abbreviature di MSS. spiegate

añ - ante
lram - literam
dci - dicti
cōis, o coe - comunis, o comune
tm
ō - morio
bn - bene
p - pro
p - per, o par
pā - persona
p'or - prior
q̂n - ~~quando~~, o quum
ūo - vero
n̄ - nec
q̄ - quam - q - quod
m̄o - modo
L.
cuilibz) Cujuslibet
i - ~~in~~ ~~si~~

ppr - propter
vз - videlicet.

MS. 257

MS. 257

IV

V

VI

VIII

Q(uod) d(omi)n(u)s n(oste)r papa et Sancta Mater ecclesia sit d(omi)n(u)s et defensor t(er)re Collescipionis R(ubric)a

1

MS-257

1 c

Q[uum] d(omi)n(u)m d(omi)n(orum) adoramus in celis et d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m d(omi)n(u)m pape colimus, et quia in sacro eloquio scriptum est nisi d(omi)n(u)s custodierit civitatem in vanum vigilant qui custodiunt eam ad honorem statum et reverentiam s(an)c(t)e matris Ecclesie n(ost)re matris et d(omi)ne naturalis salubri igitur devotione sancimus sup(er)beatissimu(m) in Chr(ist)o p(at)rem et d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m d(omi)n(u)m Nicolaum divina p(ro)videntia papam q(ua)rtum et d(omi)n(u)m defensorem gubernatorem et protectorem co(mmun)is et populi t(er)re Collescipionis eiusdem d(omi)no n(ost)ro et Sancte m(at)ri Ecclie in mediate subiecte, ad gubernandum manutenendum defendendum et conservandum t(er)ram eandem ip(s)ius q(ue) incolas et t(er)ritorium p(er) se vel alium ad predicta ponendum vel p(er) ip(s)ius s(an)ctitatem deputandum quem d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m dignetur altissimus in salubri statu corporis et a(n)i(m)e p(er) diuturna t(em)p(or)a conservare et q(uod) post obbitum dicti d(omi)ni n(ost)ri p(a)p(e) successor [illegible] in dignitate papali con(tinu)e [illegible] sit dicte t(er)re ip(s)ius q(ue) p(o)p(u)li [illegible] et gubernator p(ro)ut sup(ra) ponitur de dicto d(omi)no n(ost)ro p(a)p(a) Nicolao et t(er)ra [illegible]

De Electione vicarii et eius salario

4

De electione Vicarii, nunc [illegible], sive Pretoris [illegible]

Quoniam modicum foret iura [illegible] nisi magistratus exiceret q(ui) eius [illegible] dispensaret [illegible] pariter ad observantiam predictorum [illegible] constitutionem sancimus q(uod) [illegible] Coll[illegible] Pro s(anc)ta Ro(mana) Ecc(lesi)a q(ue) d(omi)no N(icolao) PP [illegible] potas cum notario (et) familiaribus [illegible] ut illi q(ui) ut quos co(mmun)e (et) universitas d(i)c(t)e terre duxerit eligere ut eligendos (et) confirmatos [illegible] confirmandos [illegible] mox [illegible] eisdem co(mmun)i (et) universitati [illegible] privilegium concessum [illegible] D(omi)n(i) N(icolai) PP [illegible] de eligendo [illegible] [illegible] Rectore d(i)c(t)e terre q(uod) electio fiet (et) fieri debeat [illegible] Cons[iliarios] ut duos [illegible] d(i)c(t)e terre [illegible] ut [illegible] ipsorum ad Bussulas [illegible] [illegible] ut priores d(i)c(t)e [illegible] facere debeat [illegible] p(er) duos menses ante [illegible] [illegible] existentis in d(i)c(t)a terra Et [illegible] confirmare q(ui) [illegible] in decem libris Cortonen(sium) [illegible] q(ui)libet [illegible] [illegible] de terris Remotis [illegible] d(i)c(t)a terra [illegible] eccl(esi)e [illegible]

XXV. Vicharia ad minus

[illegible] Potestas nec aliq(ui)s eius offitialis vel familiaris esse possit in d(i)c(t)o off(ici)o q(ui) sit [illegible] [illegible] vel de civitate Interamne nec de aliq(ua) alia terra [illegible] d(i)c(t)e terre [illegible] [illegible] d(i)c(t)o off(ici)o [illegible] sufficientem [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] exerceat i(n) d(i)c(t)a terra (et) i(n) territorio suum off(iciu)m [illegible] [illegible] q(ue) [illegible] [illegible] special(iter) off(iciu)m [illegible] [illegible] d(i)c(t)e terre [illegible] [illegible] d(i)c(t)is [illegible] (et) familiaribus [illegible] d(i)c(t)us potestas [illegible] infra duodecim dies [illegible] [illegible] illud quod deputabit [illegible]

1v

Salarium dni vicarii fuit declaratum esse scuta viginti quinque pro quolibet semestri, cum onere
solvendi [illegible] ornamenta palatii, arcus [illegible] mercedem [illegible] et confirmationis patentium
quibus detractis ascendit ad summam scutorum decem pro quolibet mense, [illegible]
dictorum mensium [illegible] et ultima tertiaria solvatur ex completo tempore sui regiminis et sindicatus et lata sententia
absolutoria et si se separaverit [illegible] in separatione usque ad praesentem quantitatem. Et pro dicto salario
debeat dictus vicarius omnibus suis sumptibus et expensis cum dictis notariis et familiaribus venire et se
praesentare in dicta terra per unum diem ante initium sui officii et remanere cum omnibus et singulis notariis
et familiaribus praedictis stare in dicta terra et eius territorio a die sui introytus usque ad finem
sui officii et sindicatus eius. Et debeat venire stare et redire cum dictis notariis et familiaribus ad
omnem eius risicum periculum et fortunam tam personarum quam rerum et nichil aliud a dicto communi ut supra personaliter
ipse vel aliquis ex dictis notariis et familiaribus aliquid percipere directe vel per obliquum nec per cartas tincta
candelis paleis torticiis custodia et pulsatura campane aut per aliqua alia causa vel ratione
et completo tempore sui officii cum omnibus et singulis notariis et familiaribus debeat personaliter stare in dicta
terra ad sindicandum quinque diebus et respondere inquisitionibus factis contra eum et suos notarios et
familiares per sindicum communis dicte terre et curare quod sui notarii et familiares respondeant cuilibet
libello sive petitioni [illegible] ut eos praedictis et alia secundum formam statutorum facere [illegible] forma
statutorum de eius sindicatu loquentium. Et in fine dicti sui officii dicto Camerario assignabit et
dabit pro dicto communi recipienti unam bonam balistam valoris ad minus duorum florenorum auri.
Et quod Camerarius communis dicte terre teneatur et debeat de salario dicti vicarii et qui pro tempore fuerit
tempore suprascripto fieri facere libros bambacinos competentes volumina bene ligatos in [illegible] carte
in quibus scribet omnia acta processus et condempnationes eorum
pendentia et dare notariis dicti vicarii hoc capitulum in quibus parte sui observare et
tempore fiendo et non aliter. Et teneatur dictus vicarius [illegible] de suo salario retinendo per Camerarium dicti
observari facere ad penam librarum [illegible] cuilibet [illegible]
communis

De Iuramento vicarii

Quod vicarius intraverit dictum terram [illegible] in ecclesiam Sancti Nicholai [illegible] suum
facere iuramentum et iuret et teneatur per se suos notarios et familiares statum communis
et populi dicte terre et eius territorium et districtum ad honorem et reverentiam devotionem et fide-
litatem Sancte Romane Ecclesie et domini nostri pape in bono et pacifico statu et observare et observari
facere omnia et singula statuta reformationes et ordinamenta dicte terre tam facta quam
fienda suo tempore et ea pro posse executioni mandare et specialiter contra hereticos et hereticam
pravitatem manutenere et defendere matrem ecclesiam Sancti Nicolai et alias ecclesias ipsius terre
et eius territorii bona dictarum ecclesiarum et hospitalium viduarum pupillorum et aliorum [illegible]
lium et miserabilium personarum nec non cuilibet earum facere et reddere ius summarium sine strepitu
et figura iudicii et conservare remunerare et defendere bona et iura communis dicte terre et
ea recuperare pro posse a quocumque vel quibuscumque iniuste tenentibus et pupillis minoribus [illegible]
mentecaptis seu furiosis dare tutores et curatores et facere tam maiori quam minori
et cuilibet postulanti et non postulanti vel [illegible] plenum ius et plenariam rationem toto
tempore sui officii et regiminis [illegible] et sine fraude [illegible] falsitate simonia
et simulatione penitus remotis [illegible] conservare et manutenere ipsum [illegible] et terram predictam
[illegible] libertate et bono statu et non contra facere [illegible] consentire quod aliquod ius et iurisdictio communis
dicte terre diminuatur [illegible] Aliquis
[illegible] specialis [illegible] in fidelitate [illegible] Ecclesie
et domini nostri pape [illegible] dicta terra et [illegible] ipius
iure suo et [illegible] dicte ter-
[illegible] suis notariis
[illegible] in criminalibus [illegible]
[illegible] excessus [illegible] committentur
[illegible]

Inuenire punire et culpabiles condempnare. Item omnia consilia credentie secrete in secreto tenere et nulli pandere quod in aliquo secreto consilio dicti comunis actum uel dictum fuerit. Item non petere uel aliquid recipere ultra suum salarium a comuni uel speciali persona contra formam statuti et non discedere uel petere licentiam discedendi uel absentandi a dicta terra et eius teritorio toto tempore sui regiminis, sed potius procurabit et faciet quicquid poterit et necesse fuerit conseruando comune et homines dicte terre comunit(er) et singulariter in statu bono pacifico et tranquillo in fidelitate deuotione et obbedientia sacrosancte Romane ecclesie et domini nostri pape.

De hys que pertinent ad offitium vicarii —— iiii

Ad offitium uero vicarii spectet sedere ad banchum iuris malitiorum et recipere omnes accusationes et denuptiationes massariorum et alias quascumque et a quocumque seu quibuscumque accusare uel denuptiare volentibus de quocumque et quibuscumque malitiis excessibus iniuriis offensionibus et delictis de quibus et super quibus accusatio seu denuptiatio fieri potest et procedi fieri debet uel potest secundum formam statuti. Nec non ex suo offitio inquirere et procedere de predictis malitiis iniuriis offensionibus et delictis et quolibet eorum de quibus non est prohibitum inquiri per formam statutorum de quibus et super quibus et quolibet eorum possit et debeat dictus vicarius libere procedere cognoscere ac et terminare et diffinire et sententiam condempnatoriam uel absolutoriam ferre et omnem actum in eis et super eis et quolibet ipsorum ac et circa ea et quelibet ipsorum faciendi [illegible] de iure per formam statutorum uel ordinamentorum comunis dicte terre fieri debet. Et si predicta non obseruauerit uel fuerit negligens in eis omnibus uel aliquo ipsorum in libris [illegible] curie de suo salario retineatur vice qualibet puniatur [illegible] teneatur et dictus vicarius cognoscere de omnibus et singulis causis questionibus et litibus ciuilibus ordinariis et extraordinariis et que occurrent [illegible] et transactas seu causas [illegible] et singulis qualibet congnoscere diffinire et terminare secundum censuram et ordinem statuti [illegible] diebus iuridicis [illegible] notis [illegible] comunis ad [illegible] deputatur [illegible] sedere ad banchum solitum ad ius reddendum et cuilibet facere ius et iustitiam secundum formam statuti predictorum per [illegible] spatium competentem et ubi statutum deficeret secundum formam iuris comunis terminet et congnoscat sub dicta pena.

[illegible] custodia carceris fiat per familiares vicarii —— v

Item statuimus et ordinamus quod nullus habitator terre [illegible] et eius teritorii et districtus possit [illegible] ad custodiendum carceres, sed fiat per familiares vicarii [illegible] et quod nullus habitator dicte terre et eius teritorii et districtus possit in dictis [illegible] mitti si ydoneas cautiones seu fideiussores paratus est dare nisi sit homo male fame et qui personaliter puniri debeat. Et si [illegible] et aliquis [illegible] ultra uel preter modum predictum mitteret aliquem in dicto carcere in [illegible] curie tunc qualibet puniatur et ad petitionem petentis condempnetur. Item quod [illegible] aliquis exierit de carcere dicti vicarii [illegible] vicarius teneatur solui personis tantum penam [illegible] qua erant condempnati aufugit [illegible]

ut aliam tenerentur creditori et predicta tolli non possint corrigi vel mutari nec suspendi per consilium vel aregimen Et si predictus vicarius predicta non fecerit in dicta pena condempnetur et quod sindicus condempnet dictum vicarium si aliquis aufugerit de dicto carcere vel supradictorum et camerarius comunis teneatur detinere de salario dicti vicarii tantam quantitatem in qua esset condempnatus seu condempnandus ille qui aufugerit vel illud ad quod teneretur creditori et nichilhominus sindicus tempore sindicatus dicti vicarii in quantitate predicta ipsum condempnet et si non condempnaverit dictus sindicus puniatur in dicta quantitate in qua deberetur dictus vicarius condempnari et si dictus camerarius predicta non servaverit puniatur in centum libris Et siquis fuerit captus pro debito ad petitionem alicuius non possit in carcere micti usque ad tres dies post ipsam captionem sed debeat in sala palatii comunis detineri dummodo talis captus et detinendus pro debito teneatur et debeat dare ydoneos fideiussores de solvendo debitum pro quo captus est creditori suo et de non discedendo de palatio ipso creditore presente Et si non solverit infra tertiam diem ponatur et detineatur in carcere donec solverit dicto creditori et si talis captus discesserit de palatio puniatur in duplum cuius medietas sit creditoris et alia comunis et quod vicarius eius offitiales et familia teneantur vinculo iuramenti ad penam decem librarum ab aliquo captivo qui micteretur in carceribus nichil accipere vel recipere teneatur ad dictam penam de suo salario retinendam ultra modum infrascriptum et quod quilibet captivus quamdiu steterit in carceribus teneatur et debeat solvere camerario dicti comunis pro ipso comuni recipienti duos soldos qualibet die quorum duorum soldorum medietas sit vicarii et alia sit comunis et nichilhominus quod acceperit in quatruplum cui ablatum fuerit restituere teneatur de quo stetur et credatur sacramento talis dapnificati vel cui fuerit ablatum dummodo non excedat quantitatem quinque soldorum quod sibi per sacramentum credatur

De pulsatione campane — vi

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit teneatur vinculo iuramenti facere pulsare campanam dicti comunis cum fuerit opus tam de die quam de nocte et quod post tertium sonum campane fiant tres thucchi qui thucchus duret quod bene possit audiri per terram et homines bene possint audire saltem tertium sonum ita quod campana pulzetur cum tanta mora quod dicto domino salva reddatur ad penam decem librarum vice qualibet et omni mane in aurora diei pulzetur campana extense quod bene audiatur per terram que pulzatio dividat diem a nocte

De offitio vicarii dicte terre — vii

Item quod dictus vicarius teneatur et debeat exigere omnes et singulas condempnationes non solutas et datias et collectas contra quascumque personas sue iurisditioni subiectas et facere consilia congregari et ipsis consiliis interesse ad voluntatem et requisitionem consilii et impositorum dicti comunis et propriis penam imponere et effectu auferre vice qualibet quinque soldorum cortonensium et alia facere in exequtionibus faciendis prout inferius continetur

de consilio

De Electione notarij cois — viij

Electio Notarij reformationum et causarum ciuilium dicti cois fiat p(er) inpositos et (con)siliu(m) dicte
terre qui p(ro) tpe fuerint de duobus mensibus in duos menses qui Notar(ius) teneatur et debeat esse
cum inpositis et (con)silio dicte terre et interesse omnibus (con)silijs et credentijs ac et adunatijs
et scribere omnes p(ro)positas et oia ordinamenta facta seu fienda p(er) inpositos et (con)siliu(m)
dicte terre et oia ordinamenta et reformationes que fierent tam p(er) dictos inpositos q(uam)
et p(er) (con)siliu(m) et arengam dicte terre et quilibz ipo(rum) que fieri debent et possunt secundum
formam statuti dicte terre et non aliam uel alia que sint uel essent p(ro)hibite uel p(ro)hibita
p(er) statuti et reassingnationes et mostras dicti et ipius Notar(ius) et similiter ad omnem
requisitionem dicti (con)silij et cam(erarij) uel sindici dicti Cois scribat et omnia acta ciuilia
que coram dicto vic(ario) ventillarent(ur) et cunta alia scribat et faciat que sibi (con)mitterentur
et que ad eum spectant officium p(er) formam statuti dicti cois. Qui notar(ius) p(ro) suo salario
habeat et habere debeat a dicto coi quolibz mense unum florenum auri sibi soluendum p(er)
cam(erarium) dicti cois. et habeat etiam a dicto coi et cam(erario) danti p(er) ipo coi de bonis dicti
cois cartam ceram et tintam sibi necessariam. et habeat accusantibus et litigantibus
ad banchum p(ro) salario scripturarum secundum ordinem infrascripti. teneatur et dictus Notar(ius)
scribere distincte et apte omnes introytus puenient(es) ad manum cam(erarij) dicti cois et omnes expensas
p(er) eundem cam(erarium) factas uel fierent tpre sui offitij. teneatur quoque cancellare omnes sinabet
(con)dep(n)ationes ad petitionem cuiusque petentis dum sibi constet legitime de solutione facta
teneatur et facere inuentarium. omnium existentium in palatio cois dicte terre et in fine offitij dicti
vic(arij). reddere una cum dictis inpositis uel sindico cois cum dicto inuentario et si aliquid
deficeret teneantur dicti inpositi uel sindici referre sindico qui fuit ad sindicandum dictum
vic(arium). et si negligens esset de suo teneatur restituere. Item habeat diligentiam et curam
de libris et actis dicti cois existentibus in armario et non sit quando dicti libri uel aliquis
ipo(rum) alicui ostenderent(ur). teneantur et homines petentes se allibrari ponere et scribere in
libro et catasto dicti cois et possessiones ponere dicti et alii eleuare uel casus occurrerit
recipiendo a partibus salarium (con)petens de p(re)missis. teneatur et dictus Notar(ius) dare copiam
de dictis libris et scripturis cuicumque petenti si sibi de iure p(er)tinet p(ro) (con)petenti
mercede. et si (con)trafecerit in p(re)dictis uel aliquo p(re)dicto(rum) in centum sol(idos) cort(onenses) pro quolibz
puniatur et finito eius offitio debeat sindicari p(er) Rationatores eligendos p(er) inpositos
dicte terre. et oibus et singulis reddere Rationem cum reassingnatione omnium libro(rum) et
scripturarum dicti cois

Romanor

De Electione Camerarij — viiij

Item statuimus et ordinamus q(uod) cam(erarius) cois dicte terre eligatur p(er) inpositos et (con)siliu(m) dicte terre
qui sit bonus homo et fidelis et deuotus sancte matris ecclesie et qui non sit partialis
et offitium eius duret p(er) duos menses tantum et plus arbitrio p(re)dicto(rum). et coram eis
uel rationatoribus p(er) ipos eligendis debeat ponere et reddere plenariam Rationem s(ecundum) o(rdinem) finito
offitio et refundere in coi quicquid teneretur infra trium dierum spatium sub pena quadraginta
solido(rum) cort(onensium). quolibz die. qui gerat offitium suum. hoc modo silicet q(uod) pecunias. et alias res
dicti cois que uenient ad manus eius bene custodiat. et pecunia et alias res [illegible]
suam utilitatem mictat uel (con)uertat. et requirat cum studio quam petit [illegible]

3v

quicquid licite potuit pro com(un)i expendere et expensas utiles et necessarias faciat et scribi faciat eadem die in quaterno quod fecerit pro expensis. Et suum dabit consilium bona fide et et que ad suum pertinet officium observabit. Et expensam non faciat nec aliquid expendat sine mandato vicarii et impositorum et consilii dicte terre. Et dicimus quod camerarius dicti comunis solvat salarium vicario sicud in capitulo continetur semper tertia parte retenta usque ad sindicatum sindicatus. Et si dictus camerarius aliter solverit per sindicum vel eius rationatores in decem libr. cortonensium puniatur vice qualibet. Et si vicarius aliter cogeret camerarium ad solvendum in viginti quinque libr. cortonensium vice qualibet puniatur. Et dicimus quod dictus camerarius non comedat nec bibat cum dicto vicario vel eius notario et familia sub centum soll. cortonensium vice qualibet. Et quod dictus camerarius teneat sigillum comunis et sigillet omnes litteras que pro comuni oportune fuerit sigillari. Et nullam litteram sigillare debeat sine licentia impositorum et consilii. Et camerarius habeat pro suo salario de pecunia et avere dicti comunis quatuor den. pro libra de omni eo quod pervenerit ad manus suas exceptis datiis et prestantiis preterquam de datiis prestantiis et collectis quas colligere debeat sine pretio alio. Et nullam dictus camerarius possit facere solutionem et nullum faciat depositum de pecunia dicti comunis sine licentia impositorum et consilii sub dicta pena centum sollidorum et camerarius ipso iure privetur suo officio si contrarium fecerit et salarium suum perdat. Item quod dictus camerarius non debeat aliquid mutuare vel accomodare de pecunia et rebus dicti comunis vicario nec alicui alii persone sub pena centum sollidorum cortonensium vice qualibet.

Quod nullus faciat aliquam solutionem nisi camerario comunis — x°

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona pro aliqua condempnatione vel pro executione vel pro dapno dato vel alia quacumque de causa audeat vel presumat in pecunia vel pignoribus aliquam solutionem facere vicario vel alicui persone nisi solummodo in manibus camerarii dicti comunis cum presentia notarii dicti [illegible] de eo quod pertinet ad dictum comune vel ad vicarium dicte terre et eius notarium et familiam. Et quicumque contrafecerit in premissis in centum sollidis cortonensium vice qualibet puniatur.

De electione dominorum sex impositorum et consiliariorum dicte terre — xi°

In nomine domini amen. Ad honorem et reverentiam omnipotentis dei et beate marie virginis et [illegible] sancte Romane ecclesie et ad reverentiam sanctissimi in christo patris et domini domini Nicolay [illegible] providentia pape quarti hac statutaria nostra lege sancimus et firmamus expresse quod officium dominorum sex impositorum dicte terre hoc modo et ordine procedat videlicet quod fient due bussole [illegible] in una quarum sint sex cartulicte et in qualibet cartulicta sint descripta nomina dominorum sex et [illegible] consiliariorum ita quod in qualibet cartulicta in totum sint descripta decem et octo nomina personarum et de dicta una bussula in consilio dicte terre extrahatur una de dictis cartulictis per unum vicarium [illegible] que sibi primo ad eius manus pervenerit et ipsa cartulicta sic extracta protinus copiata in alia bussula illico recludatur. Et quod dicte bussule ligate et sigillate [illegible] billecto comunis remaneant et recludantur in quadam cassecta in sacrestia sancti Nicolay dicte terre. Et dictum eorum officium dictorum sex et consiliariorum de dicta bussula sic ut premittitur extractorum duret per duos menses et una die ante finem ipsorum officii teneantur extrahere et extrahi [illegible] de dicta bussula aliam cartulictam [illegible] et sic per ordinem fiat singulis duobus mensibus. Et illi sex et consiliarii qui ultimo fuerint de dicta bussula extracti teneantur [illegible] octo diebus ante finem eorum officii [illegible] regimen et dictos sex et consiliarios novos eligere et renovare et quos eis videbitur refirmare et dictas cartulictas reinsaculare [illegible] et forma [illegible] et prout et sicud ordinatum et reformatum extitit per magnificum et potentem dominum [illegible] tunc gubernatorem dicte terre et [illegible] pro ecclesia Romana et

prefato dno nro pp in temporalibus gubernatorem et rectorem. Et dicimus quod dictorum sex et consiliariorum me
dietas sit et esse debeat de parochia sancti Nicolay et alia medietas de parochia sancte marie dicte terre
et uni ipsorum detur vexillum dicti comunis qui vocetur prior dictorum sex qui sit amator pacis
et justitie per dominum vicarium assingnandum osculo pacis interuenientes die sui introytus in presentia
totius consilii. et tempore quo dicte cartucie extrahi debent de dicta bamila. vadant notarius
dicti domini vicarii. et sex deputati ad dominum sacristam sancti Nicholay et faciant portari dictam cassectam
cum dictis bamulis per unum ex castall dicti comunis in palatio comunis ubi sit congregatum
consilium generale et cum dicta cassa veniunt duo ex clericis dicte ecclesie si voluerint.
et extracta dicta cartucia ut supra dictum est statim dicta casserta reportetur ad dictam sacristiam
per supradictos apportantes que casserta habeat tres claues quarum una teneat antiquior presbiter
dicte ecclesie et aliam teneat vicarius dicte terre et aliam camerarius dicti comunis et dicimus quod si aliquis
qui reperiretur in dicta cartucia tempore quo extraheretur esset mortuus uel taliter impeditus uel absens
quod ad dictum offitium intendere non posset quod dicti sex tunc in offitio presidentes eligant in locum
mortui uel absentis filium uel fratrem carnalem si habuit sufficientem et si filium uel fratrem non
habuit eligant alium ad voluntatem dicti domini vicarii et ipsorum. Qui sex et consiliarii sic ut
premittitur electi et extracti tempore eorum offitii jurent ad sancta dei euangelia in dicto consilio durante
eorum offitium bene et legaliter exercere et quod eorum posse conseruabunt comune et populum dicte terre in
statu pacifico ad honorem reuerentiam et obedientiam sancte matris ecclesie et domini nostri pape et
uenire ad consilium totiens quotiens fuerit requisiti per castall uel ad sonum campane et consulere
et facere iuxta eorum posse omnia utilia dicti comunis et in utilibus omare. Item dicimus quod duo
ex ipsis sex una cum notario comunis ad requisitionem et mandatum domini vicarii stent una die per
qualibet ebdomoda ad faciendum et videndum facta comunis et maxime super datiis collectis
et condepnationibus et aliis quibuscumque que incubunt ipsi comuni pro utilitate et statu dicti comunis
maxime die Jouis et sollicitent et requirant vicarium quod eius offitium cum diligentia debeat suum
offitium exercere super executionibus datiarum et condepnationum. et pro dicta die quas stabunt
ad videndum et faciendum facta dicti comunis ut dictum est ipsi dicti duo sex et notarius habeant
pro dicta die pro eorum salario et mercede pro quolibet ipsorum quinque sollos cort. et si premisses
fuerint negligentes et non steterint ut dictum est in decem soll cort. incurrant pro quolibet et
qualibet uice. puniantur. qui sex et consiliarii sic ut premittitur electi habeant plenam licentiam et liberam
potestatem prouidendi ordinandi et reformandi omnia et singula spectantia et conuenientia ad statum
honorem manutentionem et augumentationem comunis et populi dicte terre et totum et quicquid per eosdem
uel per maiorem partem ipsorum fuerit prouisum reformatum et ordinatum valeat et teneat et si
esset factum conformatum per totum comune et populum dicte terre et executioni mandetur per vicarium dicte terre
qui erit pro tempore hoc excepto quod depunitionem uel absolutionem maleficiorum commissorum uel committendorum
in dicta terra et eius teritorio in totum uel in partem nichil prouidere possit uel arengari seu refor
mari in consilio seu adunantiis predictis

De Electione et offitio Castallorum

Castalli comunis terre roccestripeti sint et esse debeant duo et eligantur per sex deputatos

4v

et si aliter fierent electio sit nullius valoris. Qui castalli faciant bn̄ et legaliter eorum offitium et continue ad omne mandatum et requisitionem dñi vicarii et ipsius notarii et famuli sint et moreantur in palatio dicti comitis, et eidem dño vicario et eius notario et familie obbediant et faciant omnes citationes relationes pignorationes executiones et omnia que eis vel alicui ipsorum per dñum vicarium et eius notarium et familiam fuerit commissa. Et si quis dictorum castellorum non obbedierit, non fecerit ea que sibi commissa fuerit per dictos dñum vicarium vel eius notarium possit detineri in palatio et in carceribus et in ceppis, et et possit ab eo exigi pena puniri per vicarium a x dñum qualibet vice ad viginti soll. infra prout dicto dño vicario placuerit considerata persona et inobbedientie qualitate. Et quod nullus castall. auferat per pignore pannos de lecto ad usum lecti pertinentes vel arma quecumque. Et non petant vel exigant pro aliqua citatione seu pignoratione nisi denarium tantum ultra duos den., et qui contrafecerit ipsorum in decem soll. cort. pro qualibet puniatur. Et teneatur in principio regiminis cuiuslibet vicarii iuramentum facere de suo offitio legaliter exercendo. Et teneantur dicti castalli pignora que acceperit restituere illi cui accepit infra sedecim dies postquam habuit licentiam restituendi a vicario vel ab offitiali cuius mandato accepit ad penam quinque sollorum pro qualibet vice et die qua steterit in mora. Qui quidem castalli habeant et habere debeant a comitatu pro ipsorum salario et mercede unam custodiam mortuam continue de die noctuque toto tempore sui offitii, et habeant capputia sive birettas de panno rubeo valoris medii floreni pro brachium semel in anno et ipsa capputia portent signata ad arma prefati dñi nostri pape eorum sumptibus et expensis.

De electione credentie — xiiii°

Credentia sex et consiliatorum dicte terre sit et esse debeat usque xxiiii^or quos ipsi elegerint et nominare voluerint, qui xxiiii^or vel ab inde infra cum venerint ad consilium credentie iurare debeant et secretum tenere quicquid inter ipsos fuit dictum vel ordinatum et mictere animas manu in bussulas quando fiunt partita. Qui quidem credentiales eligendi sint et esse debeant una cum dictis sex ad omne mandatum et requisitionem prefati dñi vicarii et sex amporitorum dicte terre ad penam quinque sollorum cort. pro quolibet et qualibet vice.

De ordine et regula sex amporitorum et mostra fienda — xv°

Item statuimus et ordinamus quod sex amporiti dicte terre qui pro tempore fuerit semel ad minus in mense quolibet et pluries totiens eis videbitur et placebit faciat vel fieri faciant per sindicum per eos deputandum et per notarium et cancellarium comitis dicte terre requisitionem seu mostram dñi vicarii et eius notarii et familie. Et quod in principio offitii cuiuslibet vicarii dicte terre teneatur facere assignari in scriptis nomina et cognomina notarii familiarorum vicarii, et dictam requisitionem facere ut supradictum est. Et non invent(os) puniatur ad penam pro quolibet de consilio pro qualibet vice decem sollorum cort. Et si dictus vicarius inventus fuit non habere notarium in decem libr. cort. pro qualibet puntatura puniatur nisi forte talis puntatus fuerit pro factorum dicte terre ad offitium exercendum. Si vero inventus fuit non habere famulos in centum soll. cort. pro qualibet puntatura [illegible] puniatur. Item quod dicti sex consiliarii et et cancellarius non possit nec presumat comedere [illegible] cum vicario vel eius notario et familia toto tempore offitii dicti vicarii ad penam [illegible] sollorum pro quolibet et qualibet vice. Item quod prior dictorum sex possit congregare et

Et [illegible] non tollat per pign.

ordinare sotios suos in dictis et singulis que eis p honore eorum et bono comunis videbitur convenire
sup quibus possint imponere et exigere penam duorum sollidorum cortonensium vel minus prout sibi
placuerit vice qualibet que pena convertatur in usu ipsorum. Item quod nullus de dictis sex respo-
nsionem aliquam faciat alicui super quo petierit et exposuerit aliquid de dictis sex nisi
prior vel ille cui prior commiserit responsionem et facta responsione per priorem vel per illum cui prior
commiserit nullus de ipsis sex aliquid ultra dicat ad penam sacramenti et duorum sollidorum pro qualibet
et vice qualibet. que pena exigatur per priorem et convertatur ut supra. Et prior ad penam sacramenti tene-
atur semper dicere sotiis suis in responsionibus faciendis volumus loqui ad invicem simul de responsionibus
faciendis.

De Ambaxiatoribus mittendis — X°

Item statuimus et ordinamus quod quicumque fuerit electus vel nominatus ambaxiator per dictum comune
teneatur ire ad requisitionem vicarii seu eius notarii quocumque fuerit deputatus ad eundum sub
pena et ad penam pro qualibet precepto eidem facto per vicarium seu eius notarium in absentia vicarii viginti
sollidorum cortonensium. quam penam si quis contrafecerit ipso facto incurrat. Qui ambaxiator vel pluries
qui fuerit vel fuerint in servitium comunis a xii miliaribus supra habeat pro suo salario et mercede
die qualibet decem sollos cortonensium a xii vero miliaribus infra habeat qualibet die x s. cortonensium nisi qui
fuerit equester vel ad dominum nostrum papam vel ad alium dominum et locum notabilem quod tunc
habeat salarium ei per sex antepositos deputandum. et quod vicarius seu rector qui tempore fuerit
non possit nec debeat aliquem constringere ad eundum in ambaxiatorem si iustam causam et
licitam assignaret et quod quilibet ambaxiator teneatur et debeat scribi facere per notarium comunis
diem accessionis et diem regressionis eius quocumque iverit in ambaxiatam debeat et reddere ra-
tionem vicario et sex antepositis dicte terre qui pro tempore fuerint [illegible]
suam remissionem contrafacientes vero in centum sollos cortonensium vice qualibet puniantur et responsionem
quam reportaverint non debeant exponere nisi in consilio dicte terre vel dictis sex sub pena centum
sollorum pro qualibet contrafaciente et qualibet vice. Qui ambaxiatores post remissionem per dominum vicarium
dicte terre debeant sindicari si duxerunt famulos pro quibus receperunt pagam et si procuraverunt
aliud quam factum comunis. Quam inquisitionem facere debeat dictus dominus vicarius per famulos
et sotios quos duxerunt ipsi ambaxiatores si contrafecerint in predictis et per alios qui eidem
domino vicario videbuntur et reperti culpabiles puniantur in decem libr. cortonensium

Quod quilibet dictum mictatur ad partitum separatim — XI°

Item ad hoc ut offitium sex antepositorum et consiliariorum regulato modo procedat ut in mictendis partitis
non habeant materiam delinquendi providerunt et ordinaverunt quod vicarius et sex antepositi
dicte terre teneantur et debeant quodlibet dictum et consilium cuiuslibet arengatoris mictere ad partitum
separatim unum ab alio quando dicta essent varia in aliquo vel diversa et illud dictum quod
per plures pallunctas fuerit reformatum illud sit autenticum et plenum robur obtineat [illegible]
modo obtineatur et vincatur per maiorem partem dictorum sex et consiliariorum et omnium aliorum [illegible]
riorum et hominum ad dictum consilium vocatorum ibidem existentium et quod quilibet ex dictis sex [illegible]
consiliariis et hominibus mictat ambas manus in bussulas quando recolligentur [illegible]
den. pro quolibet de facto per vicarium auferenda et et quod vicarius possit imponere penam si voluerit [illegible]
in consilio [illegible] in pedibus ad locum areghere [illegible] xii den. [illegible]

De modo expendendi pecuniam cois — xvii

Item ad hoc ut pecunia cois dce tre no indebite et malo mo expendant statuerut et ordinaverunt q' qn peti ptigerit p aliquez de pecunia et auere ut bonis cois dce tre ut aliquid aliud ppt qd oporteret dictum coe expendere ut soluere aqtitate decez libz vel sup q' deliberato pmo int sex q tunc postea ppposita et reformatio fienda obtineri debeat p duas ptes dictoz sex psiliarioz dce tre et atr adictis decem libr sup expendi no possit a dictis ud decem libr infra et usqz in decem libr expendendas p utilitate dci cois ut aliqu iuridice p soluendis dci sex ampositi heant pnariam potatem dummo int ipos dnatur ad ptitum adminus p duas ptes ipoz et atr no

Quod sup processib; pendentib; no fiat ppposita z si fieret q p omes psiliarios debeat obtinere — xviii

Item Regulare uolentes offitium sex anpositoz et psiliarioz dce tre prouiderunt et ordinauerunt q dicti sex et psiliary no audeant nec psumat aliquo quesito colore pponere nec ppony facere q aliquis processus ut inquisitio qui fieret ut fieri ut inrogari ptigerit in Curia dni Vicr sup aliquo maleficio ut delicto pendente i curia supdci Vicr ut aliqua pdepnatio facta de aliquo maleficio excessu ut delicto q dci press ut inquisitio seu pdepnationes tollatt suspendantt ut mitigentt in totum ut in ptem ad penam quinquaginta libz et si ptigerit dcaz ppositam fieri primitt declarato int ipos Sex Secundum forz statutt et reformationuz inde faciendoz sup predictis obtineri debeat p omes de credentia et p omes de psilio et totum et quicquid aliter uel alio mo fuit reformatum debeat p vicarium obsuare et si ultra ut pt dictam formam Reformatio fieret sit nullius efficatie ut ualoris et dictus vicr et suus Not et offitialis dce reformationi fiendi ultra ut pt formam pdictam nullam fidem adhibeant et de repulsioe dce reformationis [illegible] non possint que for. de xlv ad xlvium fieri debeat cum effectu qn tractarett ut pponerett de rebandiendo aliquos exbanditos ut aliquid de coz pdepnationib; remittendo de homicidio tantt. Si uo tractarett ul ppon[illegible] pdepnationib; [illegible] aliqs exban[illegible] de aliys maleficiys excessib; ul delictis ul aliqd de coz pdepnationib; remittendo obtineri debeat p duas ptes psiliarioz et credentie et si atr fieret nq valeat ipo iure [illegible]

De electione Sindici et Sindicatu vicary — xviiii

Item statuimus et ordinamus q anpositi dce tre una cum psilio et credentia octo dieb; an finem offity vicr dce tre eligant duos Sindicos de dca tra ad Sindicandum Vicr dce terre et eius Notr et familiar qui iurent in manib; cancellary dci cois qui p tpre fuit i pntia dictoz sex et psily dce tre dictum coz offitium Sindicatt bn et legalit exercere sin aliq fraude et faciant p dictam tram publice pronptiar q quicuq uult aliquid dice seu pete dco vicr ut ei Not et familir ueniat coram ipis ad petendum et dicendum quicqd uoluit et teneantt dicti Sindici uidere et exquire diligent omes et singlas pdepnationes et penas latas p dictum vicr sup quib;cumqz maleficiys excessib; culpis et delictis et sup quibuscumqz alys p eundem vicr et ei nots et familir in dco offitio ut in dca tra et ei ditorio factis gestis et administratis et si inuenerint eundem vicr ut ipius nots z familiam i dcis pdepnationib; et sententys in aliquo deliquisse ut cas recte no tulisse ut ex ipis aliqua p negligentiaz obmisisse et cas no exequisse teneantt et debeant ipum vicr ut nots i pdictis delinquentes punire et pdepnare sin form statutoz z ordinamtoz dce tre et ipas ut pdepnatio i iuste latas uel [illegible] obmissas ut iniuste fierit ad rectum iudicium p eosdem Sindicos reducatt Teneatt et dci Sindici sup omib; et singulis alys quib;cumqz p dnum vicr ut eius nots z familiam gestis z administratis de quib; pra ipum vicr et eius nots z familiam data fuit petitio aliqua ut querela [illegible] et ut ius fuit [illegible] sin formam statutt et ordinamtoz dce tre et ipum vicr ipius Nots et familir [illegible] omib; et adeo Sindicatu absolue ut pdepnare debeant infra qnqz dies

post finem offitij dicti vicarij proxime secuturos et semper dictum offitium sindicatus dicti sindici exerceant ad banchum iuris. Et si dicti sindici negligentes fuerint in premissis vel aliquo predictorum in quinquaginta libr. cortonensium puniantur et quod nullus de dicto castro possit pro dicto vicario vel eius notario et familia esse procurator vel advocatus sub dicta pena quinquaginta libr. ultra quod tertia salarij dicti vicarij detineatur per camerarium comunis usque quo dictus vicarius fuerit absolutus vel condempnatus. Item providimus et ordinamus quod dicti sex appositi et offitiarij dicte terre non debeant nec presumant aliquo modo vel ea aliquo colore quesito se intromictere vel aliquid facere per nec contra in sindicatu dicti vicarij directe vel indirecte publice vel occulte. Et si dicti sex vel offitiarij intromicterent se quoquomodo de sindicatu predicto in favorem vicarij vel eius notarij et famulorum in vigintiquinque libr. pro quolibet vicequalibet puniantur. Et quod dicti sex qui erunt pro tempore quando sindicabitur vicarius predictus teneantur et debeant omnia et singula nomina eorum et offitiariorum et aliorum de credentia scribi facere per notarium et cancellarium comunis in cartutijs videlicet quolibet nomen in una cartutia per se et mictantur omnia insimul et de ipsis cartutijs recipiantur tres ad fortunam et illi tres sic recepti sint sindicatores dictorum sindicorum vel eligant alios loco ipsorum qui iurent et teneantur sindicare dictos sindicos de sindicatu facto per eos et si invenerint ipsos delinquentes in ipso sindicatu puniantur et condempnentur penis in statuto de [illegible] super quibus procedant sumarie et de facto sine strepitu et figura iudicij. Et dictum sindicatum expedire debeant infra unam diem finito eorum offitio alioquin sindici ipsi remaneant absoluti. Et si dicti sex et tres alij sindici sic vel prout est eligendi predictis vel aliquo predictorum fuerint negligentes et predicta non adimpleverint cum effectu in decem libr. pro quolibet vicequalibet puniantur per vicarium venturum et camerarius dicti comunis teneantur ipsos denuptiare sub dicta pena. Et dicti sindicatores habeant pro eorum salario de avere comunis quinque sollos pro quolibet et qualibet die.

Quomodo conserventur et acta comunis. — XX°.

Item ad hoc ut acta comunis defraudari aboleri furari vel falsificari nequeant et ut in hijs non defraudetur et quod pecunia comunis non expendatur indebite et quod alie massaritie ipsius comunis non perdantur statuimus et ordinamus quod omnia acta comunis tam criminalia quam alia acta quecumque et scripture ponantur et poni debeant in armario existente in sala palatij dicte terre vel alibi ordinato vel ordinando bene clauso in quo armario sint tria seramina cum tribus clavibus quarum unam teneat camerarius dicti comunis aliam teneat vicarius dicte terre tertiam vero teneat prior sex appositorum dicte terre et illi libri vel scripture que assignarentur camerario seu notario dicti comunis custodiantur per dictos tam et notarius diligenter et fideliter donec in dicto armario reponantur. Et dicimus quod si et quando vicarius vel eius notarius vellet aliquem librum vel scripturam dicti comunis videre vel de eis aliquid copiare quod dictum armarium apiatur et dicti libri vel scripture alie dicto vicario vel eius notario ostendantur in presentia sex vel maioris partis ipsorum et camerarii et cancellarij dicti comunis et dictum et quidquid de dictis libris et scripturis aliquid copiaretur per quemcumque vicarius vel notarius dicti comunis debeat interesse et ipsos libros et scripturas visis lectis et copiatis in [illegible] in dicto armario reponantur presentibus et videntibus dictis sex ut supra. Item dicimus quod in dicto armario [illegible] qui pro tempore fuerit teneantur et debeat reponi facere sagittamen totum bumbardas et balistas et alias massaritias dicti comunis et quod quilibet retinens aliquam scripturam vel aliquam ex dictis masseritiis [illegible] infra tertiam diem postquam prenuntiatum fuerit vel sibi iniunctum fuerit per vicarium dicte terre ipsas scripturas balistas sagittamen bumbardas vel aliam rem ad ipsum comune pertinentes et pertinentes eydem vicario ac [illegible] et camerario dicti comunis portasse et assignasse et hoc contrafecerit in premissis in decem sollos cortonensium puniatur pro qualibet qua stetit in mora restituendi et reassignandi et de omnibus rebus et masseritiis predictis [illegible] dictus vicarius et sex fieri faciant duo inventaria quorum unum teneat vicarius et [illegible] camerarius dicti comunis.

De pena non solventium dativas temporibus retroactis — xxi

Item ut pecunia comunis non valeat occupari nec modo in aliquo defraudetur statuimus et ordinamus quod omnes et singuli debentes solvere aliquas dativas vel collectas a decem annis citra / quod eas cum effectu et qualibet ipsarum solvere teneantur infra spatium unius mensis postquam bandatum et preconizatum fuerit sub pena dupli dictarum dativarum et collectarum et siquis non solverit dictas dativas impositas per allibratum et in ea possessione de quo non fuit solutum datium et ipsa in libris et catastris dicti comunis scripta et accatastata reperiantur siquis dapnum dederit personaliter vel cum bestiis ad penam aliquam minime teneatur donec ipsas dativas et collectas solverit cum effectu

De libro faciendo per notarium reformationum de inquisitionibus denuptiis et accusis — xxii

Item ad hoc ut pecunia et avere comunis non occupetur nec valeat per offitiales dicte terre modo indebito defraudari et ut vicarius et offitialis dicte terre sindicentur de amministratis per eos statuimus et ordinamus quod vicarius vel eius notarius dicte terre teneantur et debeant in vinculo iuramenti ad penam decem librarum cortonensium quotiens contravenerint quod quandocumque contigerit recipere aliquas denuptiationes vel accusationes vel formare aliquas inquisitiones contra quoscumque de quibuscumque maleficiis vel delictis quod ea die qua accusam vel denuptiam recepit vel inquisitionem formaverit dare et mictere in scriptis notario reformationum dicte terre nomina et cognomina accusatoris accusati vel inquisiti et excessus contentos in accusa vel inquisitione predictis. Et notarius dicti comunis teneatur quolibet die ire vel mictere ad curiam dicti domini vicarii ad exquirendum petendum et recipiendum nomina et eas predictas de quibus faciat unum librum cui scripture plena fides detur quem librum dictus notarius teneatur et debeat in vinculo iuris assignare sindicatori offitialium predictorum. Et si notarius dicti comunis in predictis fuerit negligens in observatione omnium predictorum puniatur in pena decem sollidorum cortonensium pro qualibet vice quaquidem sindicator teneatur et debeat ad penam decem librarum inspicere exquirere et videre dictum librum et processus et finas factas super ipsis. Et si reperierit dolum fraudem vel aliquam negligentiam commisisse in puniendo procedendo vel et condepnando quod debeat condepnare illos vel illum per quem vel quos invenerit deliquisse vel excessisse in aliquo predictorum ad mictendum comunis. Et nichilhominus condepnetur vicarius vel eius notarius in libris decem pro quolibet casu et qualibet vice quo in predictis fuerit delictum vel excessum.

De protestatione facienda per notarium reformationum dicte terre — xxiii

Item ut offitium decem sex conputorum dicte terre magis regulate procedat statuimus et ordinamus quod notarius reformationum dicte terre teneatur et debeat in omnibus et singulis propositis faciendis per vicarium et sex conductos que sibi videbuntur fieri expresse et clare in preiudicium comunis vel contra formam statutis dicte terre dicere et protestare dictis vicario et sex in consilio et credentia uno et altero voce ita quod omnes ipsi saltim audiant quod ipsam propositam non faciant quia est contra formam statutis vel preiudicium comunis. quam protestationem dictus notarius scribere teneatur ut sibi videbitur que scriptura valeat et teneat / et si notarius ut dictum est predicta non observaverit puniatur vice qualibet in decem sollidis cortonensium.

De fontana castelli — xxiiii

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre teneatur et debeat fodi cavari et novum edificari facere per commune et homines dicte terre fontanam castelli situatam intra fossos dicte terre de consilio magistrorum lapidum et yometrarum in talibus expertorum ita et taliter quod in casu exercitus vel assedii de aqua dicte fontis tota universitas dicte terre comode sostentetur talem fontem magnitudinis et profunditatis ybidem edificari et construi faciat sumptibus et expensis dicti communis et ut dictum opus suum sortiatur effectum dictus vicarius ad libitum suum et dictorum sex et consilii eligant unum et constituant ex hominibus dicte terre bonum et sufficientem suprastitem et qui bene diligat et affectet actationem et edificationem dicte fontis et statum et honorem ecclesie et dicti communis et sibi faciant et ordinent salarium competens et omnes et omnigeni tam magistri quam alii qui ad actationem dicte fontis stabunt teneantur et debeant eydem suprastiti in omnibus que ad dictum opus spectaverint totaliter obbedire sub pena per dictum suprastitem imponenda usque in quantitatem decem sollidorum pro quolibet et qualibet vice. Et contra omnes inobbedientes vicarius dicte terre teneatur subito facere executionem. Teneatur et dominus vicarius facere vel fieri facere requisitionem de omnibus magistris et aliis ad dictum opus existentibus toties quoties a dicto suprastite fuerit requisitus. Et repertos culpabiles et inobbedientes punire ut supra donec dicta fons et dictum opus fuerit completum. Et si dictus vicarius in predictis vel aliquo predictorum fuerit negligens in viginti quinque libris cortonensium puniatur de suo salario retinendis.

De fortificatione carbonarie fossorum et steccatorum — xxv

Item statuimus et ordinamus quod pro maiori fortificatione dicte terre dictus vicarius teneatur et debeat tempore sui regiminis semel tantum remundari et reactari faciat omnes fossos circuitus dicte terre et etiam steccatum et barbachalia ac etiam muros bertescas et alia fortellitia dicti communis ubi opus fuerit et necesse expensis communis dicte terre ad penam decem librarum cortonensium de suo salario retinendarum.

De cereis communis — xxvi

Item statuimus et ordinamus quod ad honorem et reverentiam omnipotentis dei et beate Marie virginis et sancti Nicolay specialis protectoris patris et gubernatoris communis et populi dicte terre in festivitatibus ipsorum videlicet in festo sancti Nicolay quod est die vi mensis decembris vicarius et sex et consiliarii dicte terre teneantur et debeant emi facere per camerarium dicti communis de pecunia et avere ipsius communis unum cereum pulcrum et bene [illegible] valoris et extimationis duorum florenorum auri et plus arbitrio vicarii et sex antepositorum et ipsum cereum dictus vicarius et sex et camerarius debeant ipsum cereum dum in dicta ecclesia sancti Nicolay in dicto festo missarum sollempnia celebrantur sonis tube et aliorum [illegible] in dicta terra existentium honorifice [illegible] portari facere et in manibus presbiteri celebrantis cum devotione [illegible] [illegible] dictorum sex offerat et assignet. Et similiter faciant in festo sancte Marie de [illegible]

7v

ad ecclesiam Sce Marie dicte terre et similis modus fiectur et presbiti et clerici dictarum ecclesiarum ad deuotionem pp̄li teneantur ipsos Cereos comburi facere in dictis ecclesiis dum diuina celebrantur officia Et si dicti presbiti et clerici dictos Cereos venderent et in eorum ppo usu quterent uel aliter deuastarent p sequenti anno dictum Coe ad predictam oblationem faciend minime teneatur. Et q p̄nium gtigueret Epum Narriensem uel ei Vicarium ipas ecclias more solito visitare teneantur dicti viri et sex qui p tpre fiunt reclamum face de pdictis et si dictus vir pdicta no adimpleuit cum effectu in decem libr corts puniatur et similr dicti Sex si negligentes fiunt et pdca no sollicitaueit cum effectu in quatraginta sollis p quolibz et vice qualibz puniantur

De Mensuris faciendis p Coe —————— xxvij°

Item statuimus et ordinamus q p o'nium vicarium et sex appositos dce terre fiant et fieri debeant mensuras ad mensuranum granum vinum et oleum solite et antiq capacitatis et passettum ad mensuranum panum lan et panum canepis que no possint diminui u augeri et mensura ad mensurand granum et alia blada sit de ligno cruciata desup de ferro et alate sigillate ad claues Ecclie mensure uo ad mesurand vinum et oleum sint et ee debeant de ramin sigillate ad claues Ecclie et passettus ad mesurandum panum lan sit trium palmorum more solido et passettus ad mensurand panum canepss sit quattuor palmorum more solido et qlibz earum teneat cam dicti cois uel alius quem dicti Sex duxerint eligend qui dictas mensuras obstendat et tradat vicario uel ei Notr si eas voluit p ei offo exercendo cum dictis mensuris uel mesurare cum eis teneatur et ipas mensuras uel aliam earum gstare cuilibz petenti sine aliq pension uel merce de

Quod omes Reformationes facte in gsilio sint firme xxviij

Item statuimus et ordinamus q omes reformationes facte in gsilio et credentia dce terre diuini fiant mo et for debitis et ordinatis ut supius est expssum firme sint et valide et vir et eius offitialis teneatur et debeat exercitiori mandare sub pena quiquaginta librarum de suo salario retinedarum et tme debito firmare no obstante q in ipis reformationibz uel earum aliqua appareret aliqs defectus ordinis seu sollepnitatum uel sbstantie ac statutorum suspentioni alicius cuiuntq

De venditione gabellarum et aliorum rerum cois et q nulla fraus fiat in eis —————— xxviiij

Ad hoc ut fraus aliqua grauis no possit in venditionibz gabellarum et aliorum bonorum Cois Statuimus et ordinamus q Sex appositi et gsiliarii dce terre qui nunc sunt et erunt p tpra no possint nec debeant vendere aliquam gabellam nisi mo et ordin infrascripto vz q quando deberet vendi aliqua gabella uel introit cois uel possessionibz et rebz ipius cois uel bonis quibzcumque q tunc fiat ppsita p Notr Reformationum dicti cois in gsilio dictorum Sex et credentie et si obtineatur in credentia

de venditione vel locatione dicte gabelle / tunc ponatur in consilio generali dicte terre de venditione et locatione gabellarum possessionum et aliarum rerum dicti comunis. Et procedatur venditione fienda tunc fiat bandimentum in dicto consilio ad vendendum vel locandum dictas gabellas possessiones et bona et postea bandiatur in ipso consilio / et per totam dictam terram per preconem dicti comunis tribus vicibus et in quolibet bandimento dessignetur terminus nominando quantitatem que inventa fuerit de dictis rebus vel aliqua ipsarum et postea fiat iterum consilium in quo predictum bandimentum vendatur et concedatur plus offerenti et cautionem faciat sufficientem. Et dicti vicarius et sex qui nunc sunt et pro tempore erunt teneantur et debeant secundum formam predictam dictam venditionem et locationem facere et fieri facere ad penam decem librarum pro quolibet ipsorum et si aliter facta fuerit locatio vel venditio preter dictam formam ipso iure non valeat / et emptor puniatur in dicta pena et rem emptam immediate restituat dicto comuni. Et sex qui succedunt in locum predecessorum suorum teneantur infringere et cassare venditiones et locationes predictas. Et vicarius teneatur ipsos delinquentes punire et condempnare in pena predicta et diligenter inquirere de predictis et si ipse vicarius fuerit negligens in predictis incurrat penam librarum [illegible] cortonensium puniatur. Et quod dicte venditiones non possint fieri nisi presenti [illegible] comunis dicte terre nec scribi nisi per notarium dicti comunis.

De muris ruptis reparandis

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre teneatur et debeat [illegible] et ad penam vigintiquinque librarum cortonensium ad omnem requisitionem sex ampliatorum et consilii dicte terre facere et exercere reparari et si opus fuerit de novo murari muros ruptos et deguastatos circuitus dicte terre ubi fracti et deguastati fuissent vel si essent in actu diruendi et ruginandi expensis dicti comunis secundum provisionem dictorum sex et consiliariorum dicte terre. Et ipsi sex et consiliarii vel aliquis ipsorum contrafacientes vel impedientes predicta puniatur quilibet contra faciens in centum solidis cortonensium vice qualibet et hoc capitulum tolli suspendi vel mutari non possit per consilium vel arengham [illegible] aliquo [illegible]. Et quicumque arengaverit contra predicta puniatur per vicarium vice qualibet in pena predicta. Et dicimus et [illegible] lege bandimus quod omnes et singuli habentes domos coniunctas muris circuitus dicte terre sint sollicti et attenti de die et de nocte ad custodiam dictorum murorum ita quod ipsi muri apte interiori et exteriori frangi non possint vel [illegible] aut aliquem intrare contra comune et homines dicte terre / Et per cuius domum huiusmodi aliquis intraverit habeatur pro rebelle et proditore comunis et populi dicte terre. Et quod omnes muri circuitus dicte terre [illegible] rentur et murentur a tectis domorum infra expensis dominorum domus ipsi muro iuncte et [illegible] teneatur sibi dare calcem et lapides ubi deficerent opportunos secundum descriptionem [illegible] et sex ampliatorum et non aliud. A tectis vero dictarum domorum supra vel ubi domus aliqua coniuncta non esset ipsi muro teneatur [illegible] ipsum murum totum reparare et [illegible] omnibus et singulis expensis ipsius comunis

Quod si aliquis habitator terre Castillionis vel eius districtus ostenderit se spoliatum vel derobatum fuisse ab aliquo forensi

Item statuimus et ordinamus quod si aliquis habitator dicte terre vel districtus [illegible] nderit se derobatum seu spoliatum fuisse ab aliquo forense sive [illegible]

8v

repsaliar dco tali forensi gesserit p debito alicui habitatoris dicte tre ad que incertitate teneat

q dictus habitator p cui debito dco forensi repsalie gesse sunt et gstet. firmiter ee debitu

dicti forensis q vicarius et eius Curia sumarie et deplano sine strepitu et figura iudi

tii cogat et cogere teneatt dictum debitorem ad petitionem dci habitatoris spoliati ad satisfa

ciendum sibi de illa qntitate pecunie qua mostrabit soluisse ille qui eum spoliavit et de expens

De actis cois reassingnanis — XXXI

Item statuimus et ordinamus q vicarius dicte tre et suus notius teneantt et debeant oia acta et alias quascumque scripturas p ipum ac et p eius notus tpre sui offii factas et ordinatas vel ad eorum manus quolibet pvenientas resignare i gsilio dic cois tribus diebus an finem sui offii. Sex ampositis et cam dicti cois. Et si gtra fecit quolibz die q steterit in mora in no assignando acta et scripturas pdictas sm modum pdictum puniatt ipe vicarius et suus notius in decem libr corts. Illud ydem dicimus de actis et scripturis factis p cam dicte tre tpre sui offii camerariatus ac etiam omes alias scripturas ad eius manus pventas teneatt in dco gsilio resingnare. Que acta et et scriptur pdcas sic ut pmittitt resingnatt reducantt in armario Cois. Addicimus tam et ordinamus q sequens vicarius possit et debeat sup oibz et singulis processibz et actis pendentibz procede et prinsipiar et finire infra xxx dies post introytum sui regiminis nec curat infim tpus vicario tam i cuilibz q incriminalibz hentibz cam aliquam i cuia dci dny vicr et si dictus vicr negligens fuit in pdictis in vigintiquinq libr corts. inqualibz puniatur. Et si post assingnationem dictorum librorum et actorum usqz ad ultimum diem offii dicti vicarii gmicteret aliqd mattium vl exess q dictus vicr et eius cuia teneatt diligent pcedere et inquirere sup pmiss et ordinare novum librum et ipum postea asingnare in dicto gsilio ultimo die sui offii

Q statuta non suspendantur — XXXII

Item statuimus et ordinamus q nullum statutum dce tre possit rupi vel suspendi n pius fuit et obtentum p tres ptes gsilii et Credentie dicte tre ad bussulas et pallutas et si secus fieret non valeat nec teneat ipo iure. et quando promicteret aliq datum psanitia vl collecta vl expens in coi dce tre teneatt p maiorem partem gsilii et si alr fieret no valeat vl dum est et no possit p poni q i sindicatu vicr infra tpus sui offii q aliqd capitulum statuti suspendatur vl derogetur aliquo modo vl ita in cau dicti sindicatus et si sex vel gsiliarii gtra fecerint vl acusatiuns in decem libr corts p quolibz ipor inqualibz puniatt et dicta suspensio no valeat ipo iure et ab offio suo siqius gtrafecit sit ipo iure privat

De fideiubentibus vl se obbligantibus p coi — XXXIII

Item statuimus et ordinamus q sequus tpibz pstitis vel infuturum obligavit se nou dicti cois vel proprio et privato nole [illegible] in aliqua qntitats pecuniarum dand vel psoluende si sibi iniunctum vl i posterum fuit p hoies et universitatem cois

dicte tre q de dicta obligatione seu promissione ac et de omni Instrumento ut scriptura q
inde appareret dictus talis promittens ut se obrigans et sui heredes et bona pdcta
coe semp ghuett indepnem Et q dictum coe teneatur et debeat illud solue de
pecunia et auere dicti cois oibz ipsius cois sumptibz et expensis

De oseruando Jus ctra forenses — xxxv

Item Statuimus et ordinamus ut Jura incolarum dce tre no valeant de pti q si aliquis
hitator dce tre het aliqua Jura ctra aliquos forenses q talis hitator dce tre
et eius tritory possit et valeat ipsis Juribz uti ctra ipos forenses et eius vassallos
et bona Et vicarius dce tre qui pro tpre fuit ad penam viginti quinqz libr cort ipos
forenses et eoz vassallos cuiuscumqz gditionis et status existant ad petitionem dicti
hitatoris dce tre ut eius tritory [illegible] capere et detinere quousqz dcs hitator
dicte tre ut eius tritory de qntitate p eum petita fuit integralr satisfactum pscription
seu lapsu tpis no obstante dumo ipa Jura constent p publica Instrumenta ut p apodissaz
ut p ydoneos testes Et hoc Capitulum sit pctum et tolli ut derogari no possit
et dumo de ipis Juribz et gtentis in eis refutatio no appareat.

Q nullus possit ee pro scambio in offitio — xxxvi

Item Statuimus et ordinamus q siquis fuit ut ee debet in offitio sex emptoz et gsiliariorum dicte tre non possit ee p scambio alian in dicto offitio Et q not et canc
dicti cois teneatr notificare dno vicario et sex pdictum capitulum quado tractaretur
de electione pdca et si sex fecerint dci sex et gsiliary teneatr ad penam centum solloz
cort p quolibz Et talis electio no valeat et vicarius no debeat eum recipere
ad offium ad penam decem libr et nocem no hat in gsilio Et si not Electionez ipaz
scripserit ad dictam penam Centum solloz simulr teneatr Et vicarius teneatr pdca
facere obsuari ad petitionez cuiuscumqz petentis Saluo q si gtigerit q extracti ad offiuz
sex ut gsiliarioz ee mortuus absens Infirmus ut talr impeditus q no possit ad dcm
offitium Intrare q tunc elegi debeat alius sufficiens et ydoneus de eius domo dicti
extracti Si no in eadem domo no repiretr sufficiens q tunc eligatr alius de eadem
parrochia sufficiens ad dcum offium exercendum et si alr fieret talis electio non
valeat Et si dci sex et gsiliary gtrafecerint i pdcis teneantr ad penam viginti
solloz p quolibz

Q vicarius teneatur videre pondera et mensuras — xxxvii

Item Statuimus et ordinamus q vicarius dce tre qui p tpre fuit teneatr et debeat
cognoscere et Inquire de oibz mensuris et ponderibz dce tre et ad minus
bis in edomoda qualibz ut plures si ei videbitur non sunt p domos et loca illoz qui
mensuras et pondera tenent et Inquire et predere [illegible] et dcas causas
ea ctra ut pret forz statutoz Et pdca [illegible] teneatr ad penam Centum
p qualibz uice qua ee negligens in predictis de suo salario retinendo [illegible]
Relatione notarij adicto q [illegible] dci cois teneatr et debeat habere unas [illegible]

de duobus brachys signatam ad quam mercatores ementes vel vendentes pannum ad mesuram dicte terre emant et vendant. Et omnia pondera et stateras et marcum cum quibus venduntur carnes et caseum et alia similia et et mensuras cum quibus venditur granum ordeum et omne aliud genus frumenti vel leguminis ac sal vinum oleum et omne aliud quod mesuratur seu ponderatur et huiusmodi dictas mensuras et pondera quibus habitator dicte terre et eius territory et omnes vendentes mensurantes et ponderantes debeant vendere mensurare et ponderare ad dictas mensuras et pondera. Que mensure et pondera sint sigillata sigillo domini vicarii. Et siquis ad aliud pondus seu mensuram venderet vel ponderaret in viginti solidis cortis in qualibet puniatur.

Quod protocolla notariorum mortuorum vel infirmorum vel absentium possint per alium relevari et publicari cum auctoritate vicary ——— xxxviij

Item statuimus et ordinamus quod protocolla notariorum mortuorum infirmorum vel impeditorum vel absentium cum auctoritate vicary possint relevari et publicari per alium notarium publicum et adhibeatur eis fides plena ac si essent publicata et facta per notarium qui ipsa protocolla scripsit et fieri possit per bonum et ydoneum notarium ad petitionem illius ad quem pertinet et publicata et actata habeantur et valeant et teneant ita tamen quod per subscriptionem notarii que non reperitur in protocollis non vitietur nec opponi possit ratione dicte subscriptionis non existente dummodo fiat ex pacto tractum si dubium est.

Quod obligationes facte per sindicum comunis executioni mandentur ——— xxxviiij

Item statuimus et ordinamus quod omnes et singule promissiones et obligationes facte hactenus per sindicum comunis dicte terre vel per alium de dicto loco de mandato vel ad petitionem dicti comunis aliquibus personis maxime de aliquo debito pecunie per solvendo de quo appareat publicum instrumentum de quo non appareret in totum vel in partem esse satisfactum quod dicte obligationes et promissiones executioni mandentur per dominum vicarium et curiam dicte terre ad petitionem petentis de bonis et avere comunis et universitatis dicte terre et si dictus vicarius in predictis negligens fuerit in viginti quinque libris cortis vice qualibet qua requisitus fuerit puniatur.

Quod si comune vel specialis persona fuerit ab aliquo dapnificata requiratur dapnificans per inbaxiatam ——— xl

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre teneatur simmul cum iurati ad petitionem cuiuslibet habitantis dicte terre occasione sive pretextu comunis contingentis fuerit dapnificatus ab aliquo comuni vel universitate seu speciali persona vel mobilia bona eius vel stabilia capta fuerint quod ille talis dapnificatus vel universitas vel specialis persona requiratur per ambaxiatorem comunis seu per litteras ad petitionem petentis quod de dapno et furto faciat dicto nostro homini emendare. Et veniant predicta in consilio generali et prout ipsi consilio videbitur ita super predictis procedatur capitulo aliquo non obstante.

De Arboribus incidendis ——— xlj

De Arboribus incidendis

Item statuimus et ordinamus quod quicumque habet arbores infructiferas maxime quercus vel alias arbores infructiferas que dapnum inferant vicino suo illas apode incidere teneatur ad petitionem dicti dapnificati infra tres dies. Arbores non fructiferas

§ Nuces ficus amindole [illegible] pira avellane et alie arbores fructifere non ledantur dummo sint
a loquo dona ab alia p duos vedales exceptis olivis et ficub; que nullio mo ledantur qu-
cumq; preminserint. Si vo tra sive pendalee cuiuscumq; gnis arboz pendentium sup possessione
vicini sui madatur ad petitionem petentis infra tres dies aut ipse vicinus hat omes fructus
ipoz arbor. siliz ramoz et pendaliay. et si fructus noluerit ipe vicinus heat potatem dictas
pendaleas et ramos incidi sine pena aliqua. Item si quis hunt sepem ultra mediam staturam
hois reducere teneatur. et si hec no fecit ipe vicinus possit face incidi si dapnum infertur
quatrcumq; et pdicta locum hant p totum [illegible] territorium dce tre in aliquo dictoz casuum esse
volumus penam sollidoz centum cortf in qualibz vice et quilibz contrafaciens puniatur et nichil-
hominus ad incisionem arboris teneatur. et quicumq; maliciose rem alienam p privilegiate
aligenauit vicarius teneatur incidi face arbores ybidem in presenti existentes ad penam decem
libz ad petitionem patientis dapnum. ad dictimus sy et hac nra lege sancimus q locum
non hat de malis ceris et aliis fuentibus prunis et olivis nec hat locum p decem
pedes ipe circuitum ulmy fossi circuytus dce tre et si in arbore que debet incidi p forma
huius statuti cet vites [illegible] q dca arbor non incidatur si de ea tollantur ramus ad petitionem
dapnum patientis et quicumq; hat arborem in rem suam contra formam dci statuti dapnum
inferentem rey vicini sui emendet. et si aliquis hens dicas arbores et nollet se constringi
in curia secularis dicte tre q vicarius ad petitionem petentis mictat familiam suam et
faciat incidi dictam arborem ad penam centum solloz cortf.

Q vicarius dce tre non possit se absentare ab dca terra et eius [illegible] sine licentia sex et consilii et faciant [illegible] executores — xlii

Item statuimus et ordinamus q vicarius dce tre qui p tpre fuit non possit nec debeat
durante eius offo extra dictam tram et eius territorium se absentare sine spiali licentia
sex imposito et oficiarioz dce tre et si contigerit q dcus vicarius tenuerit notarium
suum vel aliquem ex familiaribus suis insufficientem vel minus ydoneum q teneatur
eum removere et alium in loco eius subrogare ad petitionem sex impositoz dce terre
exposita sibi et allegata insufficientia ad penam decem libz cortf de suo salario reti-
nend. Et dcus vicarius teneatur exequi et exequi facere omes condepnationes et dati-
tias in positas vel imponendas in dca tra. Et oia alia ordinamenta facta et fienda
p dictos impositos et oficiarios dicte tre sub pene vigintiquinq; libz cortf et ipas
executiones facere possit [illegible] et psonalr et p degustationem rez. domoz et oibz aliis
coactionibz p quas melius fieri poterit et si no faceret executiones pdictas q opputet
in eius salario tota qutitat quam executa no fuit et q sex impositi teneantur ad penam
centum solloz p quolibz face contrarium et summam [illegible] de quibz dictaz executionem non
fecerit.

Q Notarii dicte tre legalr exerceant eoz artem — xliii

Videntur [illegible] Notarius dce tre eoz artem bene legalr et fidelr exerceant et [illegible]
dicte [illegible] tollatur materia querelandi [illegible] dce [illegible]
sancimus q Notarii dce tre qui sunt [illegible] tenenti [illegible]
alterum notarie fidelr et legalr exercere et in ipa arte nullam fraudem vel [illegible]
committere et omes contractus de quibz rogati fuit redigant in eoz libris et [illegible]

et notarie dumo fuit eis a partibus de eorum labore solutum et satisfactum et aut non sub pena
centum solidorum curr. pro quolibet et inequalibus. Et si in eisdem instrumentis et contractibus
per eos conficiendis vel factis aliquam falsitatem commiserint dolose in centum libr.
curr. comprobatus vice qualibet puniatur. Et non adhuc maiorem falsitatem siquis
notarius commiserit in dicta terra vel eius furorem [illegible] faciendo aliquem contractum vel instrumentum
alicuius [illegible] vel deponit contra aliquem absentem vel tale mutuum et depositum non
recipientes et confitentes dicta instrumenta penitus ingnorantem vel si aliquod testamentum
scripserit contra veritatem et testatoris voluntatem quod aliqua quantitas pecunie vel possessio
aut alia res alicui relinquatur vel hereditas aliqua de voluntate in centum quinquaginta
libr. curr. et in mitra de carta [illegible] in capite sive portanda ab ecclesia Sancti Nicolay
usque ad ecclesiam Sancte Marie de dicta terra [illegible] terre sedente inequalibus condempnetur. Et
si dictam penam infra decem dies post latam sententiam immediate sequentes non solverit
cum effectu dona ex suis manibus [illegible] iustitie amputetur et ipsi contractus et instrumenta
vel scripture sint nullius efficacie vel valoris. Siquis vero notariorum in dictis contractibus
vel instrumentis vel in aliis quibuscumque scripturis in scribendo quomodocumque et qualitercumque
erraverit quod liceat sibi suum errorem corrigere omnimode. Et quod si in suis libris vel
quibuscumque aliquam intricaturam sive cassationem vel additionem aliquam fecerit
pro corrigendo errorem quod omnes contractus et scripture quecumque propter dictas interlineationes
cassationes vel additiones nullatenus vitientur. Sed notis pro ipsorum honore continue
possint valeant apud eius.

Secundus liber incipit hic de maleficiis

De accusationibus et denuntiationibus maleficiorum — Aliud

Ut delinquentes congruis legibus arceantur hac presenti lege decernimus quod de omnibus
et singulis maleficiis et offensionibus tam [illegible] quam personalibus seu regalibus in terra
[illegible] vel eius faterio et districtu committendis possit quilibet suam vel suorum
iniuriam usque in tertium gradum inclusive prosequens offenso [illegible] non contradicente ex
parte accusare et denuntiare que contradictio habeat locum tantum in maleficiis quorum pena
[illegible] minor [illegible] centum solidorum curr. et de dicta accusatione et denuntiatione possit et teneatur [illegible]
procedere cognoscere et culpabiles debita pena punire et condempnare secundum formam statutorum et
ordinamentorum dicte terre. In publicis autem [illegible] ad accusandum et denuntiandum quilibet
admictatur etiam si suam propriam vel suorum non prosequatur iniuriam. Exceptis filiis et filiabus
familias qui suos patres offensos accusare et denuntiare non possint [illegible] in iuriis maleficiis
et offensionibus quibuscumque in eius personam de facto vel [illegible] commissis seu illatis. Et
[illegible] illis qui [illegible] privilegium [illegible] vel in posterum declinaret forum
[illegible] et [illegible] dicte terre et eius officialium in criminalibus [illegible] vel civilibus quorum accusationes
[illegible] et denuntiationes [illegible] et petitiones [illegible] et officialis dicti [illegible] nullatenus

Recipiat

recipiat vel admittatur nec super ea procedat. Salvo quoque et excepto eo quod de
offensis illatis sine sanguine inter consanguineos et coniunctos tam ex latere patris quam
matris usque in tertium gradum consanguinitatis inclusive consanguineus et coniunctus
offensus pro tali offensa non admittatur vel audiatur accusans vel denuntians nisi
post saltim quatuor dies elapsos post illatam offensam. Excepto et adulterio
stupro incestu et aliis carnalibus criminibus in quibus et de quibus vel ipsorum aliquo
extraneus accusator non admittatur. Sed maritus et consanguineus vel consanguinei usque
in tertium gradum inclusive solummodo admittantur et in talibus preferatur maritus et secundo pater tertius consanguineus proximior secundum gradus propinquitatis. Et excepto
et quod de maleficiis commissis per aliquem ex habitatoribus dicte terre in aliquam forensem
ex districtum dicte terre super quibus et in quibus per accusam vel alio modo procedi non
possit nisi esset furtum vel robariam in quibus per accusam et denuntiationem et
inquisitionem procedi possit non obstante quod ex districtum dicte terre fuerint commissa.
Et qui aliquem accusaverit vel denuntiaverit et eius accusam vel denuntiam non probaverit
saltim per unum testem de visu vel duos de fama puniatur in dicta summa quarens
absolvitur sine alio processu faciendo per quolibet et qualibet iure et quolibet accusato vel denuntiato
et in qualibet vero denuntia vel inquisitione possit semel et secundo
pro proponi et intentari et super eis et in eis et quolibet ipsorum possit procedi nec huius
alteri preiudicet nec tollat.

Quod licitum sit parentibus et magistris filios et discipulos corrigere. — xlv

Quoniam qui parcit virge odit filium et ut parentes et magistri fratres
carnales patrui avunculi mariti valeant filios discipulos vel magistros
discipulas vel filias et neptes fratres nepotes et uxores corrigere et verberare
hac discreta lege sancimus quod licitum sit parentibus filios et nepotes filias
et neptes magistros discipulos discipulum fratri fratrem vel sororem carnalem
et consobrinum natum minorem in eadem familia existentes patruus et avunculus
nepotes vel neptes marito uxorem domino famulum seu famulam verberare
et corrigere dum tamen dicte correctiones et verberationes cum armis non fiant nec
modum excedant et si secus fieret sequatur et puniantur penis [illegible]

De inquisitionibus — xlvi

Quoniam appetitus noxios sub iuris regula limitare intendimus presenti constitutione statuimus quod de omnibus maleficiis criminibus iniuriis delictis
offensionibus et quibuscumque excessibus in dicta terra et eius territorio commissis
per quemcumque verbo re vel facto contra quemcumque [illegible] dicte terre possit et debeat
ex suo officio inquirere et per inquisitionem procedere et etiam fama non precedente
et ea invenire et punire secundum formam statutorum et ordinamentorum dicte terre [illegible]
quod de casibus et in casibus [illegible] de adulterio stupro et incestu [illegible]
nali cognitione et exceptis offensis sine sanguine inter consanguineos [illegible]

[illegible] exlatere patris q exhiti matris [illegible] [illegible] [illegible] inclusive intuenentibus
de quibz [illegible] ut alie ipsoz p inquisitionem [illegible] officio fieri ad denuntiationem iuratoz tam
procedi ne possit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et expressis de quibz et ipsoz quolibz etiaz
p inquisitionem procedi possit [illegible] [illegible] penam venit imponendam ubi statutis expresse
[illegible] sequuntur.

De denumptiationibus malleficioz faciendis ——— xlvij

Teneatur quoque dictus vicarius inquirere omes denumptias malleficioz factas p sindicum ut p
iuratos dicte terre et sup hijs et qualibz earz procedere cum inquisitione et s[illegible] inquisitione
et punire culpabiles secundum formam statutoz et ordinamentoz dicte terre exceptis casibz exce-
ptuatis sup in proximo precedenti capitulo / Et dictus sindicus ut iurati teneantur et debeant dno
vicario et eius curie infra quinque dies a die mallefitij comissi denumptiare et referre omia gene-
raliter et singula mallefitia comissa in dicta terra et eius teritorio et distripti cum noibus
comittentibus malleficium et coz contra quos comitteretur et cum anno et mense et die mallefitij
comissi et cum alijs sollepnitatibus in mallefitiis [illegible] intuenentibus et qui negligens fuerit et
obmisserit infra dictum terminum dictum mallefitium seu mallefitia denumptiare ut dictum est in centum
solidis [illegible] [illegible] qualibz puniatur

De Citationibus et ordine procedendi in mallefitijs ——— xlviij

Item statuimus et ordinamus q in causis criminalibz procedatur p vicarium dicte terre
ordine infrascripto vz q porrecta iurati et scripta acusa ut denumptia ut inquisitione
formata. Citetur reus p publicum castellanum dicte terre in persona cum cedula scripta
p notarium malleficioz dicti vicarij in effectu continente mallefitium de quo acusatur denumptiatur ut
inquiritur cum loco et tempore comissi mallefitij ut infra tertiam diem post diem citationis
compareat ad se excusandum ab accusa denumptia seu inquisitione facta contra eum / Et si
talis citatio fiat in personam semel facta citatio sufficiat et procedatur ad bandimentum
contra talem personaliter citatum si vero non fuit personaliter citatus citetur [illegible] cum dicta
cedula ad domum sue solite habitationis semel tantum et [illegible] [illegible] citatio assignetur
similis terminus que citationes et quelibz earz fiant saltim presente uno teste de quibz
citationibus et testium presentia et qualibz earz credatur castellano dicti comunis referenti se
p dicta fecisse et intervenisse. Et predicta locum habeant in habitatoribus dicte terre et eius
teritorij forensibus [illegible] habitantibus in dicta terra ut eius teritorio citentur publice cum tube
sonitu p preconem alta voce ad fenestras palatij dicte terre cum termino saltim quinque
[illegible] et ultra p ut visum fuerit vicario predicte terre considerata locoz distantia in
[illegible] citationis [illegible] exprimatur p preconem mallefitium et ea p quo ut quia citatur quibz
citationibus [illegible] qualibz [illegible] et [illegible] ut sup distinguitur et elapsis terminis
[illegible] et [illegible] procedatur ad bandimentum [illegible] vz q vicarius p publicum preconem
[illegible] in palatio [illegible] ut ad fenestras [illegible] [illegible] alta voce sono tube premisso
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] talem citatum
[illegible] [illegible] [illegible] plus [illegible] statutoz
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se

defendendum ab accusa denuntia vel inquisitione quod tale [illegible] verum fuerit et si tunc talem terminum non comparuerit et fuit frugenda seu fore dictato eadem [illegible] forma [illegible] bapniatur publice curiis per actis et dictorum citatorum et bannitorum [illegible] talis citati et bapniti infra dictos terminos vel aliquem [illegible] super distinguitur non comparentes contumaces veri reputantur et confessi et convicti de maleficiis de quibus procedatur contra eos et vel confessos et convictos de talibus maleficiis teneantur et [illegible] dictus vicarius eos et ipsorum quemlibet condempnare secundum formam statutorum et ordinamentorum dicte terre.

De reorum comparitione et presentatione et excusatione et defensione ipsorum — xlviii

Item statuimus et ordinamus quod quilibet accusatus denuntiatus vel inquisitus teneatur comparere et se personaliter presentare coram vicario dicte terre et eius curia et se excusare a denuntia accusa vel inquisitione contra eum facta et ipsi accusationi denuntie [illegible] positione dare et certum respondere prestito primo iuramento de veritate dicenda negando vel confitendo maleficium in accusa denuntia vel inquisitione contentum et dare fideiussores [illegible] rendo curie et mandatis domini dicti vicarii sub pena pecunie imponenda secundum formam statuti exceptis quod de homicidio furto robaria falsitate incestu [illegible] violentia mulierum incendio [illegible] sto arborum et vinearum et atrocius maleficio [illegible] personaliter detineantur sub pena veniret corporalis [illegible] in pecunia [illegible] sentur nisi datis fideiussoribus de solvendo condempnationem [illegible] curie pro maleficio [illegible] maleficiis de quibus [illegible] procedetur [illegible] personaliter [illegible] terminus non detur [illegible] alium [illegible] dicenda et si [illegible] noluit [illegible] de solvendo [illegible] respondenti per vicarium et eius curiam terminus [illegible] defensionem infra quem possit reus omnes suas [illegible] quas dictus vicarius et eius curia benigne recipiat et admittat [illegible] propter exceptio vel quid aliud opponi vel allegari [illegible] responsionem impedire vel retardare nisi [illegible] rei accusati denuntiati vel inquisiti de quo maleficio et [illegible] vel alia exceptio [illegible] que tantum per [illegible] possunt [illegible] et per curatorem vel aliam personam et [illegible] ndendo ex aliis actibus vel sententiis [illegible] vel summam domini vicarii et in curia valeat [illegible] pedire. Et vicarius dicte terre [illegible] vel admittere non possit [illegible] penam [illegible] nec possit [illegible] haberi [illegible] dictum terminum et [illegible] quibus [illegible] fuerint [illegible] contrarium loquentes [illegible] penas quas vicarius [illegible] accusator detinebatur [illegible] et [illegible]

licentiam recipiendi super processibus quibuscumque testium iuramenta et probationes quascumque et publicandi omnem alium actum et processum faciendum et expediendum ipsis absentibus et non citatis et quolibet seu alio eorum qui actus valeant et teneant ac si in eorum presentia vel ipsis citatis facti essent.

De testibus et aliis probationibus — l

Item statuimus et ordinamus quod in omnibus et singulis malleficiis excessibus criminibus et delictis probandis sit sufficiens et valida probatio duorum testium ad minus fidedignorum de quorum fide stetur discretioni vicarii considerata persona etate conditione et qualitate testium, et quilibet ad testimonium in criminalibus admictatur exceptis minoribus xiiii annis et aliis a iure prohibitis qui in criminalibus ad offensam vel ad defensam nullatenus admictantur et omnes et singuli testes in quacumque inquisitione denuptia vel accusatione de dicti vel scripti confestim cum citati fuerint infra citationis terminum compareant coram dicto vicario qui eos citari fecerit ad iurandum et testimonium pro quo fuit citati perhibendum et omnes citentur et examinentur per vicarium dicte terre, et testis non comparens infra dictum terminum possit et debeat in solidis decem condempnari pro qualibet citatione et vice qua contumax steterit vel infra citationis terminum non comparuit. Et si inveniretur veridica relatione talem testem non comparentem et in sua contumatia aliam malitiam vel fraudem committentem talis testis puniatur et condempnetur in pari pena in qua veniret condempnandus delinquens, que citationes scribi debeant per notarium malleficiorum dicti vicarii, et fiat talis condempnatio ipsa die et hora qua fieri condempnatio vel absolutio debet ex inquisitione denuptia vel accusatione predictis et in ipsa sententia absolutoria vel condempnatoria qua condempnatur vel absolvitur reus, seu in aliquo alio processu vel actu alio faciendo. Et si vicarius in predictis vel aliquo predictorum negligens fuerit in libris decem curie puniatur tempore sindicatus. Et quilibet testis in criminalibus puritate habenda possit personaliter detineri ad voluntatem vicarii vel tedio de[illegible] carceris [illegible] testimonium perhibeat veritati tam ante inquisitionem vel [illegible] tam ante rei condempnationem quam post. Exceptis mulieribus que in palatio detineri non possint sed in curiis teneantur de die tantum et non de nocte. Et teneantur ad similem penam si non comparuerint et paruerint vicario vel eius curie in citationibus et testimonio ferendo.

De questionibus et tormentis Rubrica — li

Item statuimus et ordinamus quod nullus torqueri possit aliquo genere torture per vicarium vel eius notarium vel familiarem ipsius occasione alicuius malleficii et excessus vel criminis processus aut alia aliqua de causa preterquam in et pro casibus infrascriptis videlicet pro [illegible] raubaria homicidio violentia mulierum incendio membri mutilatione membri [illegible] debilitatione [illegible] remaneat falsitatem instrumentorum aliarum quod [illegible] et pro falsa moneta in ipsius incisione vel prolificatione vel ordinatione

quentimila uel tractatur aliquo sive (?) terra dicti dni vicarii. Et iurisdiction dicte terre uel
alicuius fortellicie eius terre in quibus casibus et quolibet eorum vicarius liceat possit
contra culpabiles ad tormenta procedere precedentibus tamen legitimis indiciis et ideo
legitime intelligantur unius testis de visu fidedignus qui solus cum aliquali alio
inditio sufficiat ad torturam in dictis casibus et quolibet eorum. Item fama publica
quinque testium qui testes sint ydonei et fidedigni et non malivoli uel in huiusmodi
indiciis debeat dominus vicarius videre et ea examinare utrum ad torturam sufficiat
uel non. Et si dicto vicario videbuntur sufficere tunc liceat possit dominus vicarius contra
reum procedere ad torturam et aliter non. Et si aliter contra fecerit in libris decem coronatorum
pro quolibet et qualibet vice puniatur. Et confessio extorta contra formam predictam non valeat
et nullius efficatie sit uel valoris et possit probari coram sindicatoribus per decem testes
de publica fama fidedignos uel per signa que evidenter appareret in personam tormentati
uel aliis legitimis probationibus et indiciis de quibus stetur discretioni et arbitrio
sindicatoris prout ei visum fuit

Ut infra certum tempus criminalia terminentur — — lvi

Teneatur vicarius sollicite recipere et examinare testes tam in accusationem seu denuptia uel
inquisitionem inductos alias quam probationes tam ad defensam quam ad offensam recipere
et examinare et omnia que expediunt in processu facere et ipsum processum saltim
per sex dies ante sententiam ferendam aperire et publicare et partibus petentibus dare copiam
actorum. Et dictum processum criminalem infra xl dies per diffinitivam sententiam
in generali consilio dicte terre terminare computandos in criminalibus a die porrecte accusationis uel
denuptie seu inquisitionis formate et in comparentibus a die responsionis facte ad penam
decem librarum coronatorum. Et nichilhominus ad eundem casum pro maleficio non punito non
tamen computatis ad dies xl diebus illis diebus quibus vicarius et curia per aliquam appel-
lationem uel alium recursum uel aliud evidens impedimentum extitit impeditus qui
dies ipso iure non currant. Et si contingerit aliquam sententiam latam per vicarium adnullari
uel remicti eius processum ad eundem de novo cognoscendum et terminandum possit
et teneatur dictus vicarius dictum processum reassumere et per sententiam terminare ex eisdem
actis infra quindecim dies a die remissionis computandos nec de novo sit opus aliud
facere in tali processu nisi corrigere ipsum processum in ea parte ubi fuisset vitium sive
error uel defectus quod sententia annullaretur et [illegible] processus non pendentes
vicarius debeat terminare infra [illegible] dies computandos a principio eius introitus
officii. Et si vicarius uel eius curia [illegible] uel aliquo [illegible] in
eandem penam incurrat. Et inquisitus uel accusatus uel denuptiatus [illegible]
temporibus remaneat absolutus

13v

De verbis iniuriosis et delictis puniendis R(ubric)a — liiij

Quia lingue promptitas frequenter et [illegible] ad delinquendum prolabitur. Ideo
eius refrenatio ac correctio aliqua [illegible] [illegible] imponitur. hoc igitur statuto p(ro)-
hibetur ne quis aliquem verba iniuriosa [illegible] contumeliosa dicat et qui contra fecerit
in viginti sollidis cortonensium [illegible] [illegible] puniatur [illegible] verba iniuriosa dicta pena punienda
utrum censeantur iniuriosa [illegible] contumeliosa [illegible] discretione et arbitrio vicarii.
[illegible] Siquis aliquem dixerit [illegible] vel [illegible] et [illegible] vel homicidam vel
aliud verbum simile [illegible] vel aliud [illegible] verborum quolibet vice in quatraginta sollidis
cortonensium. Si vero aliquis alicui [illegible] [illegible] ego te [illegible] [illegible] vel talis te [illegible]
certam nominando personam vel dixit [illegible] [illegible] [illegible] ego faciam [illegible] vel talis faciet
tecum certam nominando personam vel [illegible] [illegible] vel simile verbum de [illegible] similitudine
stetur discretioni vicarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puniatur pro quolibet dictorum verborum vice
qualibet in decem libris cortonensium. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puniatur in sollidis centum.
Siquis autem alicui [illegible] [illegible] [illegible] homicidium commissum in personam [illegible]
vel consanguinei eius cui [illegible] [illegible] [illegible] gradum inclusive. Et de tali homi-
cidio pax facta fuit in libris viginti quinque cortonensium puniatur. Et si inde pax facta non
fuit in libris decem cortonensium vice qualibet puniatur et quod homicidium [illegible] fuit
commissum sufficiat si [illegible] pacem [illegible] factam fuisse vel per [illegible] de tali homici-
dio factam vel per tres testes [illegible] [illegible] vel aliis legitimis probationibus. Item siquis alicui
improperaverit homicidium de quo homicidio fuit absolutus ille cui [illegible] in libris
decem vice qualibet puniatur. [illegible] eodem modo puniatur si talis [illegible] facta fuit patri
vel filio absoluto de tali homicidio. Item siquis dixerit alicui tu [illegible] vel non
[illegible] [illegible] vel similia verba de [illegible] similitudine discretioni vicarii stetur in quatraginta
sollidis cortonensium vice qualibet puniatur.

De [illegible] insult[illegible] [illegible] [illegible] vel sine armis — Lv

De pena insultantium cum armis vel sine armis

Item statuimus et ordinamus quod quicumque aliquem insultaverit sine armis pro solo insultu
vice qualibet in quatraginta sollidis vice qualibet puniatur. Et si cum armis vel aliquo
armorum in quatuor libris cortonensium vice qualibet puniatur. Si vero quis insultaverit sine
armis et [illegible] puniatur pro insultu in tribus libris cortonensium vice qualibet et si cum armis
et [illegible] puniatur pro insultu in centum sollidis cortonensium qualibet vice et [illegible] hominibus
de [illegible] puniatur penis in statuto [illegible]. Et siquis aliquem insultaverit in
domum [illegible] vel apothecam in [illegible] [illegible] armis et sine [illegible] in sollidis centum
pro tali insultu puniatur et si insultaverit et [illegible] in libris decem cortonensium pro [illegible] insultu
puniatur. Si autem cum armis in domum vel apothecam insultatam insultaverit vel assali-
verit [illegible] et non [illegible] in [illegible] libris cortonensium puniatur pro tali insultu et si cum
armis assaliverit et [illegible] in [illegible] libris cortonensium puniatur et [illegible] de [illegible] puni-
atur pene et penis in statuto [illegible] [illegible] [illegible] intelligatur quando
quis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerit contra aliquem.
[illegible] [illegible] [illegible] et assaliverit aliquem in domo vel apotheca insultati
[illegible] et non [illegible] in viginti quinque libris cortonensium puniatur pro introitu et insultu
[illegible] puniatur pro [illegible] [illegible] in [illegible] libris cortonensium puniatur
[illegible] [illegible] assaliverit et non [illegible] in [illegible] libris cortonensium pu-
[illegible] [illegible] cortonensium puniatur. [illegible] [illegible] in [illegible]

et singulis casibus supradictis puniatur de percussionibus factis cum armis vel sine armis pena et penis in statuto contentis. Item dicimus quod si quis iniuriose et contra expressam prohibitionem domini [illegible] cum armis intraverit puniatur pro solo introitu in libris quinquaginta et si cum armis intraverit eam partem in libris viginti quinque exprimatur domum aut domum in qua [illegible] et singulis casibus semper [illegible] intelligantur si [illegible] proprio
suo [illegible] [illegible] aut quia res alia [illegible] pro insultatum
aut aliquem [illegible] voluntarium [illegible] [illegible] Et intelli-
gatur [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] et nichil adhuc
[illegible] [illegible] directione et iudicio domini
[illegible] [illegible] augeatur pena [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] plures simul
in eodem loco consistentes assaliverit [illegible] plures unum
assalierint quilibet pro uno insultu teneatur [illegible] plures simul insultaverint
plures simul consistentes eodem tempore et loco [illegible] insultus quot sunt
insultantes [illegible] quilibet pro [illegible] puniatur [illegible]

De percussionibus et offensionibus sine armis et penis eorum — V

Ad comprimendum superbiam compescendam et [illegible] quilibet manus in noxias [illegible] consuete [illegible]
[illegible] hoc statuto [illegible] quod nullus cum armis vel sine armis aliquem [illegible]
[illegible] vel offensam. Et si quis sine armis contra aliquem manum vel alterius [illegible]
[illegible] et intenderit vel [illegible] puniatur in viginti solidis [illegible] Et si manum
[illegible] in aliquem [illegible] et tetigerit vel [illegible] in [illegible] sine sanguine
[illegible] in centum solidis [illegible] et si cum sanguine in decem libris [illegible] puniatur [illegible]
[illegible] in [illegible] alia parte corporis sine sanguine in quadraginta solidis [illegible] cum sanguine
[illegible] centum solidis [illegible] puniatur. Et si [illegible] aliquem [illegible] per
[illegible] solidis puniatur pro sola [illegible]. Et si [illegible] quem [illegible] [illegible]
[illegible] pro [illegible] vel [illegible] aut [illegible] [illegible] puniatur pro
[illegible] dictorum [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] seu [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] armis
et si cum armis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
puniatur [illegible]
[illegible]

de loco ubi esset puniatur in quatraginta solidis cortis. salvis aliis penis supra dictis
gestis manus et aliis expressis. Et si quis alicui de lamavit pannos quos
habuerit in dorso puniatur in tribus libris cortis. Et si quis alicui studiose et malo
[illegible] extraxerit capputium aut cappellum vel cuffiam aut aliud tegi
mentum de capite aut cadere fecerit puniatur in viginti solidis cortis. Et
si quis alicui studiose sputaverit in faciem alterius et malo modo in centum
solidis cortis vice qualibet puniatur et si in aliam partem corporis in viginti solidis
cortis puniatur. Et qui duas seu plures fecerit ex predictis offensis simul eo
dem tempore et loco contra aliquem puniatur de maiori integra pena statuta de
aliis vero vel de aliis singulis et qualibet earum pena media puniatur et si
fuerint equales due ex eis vel plures de una pena integra puniatur et
de aliis in media pena pro qualibet ipsarum puniatur

De percussionibus et offensionibus cum armis ——— xij

Quicumque contra aliquem alicuius generis armorum extraxerit vel admanavit in centum
solidis cortis vice qualibet puniatur si vero aliquem cum aliquo genere armorum per
cusserit si in capite cum sanguine in xxv libris cortis puniatur et si vulnus
fuerit enorme sive atrox quod sic censeatur si os fuerit ruptum vel incisum
puniatur in triginta libris cortis caput autem intelligatur omne a supradicta gula
supra excepta facie de qua expressius infra tractatur.
Et si percusserit in facie cum sanguine in viginti libris cortis puniatur Et si ex
percussione et vulnere in facie illato cum aliquo armorum genere sanguis exive
rit et remanserit signum evidens seu cicatrix vel merarum manifestum pu
niatur percussor in libris quinquaginta cortis Et facies intelligatur a mento
usque ad frontem et ab una auricula usque ad aliam inclusive Si vero [illegible]gula
[illegible] quis cum armis percusserit puniatur in libris quinquaginta cortis [illegible]
[illegible] Si quis aliquem aliis armis cum sanguine percusserit in aliqua parte
corporis puniatur in libris decem denariorum cortis salvo quod ex tali percussione atrox fieret
plaga et atrox intelligatur si [illegible] non posset puniatur in libris
quindecim cortis. Si vero percussiones [illegible] armis et sine sanguine fierent
alicui in persona et in [illegible] corporis prout superius est distinctum vel in tabulato
seu [illegible] in [illegible] puniatur percussor in media pena supra
[illegible] de [illegible] cum armis et cum sanguine pro qualibet decem supra
[illegible] parte corporis in qua percusserit Et si quis eodem loco et
tempore [illegible] fecit in [illegible] cui
[illegible] cum armis [illegible] de maiori [illegible] de aliis in me
[illegible] in [illegible] in [illegible] [illegible] capitulo
[illegible] [illegible] supradictis intelligantur arma

de ferro, et lapis et lignum et quelibet res acta ad nocendum. Siquis contra aliquem proiecerit lutum vel aliam rem vituperabilem vel putridam, si cum ea percusserit in facie puniatur in libris decem cortonensium. Et si in alia parte corporis seu indumentorum in quinque libris cortonensium puniatur. Si vero proiecerit rem talem vel lapidem contra aliquem et non tetigerit eum puniatur in solidis quinquaginta cortonensium. Siquis vero proiecerit laudem [?] in domo ducentis uxorem ille die qua ducit uxorem puniatur in quadraginta solidis cortonensium

Quod cuilibet liceat defensionem ex quibusdam causis percutere et repercutere — lvij

Quilibet iniuriatus percussus aut quomodolibet offensus possit in continenti sine intervallo non divertens ad extraneum actum repercutere et reoffendere percussorem vel offensorem cum moderamine tamen inculpate tutele et non ultra, vel acriori percussione vel offensa quam sibi facta fuit seu pari vel minori. Et possit quilibet impune moderate resistere cuilibet volenti eum offendere et etiam se defendendo percutere dummodo volens offendere pervenerit ad actum percussionis inferende et dummodo incontinenti et cum moderamine statutorum. Et siquis in aliquo predictorum casuum modum percussionis vel repercussionis aut offensionis excesserit puniatur de excessu et pro excessu percussionis et repercussionis vel offensionis arbitrio dominorum [?] dummodo pena non possit maior sed minor imponi quam simpliciter et non ad offensam percussisset vel offendisset vel repercussisset et de excessu etiam stetur provisioni et arbitrio dominorum [?] consideratis in predictis conditione et qualitate personarum percussionibus et offensionibus

De membrorum abscisione vel mutilatione — lviij

Siquis alteri aliud membrum corporis absciderit vel mutilaverit puniatur penis inferius declaratis videlicet pro uno oculo extracto vel cecato in C[?] libris cortonensium puniatur et pro duobus eiusdem persone in trecentis libris cortonensium puniatur et nichilominus teneatur qui in[?] ... quecumque cecavit alimenta [?] cecato prestare toto tempore vite sue [?] pro naso vero [?] brachio pede vel manu abscisso ita quod a corpore separentur vel mutilatis in ducentis libris cortonensium pro quolibet dictorum membrorum puniatur. Pro ... manus vel pedis in quinquaginta libris cortonensium ... [illegible] ... vel alteram [?] vel ... destringantur ... decem dies ... non solverit ... [illegible] puniatur

De homicidio — lix

Contra humanum homicidium facinus severius [?] ... criminis ut siquis aliquem occiderit vel occidi fecerit ... [illegible]

ita q̄ de vite moriatur et caput a spatulis separetur debeat condempnari. Et si plures
simul [illegible] in homicidio committendo unus tantum qui principalior fuit
dicta pena capitis pro homicidio puniatur, et si de principaliori non appareret
clare et [illegible] puniatur et principalior ille qui verisimiles principalior videbitur
considerata fama aliis q̄ [illegible] quibus principalior sit censendus. Ceteri vero condempnetur
[illegible] et favore uel [illegible] auxilium uel favorem in
[illegible] committetur. qui vero pro pretio uel mercede hominem [illegible] commisit sine redemptione aliqua
dicta pena capitis puniatur. pro primo per totam dictam terram de fuga in fugam ad
caudam asini detrahatur et trascinetur Et si contumax fuit perpetuo sit exbanditus
de dicta terra et eius territorio et ipsius bona omnia publicentur comuni dicte terre et sit
comunis et in comuni devenient et per comune vendantur uel disperdantur et eadem pena
capitis sine redemptione cum bonorum publicatione puniatur; forensis qui occiderit ali
quem habitatorem dicte terre et eius territorii pater vero occidens filium uel filius
patrem uel matrem seu avum patruum uel fratrem carnalem vel maritus uxorem
uel uxor maritum [illegible] vassallus uel familiaris dominum dicta pena capitis
puniatur primo ipse uel supra per dictam terram ad caudam asini vituperose trascinato
et eius corpus [illegible] terram aliquatenus sepelliri non possit et bona sua pu-
blicentur ut supra

De adulteriis et violentiis mulierum. ——— lx

Item Statuimus et ordinamus q̄ quicumque vim intulerit alicui mulieri nu
pte bone fame et eam carnaliter cognoverit violenter in CCCC libr. denariorum
[illegible] qualibet condempnetur et si vidua bone fame in CCC libr. cortonensium condempnetur
[illegible] et dicte vidue condempnetur in [illegible] libr. Et si mulieri virgini vim ut pre
mittitur intulerit et eam carnaliter cognoverit in CC libr. denariorum cortonensium [illegible] qualibet
condempnetur et teneatur eam dotare [illegible] facultatem et qualitatem patrimonii
Salvo q̄ si ipsam de suo concordio et voluntate [illegible] in uxorem [illegible] teneatur
ad penam aliquam nec possit pro dicta violentia in aliquo condempnari Et hoc locum
habeat etiam in vidua. Et qui violentiam alicui mulieri bone fame intulerit
uel eius [illegible] intraverit aut eam cepit per personam uel ad alium ducentem [illegible]
[illegible] causa violandi et carnaliter cognoscende etiam si non cognoverit [illegible]
conatus non perfecerit in centum libr. cortonensium puniatur

Quod uxor non recedat de domo viri et de pena receptantium ipsam ——— lxi

Volumus [illegible] et [illegible] morari et habitare cum maritis eorum
et non recedere [illegible] ab eis uel de domo habitationis ipsorum et
nullus [illegible] uxorem retineat uel receptet contra voluntatem mariti sui. Et
uxor contrafaciens in centum [illegible] qualibet puniatur et receptans sive
retinens contra voluntatem [illegible] in decem libr. cortonensium [illegible] qualibet pu
niatur [illegible] patrinus [illegible] filius uel filia
[illegible] possit receptare et retinere
[illegible] et discretioni videbitur convenire

sine aliqua pena [illegible] receptationis et presonis considerate et ex eodem arbitrio requisiti
a marito debeant ipsam remittere et marito remittere et non retinere contra mariti volun-
tatem recepta sub caucione ydonea cauta de non offendendo eidem mulieri si de ipso
marito mulier dubitaret legiptime si vicario videbitur querere. Et si ultra quod
vicario videbitur quis retinuerit puniatur puniatur pro quolibet et qualibet vice in
decem libr. cort. et nuhilhominus uxorem remittat marito. Sane si quis in ob
probrium vel iniuriam mariti receptavit vel retinuerit uxorem alterius cum eam contra
ofendendi curnatur ultra dictam penam receptationis pena adulterii secundum formam statuti
debeat condempnari. Mariti quoque cum eorum uxoribus honeste morentur et vivant
eas quod bene et maritative tractent ut non habeant materiam discedendi ab eis et
quicumque habens uxorem non retineat concubinam vel amantiam in domo habitationis sue cum
sua femina in qua cum sua uxore caste et honeste vivere debeat et morari
et contra faciens in viginti quinque libr. cort. puniatur in quolibet pedictorum vice qualibet.
Excepto si uxor de voluntate patris seu consanguineorum suorum si pater non habeat
vel ex alia causa legiptima non moraretur cum viro quod tunc dictus maritus non
teneatur ad penam sed debeat eam alimentare ipsa non habens stans cum viro
uxoratus in dicta pena viginti quinque libr. cort. puniatur. Si non est dominus ma-
ritus retinuit concubinam vel amantiam et probetur per quinque testes de fama con-
tinuos quod sibi prestet alimenta et alia necessaria in decem libr. cort. puniatur

De furtis et robariis — lxvi

Latrones et fures tam nocturnos quam diurnos penis persequimur infrascriptis videlicet quod
quicumque furtum commiserit rei valoris decem sollidorum cort. vel minus in xl
soll. cort. puniatur et si a decem soll. supra usque in viginti soll. in quatuor libr. cort.
puniatur. Si non commiserit furtum ultra a viginti soll. usque in decem libr. extima-
tionis et valoris condempnetur in viginti quinque libr. cort. Et si fuerit factum fur-
tum extimationis a decem libr. supra usque in quinquaginta libr. puniatur in
Centum libr. cort. si non fuit a quinquaginta libr. supra cuiuscumque quantitatis vel
extimationis condempnetur et puniatur pena dupli extimationis rei furate. Et
in omnibus casibus suprascriptis puniatur pro primo furtum committens ab omni officio comunis et
a testimonio ferendo et nichilhominus condempnetur talis furtum Committens illi cuius
furtum fecit ad restitutionem rei furate vel eius extimationis salvis statu-
tis et ordinamentis loquentibus de penis dampnum dantium qui in suis rebus vel sibi
et eius vendicent sibi locum. Sane si quis fregerit murum aut hostia [illegible]
vel domum vel stabulum vel parietem [illegible] si furtum commiserit
in quinquaginta libr. cort. puniatur si non [illegible] puniatur de [illegible]
ut dictum est. Et nichilhominus de furto facto [illegible] valorem et extimationem
rei et dissipationem supradictorum [illegible]
puniatur. Si quis vel asportavit vel [illegible]
seu lignum vel palum de aliqua [illegible]

vicarii et sex imponere dicte terre in centum solidis curtis inexquibilibus puniatur. Et in restitutione et reparatione rei et operis destructe. Gallinarum et columbarum et similium furta puniantur arbitrio domini vicarii considerata qualitate et quantitate talis furti non possit tamen excedere penam dicti furti quantitatem centum solidorum nec minorem viginti solidorum imponere et et compellat talem furem ad restitutionem talis furti dupli commissi. Si vero diversis temporibus plura quis furta commiserit puniatur in amputatione manus quam possit redimere solvendo curie dicte terre penas suprascriptas secundum suprascriptas distinctiones infra decem dies a die sententie. Fures vero et latrones famosi et robatores stratarum furcis laqueo suspendantur per gulam ita quod penitus moriantur et in duplum rerum furatarum seu furtive ablatarum condempnentur.

De privatis carceribus — Lxij

Siquis sine iusta causa violenter cepit vel detinuit contra eius voluntatem in aliquo loco aliquem aut aliquam pro aliquo captum fecerit recepit vel receptavit in domo vel loco per aliquod temporis spatium puniatur in [illegible] libris viginti quinque curtis. Si vero per unam diem detinuit in triginta libris curtis puniatur. Si vero per duas dies in quinquaginta libris. Si ultra duos dies detinuit in CC libris curtis puniatur. Et eadem pena puniatur qui aliquem puerum vel puellam vel aliquem cuiuscumque etatis cepit et per aliquod temporis spatium detinuit causa faciendi ipsum captum redimi in CCC libris curtis et ad restitutionem illius quod de tali captivo recepit. Et hoc non intelligatur in eo qui cepit vel detinuit mulierem causa eam carnaliter cognoscendi cuius pena supposita est in capitulo de adulteriis. Et predicta non vendicent sibi locum in familiaribus et domesticis suis nec infuriosis qui commode detineri possint de licentia vicarii per consanguineos suos

De falsis et falsariorum penis — Lxiij

Hoc falsariorum nefandam conditionem reprimendam hac lege falsariorum presentis statuimus quod siquis in forma publica falsum instrumentum fecerit vel fieri fecerit vel instrumento publico [illegible] scripture [illegible] aut in actis publicis aliquam fecerit vel fieri fecerit vel commiserit falsitatem amputetur sibi dextera manus ita quod a brachio separetur nisi infra quindecim dies a die sententie redimendi CC libras curtis solvat [illegible] dicte terre et instrumentum nullius sit firmitatis. Et qui illud fecerit de cetero non possit exercere artem seu officium notariatus. Et qui tale instrumentum in iudicio induxerit vel usus fuerit in centum libris curtis puniatur pro qualibet et qualibet vice. Siquis vero fecerit vel fieri fecerit falsam scripturam privatam in lesionem alterius et nocere posset in viginti [illegible] libris curtis puniatur. Testis vero falsus et qui eum induxerit in quinquaginta libris curtis puniatur quas si a die sententie [illegible] infra decem dies non solvat amputetur sibi lingua ita quod pars anterior [illegible] Et qui plures falsos induxerit testes [illegible] per [illegible] puniatur [illegible] et [illegible] fecerit de aliquo

actam vel denuptiam de falsitate vel predictorum et eam actam vel denuptiam non probavit in eadem pena qua veniret condempnandus accusatus si probaretur ex eadem sententia et processu et in eadem sententia absolutoria de reo fienda debeat condempnari. Item qui in iudicio falsum fecerit iuramentum et fuit contra ipsum reprobatum puniatur in centum sollidis cortonensium qualibet vice. Si quis autem in iudicio negavit filiationem seu paternitatem vel nomen alicuius vel notariatus vel auctoritatem vel mortuum vel potariae officium vel dignitatem alicuius si probetur contra negantem puniatur negans in decem libris cortonensium vice qualibet. Qui vero negavit apodissam sua manu factam et de ea probetur per comparationem litterarum nisi scribat quod facere rogatur vel per alias inditias et probationes probatum fuit ipsum falsum dixisse condempnetur in viginti quinque libris cortonensium. Castaldus vero qui falsam fecerit relationem in aliqua civili vel criminali in decem libris cortonensium puniatur et abscisione lingue. Monetarum quoque falsatores adulteratores fabricatores nec non eos qui talem monetam fecerunt fabricari vel fieri et qui eam scienter expendiderit prosequentes sanccimus ut qui fecerit vel fieri fecerit monetam falsam flammarum accensionibus ingnis mancipetur et concremetur ita quod penitus moriatur. Qui vero falsam monetam auream vel argenteam a tribus libris supra scienter expendiderit in decem libris cortonensium puniatur. Si vero a tribus libris infra scienter expendiderit in centum sollidis cortonensium puniatur considerata persone conditione expendentis. Et qui monetam bonam et rectam contuderit seu raserit aut scienter et malitiose diminuerit in decem libris cortonensium puniatur vice qualibet et quod singulis duobus mensibus vicarius inquirere teneatur contra delinquentes in premissis ad penam decem librarum cortonensium.

(margin: periurio)

De penis proditorum conspirantium contra statum communis — lxvi

Si quis suadente diabolico proderit vel prodere attentaverit predictam terram castilionis vel aliquam ipsius partem vel fortillitiam aut tractaverit conspiraverit super ferit vel communicaverit cum aliquo vel aliquibus publice vel occulte vel dictam terram aut aliquid ex eius fortellitiis per aliquem vel aliquos inimicos rebelles vel adversarios Sancte Romane Ecclesie et communis dicte terre aut ipsius communis violenter aut proditorie occupetur ad mortem cum publicatione omnium bonorum ad arbitrium domini vicarii dicte terre severissime puniatur ita quod moriatur et quod plene ... punitio aliis transeat in exemplum et quod nullus audeat dictam terram offendere aut contra eius quietem aliquid moliri vel etiam attentare et quod nullus habitator dicte terre vel eius territorii audeat conducere aut venire facere ad dictam terram vel eius territorium pedester vel equester aliquam gentem vel aliquos homines armatos vel inhermes contra statum Ecclesiasticum et communis dicte terre. Et qui contra fecerit simili pena puniatur. Et nullus audeat vel presumat tirannizare dictam terram vel eius dominium usurpare quoquomodo vel ingenio aut ordine vel procurare se vel alium eligi facere in dominum et tirandum dicte terre. Et qui contrafecerit pena predicta similiter puniatur.

De pena facientium rumorem et tumultum in dicta terra — Lxvi

Ut terra collis Fucecchii in quiete et pace permaneat et sine scandalo requiescat salu-
briter ordinamus ut nemo audeat tumultum facere aut elevare in dicta
terra vel per ipsam terram seditiose currere vel elevare ad arma vel alio in licito modo
discurrere per ipsam terram aut aliquid facere per quod tumultum oriatur vel perturbetur
aut turbari possit status pacificus dicte terre et qui contrafecerit in libris centum cortonensium
puniatur. Et si contingeret quod deus avertat aliquem tumultum vel scandalum oriri
vel fieri in dicta terra nullus debeat accedere vel trahere ad dictum tumultum
dando sibi auxilium consilium vel favorem dicto vel facto sed stare quiete ad domum
sue habitationis vel in suam continuam. Et qui contra fecerit in centum libris cortonensium pu-
niatur exceptis iuratis et conestabilibus qui trahere teneantur et possint secundum formam
statutorum. Et nullus audeat vel presumat contra statum pacificum dicte terre se armare
seu incastellare domum vel portam vel aliam fortilitiam seu alium locum et qui
contrafecerit in CC libris cortonensium condempnetur. Item nullus audeat vel presumat in dicta
terra vel eius territorio vel districtu facere iura conventiculam vel congregationem hominum
aliqua ratione vel causa sine expressa licentia petita et concessa a dominis .... de qua
licentia publice constet per scripturam manu notarii reformationum. Et nullus in
tali iura vel conventicula seu hominum congregatione debeat interesse vel stare vel causa ....
et contrafaciens in libris centum cortonensium puniatur.

De penis dantium alteri auxilium consilium vel favorem in maleficiis — Lxvii

Quicumque alteri in aliquo maleficio dederit auxilium consilium vel favorem puniatur
prout inferius declarabitur et quidem qui dederit auxilium vel favorem in
homicidio committendo associando homicidam in centum libris cortonensium puniatur. Et si
associavit perrexit accepit vel tenuit aliquem qui fuit occisus vel occidens facilius
illum occidat in CC libris cortonensium puniatur. Si vero solum verbum auxilium dederit
dicendo homicide dagli vel aliter exortando in centum libris cortonensium puniatur. Qui vero
in aliis quibuscumque maleficiis iniuriis vel offensionibus alterius prestiterit seu dederit auxi-
lium vel favorem alteri contra aliquem puniatur in media pena qua principalis
delinquens deberet puniendus per formam statuti. Si vero quis dederit auxilium vel
favorem ut furtum committatur de aliquo puero vel puella vel alia persona vel
redimatur puniatur in libris quinquaginta cortonensium.

De periurando aut periurium aliquod faciendo — Lxviii

Quia ludus noxius est in culpa et non debet tolleri .... ludus .... crimina ori-
untur hoc salubriter censetur statuto quod nullus .... audeat periurium aliquod
.... ordinare vel facere .... interesse. Periurium aut .... vel lapides pro....
.... et homines armati in platea vel alibi fuerint .... et cum fuerint tales
.... in quinquaginta libris cortonensium puniatur. Et qui in periurio aliquo acceperit
vel .... aut .... in eo .... in libris .... puniatur ....
.... de omnibus iniuriis offensis .... et ....
aliis maleficiis seu delictis in periurio commissis puniatur .... delinquens ....
.... in statuto .... et ordinatis .... debent commissis. Et

Tercio

qui aliqua preliando aliquid inivierit seu fecerit dapnum in singulis vel rebus aliis compellatur
dapnum emendare ipsi dapnum passo et ad eius petitionem et stetur tantum de persona
dapnum dante quod de ipso dapno et eius extimatione dicto et sacramento conquerentis.
et si non appareret de persona dapnum dante illud emendet inceptor prelii et nullus
causa prelii in suam domum aliquem intrare permictat quod de domo vel alio edifitio
lapides vel aliquo aliud proiciat et contra faciens pena similis puniatur. Et predicta
non intelligantur de prelio quod fieret causa turbandi statum dicte terre acto contra hono-
-rem et statum comunis Perusii et sancte Romane Ecclesie in quibus casibus et aliis com-
mictens huius penis gravioribus et severioribus puniatur. Qui vero arcum seu bali-
stam in prelio seu rissa portaverit ultra alias penas de ipsa portatione in centum
solidis cortonensium puniatur. Si vero balistaverit et percusserit in quinquaginta libris cortonensium puniatur.

Ex quibus casibus pene malleficiorum duplicentur et agreghentur vel minuentur. — L° xiij

Cum ex qualitate et conditione persone nec non loci temporis atque cause malefitium censeatur
atrocius et debeat pena gravior imponenda hac discreta lege sancimus quod in
omnibus et singulis malefitiis iniuriis et excessibus illatis seu commissis dicto vel facto in
aliquem sex ampliatorum dum erunt in offitio et de dicto offitio vel in personam domini vicarii
tempore eius offitii vel tempore sindicatus vel tempore accessus vel recessus ipsius domini vicarii
pene quatuplicentur et pena quatupli puniantur qui contra ipsum delinqueret aut
offenderit. Salvo quod pro homicidio commisso in aliquem predictorum per aliquem qui non sit
de numero dictorum sex puniatur committens pena capitis sine aliqua redentione et [illegible]
bonorum publicatione. Item siquis offenderit aliquem ex offitialibus vel familia dicti
domini vicarii vel camerarium comunis vel eius notarium vel notarium reformationum vel
aliquem ipsorum dictis temporibus vel in aliquo dictorum temporum pena dupli puniatur ei
quod in statuto continetur. Ratione quoque locorum aumentetur pena ut infra declaratur
videlicet quod de malefitiis iniuriis et offensis verbo vel facto commissis in palatio comunis et
domo sex ampliatorum dicte terre eorum residentie vel aliquo eorum pena in quolibet
et pro quolibet malefitio iniuria vel offensa in dictis locis in ipsorum aliquo commisso
vel commissis pena debeat duplicari. Salvo quod in producendis falsis instrumentis seu de alia
falsa scriptura vel falso teste quod ratione loci pena non debeat augeri. Si vero commicte-
retur in aliqua ecclesia dicte terre vel etiam extra dictas ecclesias in eundo et rede[illegible]
quando presbiteri et clerici dicte terre vadunt ad processionem letanias et divina can-
tes et dicentes ut est consuetum aut committeretur in aliqua ecclesia territorii et
districtus dicte terre vel in palatio habitationis domini vicarii et sex ampliatorum dicte [illegible]
vel prope per sex pedalia ad pedale comunis dicte terre vel committerentur contra aliquem
euntem vel stantem cum mortuo in strada domus mortui vel quando itur cum [illegible]
ad ecclesiam vel redditur duplicetur pena in omnibus et singulis casibus scriptis. Ratione [illegible]
-rae duplicetur pena comuni solvenda in pacem frangentibus et duplicetur pena que
imponi debet pro delicto seu malefitio per ipsum commisso et nichilhominus in eadem [illegible]

In palatio comunis pena duplicatur

parti cui fregit pacem vel eius heredi in pena in contractu pacis apposita vel conventa Et hoc
intelligatur · S · quod pena in contractu apposita veniat exigenda quando fregit ille qui stipulatus
fuit et ille intelligatur pacem frangere cuius pater vel filius vel nepos vel patruus
offenderit illum cum quo pax facta fuit vel eius patrem fratrem vel filium vel nepotem
ex patria linea descendentes seu descendentem et non intelligatur pax fracta per
verba iniuriosa ¶ Item duplicetur pena in malefitiis que committerentur tempore militie aliqua
et in vigilia vel festo beate Marie de mense Augusti vel in festo beati Nicolay · Et una
die post dictum festum beati Nicolay Et in festivitatibus nativitatis domini et pasce resur-
rectionis et in ipsarum festivitatum vigiliis et octavis Item in furtis et aliis
malefitiis commissis tempore ignis in domo vel contrata ubi esset ignis seu incendium
exortum et in malefitiis et offensis dicto tempore illatis vel commissis in personis trahentium
vel euntium ad ignem seu ad locum ignis vel aliquo ipsorum pena duplicetur in
dictis casibus et quolibet eorum ¶ Duplicetur quoque in omnibus et singulis malefitiis de nocte
commissis et nox intelligatur a sono campane palatii vicarii que pulsatur de sero
ut custodes vadant ad loca eis deputata usque ad sonum campane dicti palatii
que pulsatur de mane vel in ecclesiis ad ave maria ubi campana palatii non pul-
saretur ¶ Triplicetur quoque pena quando aliquis sumeret vindictam de iniuria
sibi illata in alterius personam quam offensoris Et intelligatur sumere vindictam
si offenderet patrem filium fratrem nepotem vel alium coniunctum offensoris usque
ad tertium gradum ex utroque parente et ex consanguinitate et affinitate usque ad tertium
gradum que pene triplicate non intelligantur etiam sumente vendictam contra associ-
atorem offensoris ¶ Duplicetur quoque pena in percussionibus atrociter factis et illatis cum
quatrelleto stochecto bordone seu pallucta cuiuscumque generis metalli · Si vero occi-
serit capite puniatur et bona eius ipso facto confiscentur communi ¶ Item duplicetur pena
contra forenses offendentes aliquem habitatorem dicte terre vel eius territorii in quocumque
genere offense et in quocumque malefitio et loco et quod talis forensis possit pro offensum vel
alium aut alios de dicta terra capi et duci ac in fortiam communis mitti absque pena
et banno Et si forensis forensem offenderet puniatur pro quolibet genere offense et
cuiuscumque malefitii ea pena qua puniretur incola dicte terre offendens alium incolam
ipsius ¶ Si quis vero de dicta terra percusserit seu offenderit quomodocumque aliquem fore-
nsem quod detineri vel condepnari non possit nisi tantum in ea pena in qua puniretur
vel condepnaretur offensus si aliquem de dicta terra offenderet in terra seu loco unde
est forensis secundum formam statutorum et ordinamentorum ipsius loci unde erit offensus seu ubi habitat
Quod statutum vicarius dicte terre servare teneatur ad penam viginti quinque librarum
aliquo statuto super vel infra posito non obstante ¶ In omni quoque malefitio excessu et de-
licto de quo contra aliquem proceditur et pro quo pena pecuniaria principaliter vel secundario
venit imponenda per statutum diminuatur quarta pars pene imponende cuilibet
sponte confitenti dummodo ante publicationem testium confiteatur malefitium vel delictum
seu excessum de quo proceditur excepto quod in homicidio et vulneribus atrocibus et
[illegible]pabilibus vel cum cicatrice et mutilatione vel incisione alicuius membri · Et exc-
epto in blasfemantibus deum et sanctos et iurantibus in licite · Item diminuatur me-
dietas pene imponende in cuiuscumque [illegible] offense aut malefitii vel delicti commissi
in aliquem [illegible] pacis facte [illegible] vel eius heredes et offensorem [illegible]
[illegible] principal[illegible] et non per procuratorem vel alium et de inde fiat publicum instrumentum
[illegible] in predictis [illegible] et [illegible] pena malefitii commissi non possit
[illegible] triplicari [illegible] si plures [illegible] per [illegible] pena triplicanda triplicetur
[illegible]

De singulis condempnationibus non obmisse — LX

Ex quo malleficium de quo processum est cognitum est testes vel alias probationes teneatur vicarius infra ... tempore processum vel sententiam condempnatoriam diffinire et reum pena debita condempnare non obstante sollempnitate aliqua obmissa nisi se legitime defenderit et si contingeret in accusatione de ruptura aut inquisitione aliquod malleficium cum aliquibus qualitatibus deduci et fuerit probatum delictum seu malleficium simpliciter et non qualitas adiecta possit eodem processu et in eisdem actis fieri condempnatio pro delicto simpliciter probato in pena pro tali malleficio simplici per formam statuti ordinata. Et non vitietur talis sententia vel condempnatio ex defectu qualitatis non probate et si talis qualitas habeat alterare delictum

De blassfemantibus deum et sanctos inhoneste iurantibus — LXI

Petulantia lingue contra divinum munere vel eius matrem aut alium eius sanctum furore diabolico temere lacessentem refrenare volentes statuimus quod quicumque deum vel eius matrem virginem mariam aliquo blassfemie genere blassfemaverit vel turpia aut vituperabilia verba inhoneste protulerit contra eum vel eam videlicet maledicendo deum et beatam mariam virginem in decem libris cortonensium inaequalibus puniatur. Siquis vero maledixit sanctum nicolaum sub cuius protectione et defensione ex speciali devotione dictam terram constituimus et ipsius incole gubernatur atque gloriosissimum sanctum iohannem baptistam in cuius festo dictam terram per sanctissimum in christo patrem et dominum nostrum dominum gregorium divina providentia papam XI ab alieno potestate dominio tirampnide et superioritate communis et populi civitatis narnie fuit exemptam et penitus liberatam ut de ipsius exemptione et liberatione plenissime patet per audentium privilegium communi et hominibus dicte terre benigne et gratiose concessum [illegible] decem libris inaequalibus puniatur. Et vicarius faciat tales maledicentes deum virginem mariam vel sanctum nicolaum vel sanctum iohannem baptistam ab ecclesia sancti nicolai dicte terre usque ad [illegible] sancte marie de [illegible] [illegible] forficulam seu mordacchiam de ferro vel de ligno in lingua [illegible] penitus de portare. Et qui penas predictas seu aliquam ipsarum [illegible] infra decem dies a die sententie computandos non solvit per totam dictam terram debeat publice fustigari et fustigatus saltim per decem dies in carcere teneatur. Siquis vero alios sanctos et sanctas dei vel aliquem ipsorum maledixit in centum soldis cortonensium inaequalibus puniatur. Si vero alio modo blassfemavit vel turpia verba dixit de eisdem deo beata virgine maria sancto nicolao sancto iohanne et omnibus aliorum sanctorum et sanctarum dei videlicet dicendo adonta vel ad dispectum vel per lu rendegato vel per lu [illegible] et [illegible] [illegible] in quatraginta soldis cortonensium inaequalibus puniatur

De turbata possessione et molestatione tenute

Nullus tante audacie vel temeritatis existat qui auctoritate propria [illegible] possessionem vel tenutam occupet vel invadat aut violenter [illegible]

[illegible] na possessione uel tenuta. Et qui contrafecerit puniatur penis
[illegible] Siquidem qui possessionem alicuius rei immobilis uel tenutam
contra voluntatem possidentis uel tenentis intrauit possessorem sua possessione et te-
nuta [illegible] uel de possessione eiecerit, si quidem cum armis in quatraginta
libris [illegible] uel [illegible] et expulso seu expoliato adrelassa
[illegible] in [illegible] possessionis. Inuasor seu spoliator temerarius puniatur
[illegible] qui non contra eius voluntatem aliquem in aliqua eius possessione
alicuius rei immobilis molestauit uel inquietauit aut turbauit arando petendo
[illegible] uel actum alium [illegible] seu inquietationis uel molestationis faciendo
in possessione rei immobilis [illegible] per alium possessa uel detenta in decem libris
cortonensium qualibet condempnetur. Et [illegible] sibi [illegible] per curiam ut ulterius non
molestet. Si quis aliquem [illegible] uel spoliauit in [illegible] possessione uel tenuta
rei mobilis uel se mouentis in centum solidis cortonensium [illegible] et inrestitutionem possessionis
dicte rei mobilis possessori [illegible]. Cum autem alicuius rei possessionem voluerit
apprehendere uel intrare hoc non audeat facere sine licentia [illegible] et curie [illegible]
[illegible] uel possessoris uel retentoris rei possidentis uel retinentis dictam rem non [illegible] uel
[illegible] quo de eius licentia intraretur uel apprehenderetur talis rei possessio
[illegible] uel alio modo aliqua apprehenderetur possessio violenta presumatur. Nec
[illegible] quod [illegible] dare uel concedere licentiam intrandi uel apprehend-
endi uel [illegible] turbandi possessionem alicuius rei, qua ipse tempore [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] est penes tenum, etiam si iure dominii uel quasi res
[illegible] ad eum [illegible] et [illegible] ius suum per iura uel
statuta [illegible] et [illegible] violenter censeatur possessor et possessiones
[illegible] prout supius est distinctum. Si autem compulerit ali-
quem [illegible] uel dolum [illegible] obligandum consentiendum promictendum uel
[illegible] seu [illegible] renuptiationem uel pactum aut [illegible]
[illegible] in quinquaginta [illegible] cortonensium condempnetur [illegible] et qui
[illegible] et nullius momenti et nichil homini
[illegible] sibi [illegible] uel extimaret ex tali
[illegible] uel [illegible]

De occupatoribus et adprehensoribus viarum priuatarum uel
vicinalium et finium [illegible] LXXIIII

Aliquis vero [illegible] uel occupet aut occupatam teneat
[illegible] ius habentium, et qui apprehendi-
[illegible] uel [illegible] debeat [illegible] in pristinum statum et
[illegible] ad [illegible] uel viarum
[illegible] uel non [illegible] solidis cortonensium [illegible], Et nichil
[illegible] nullus faciat [illegible] per
[illegible] solidis cortonensium puniatur. Cum
[illegible] uel [illegible] vicinos admonuerit uel [illegible]
seu [illegible] uel observantiam inter [illegible]
[illegible] puniatur [illegible] terminos [illegible] in decem libris cortonensium et [illegible]
[illegible] de omnibus
[illegible] violentiis [illegible]

possit vicarius et debeat procedere sumarie de facto et de plano sine strepitu et figura iu
dicii, amotis subterfugiis et frustatoriis exceptionibus juris medullam et rei veritatem
solummodo inspecturus. Et possit summam in dictis casibus et quolibet eorum in eodem libello
et in eadem stantia et judicio simul concurrere intentari cognosci et diffiniri civiliter
et criminaliter et unum reliquo non preiudicet.

De viis et aliis rebus publicis apprehensis vel occupatis et de
inmunditiis non ponendis in eis —— lxxiiii

Nullus apprehendat vel usurpet aut auferat de viis carbonariis plateis terris
silvis vel aliis rebus comunis vel ipsa aliqua et contrafaciens in quatruplo seu
extimatione quatrupli eius quod apprehenderit vel usurpavit seu abstulerit et ad
relapsationem usurpati apprehensi vel ablati sumarie de plano sine strepitu et figura
judicii per vicarium dicte terre condempnetur et nullus occupet vel incomeret aliquibus
rebus aliquam viam carbonariam pontem vel plateam publicam et contrafaciens in
decem sollis cortonensium puniatur. Et rem seu res quibus incomoravit vel occupavit ele
vare appellatur. Et nullus faciat vel proiciat aut ponat aliquam inmunditiam
vel rem turpem aut infra pontes dicte terre vel incomeret in aliqua carbonaria dicte
terre via vel platea publica et contrafaciens in sollis decem cortonensium puniatur et
rem turpem positam vel proiectam elevare et locum mundare teneatur. Et quilibet
quolibet mense purget et mundet viam publicam ante domum suam et inde ele
vet et foras omnem inmunditiam et rem turpem ad penam decem sollorum cortonensium
qualibet vice. Et quod si quis habet aliquam possessionem et non habet viam per
quam ad ipsam comode ire possit quod vicarius dicte terre ei dari et vendi faciat
viam a vicinis suis comode unde minus dampnum fiat pro justo et competenti
pretio secundum extimationem bensalium vel cerzonorum sumarie et de facto sine libello
et sine strepitu et figura iudicii omni appellatione et exceptione et recursu remotis.
Et hoc vicarius fieri faciat ad petitionem cuiuslibet petentis ad penam decem
librarum cortonensium de suo salario. Et si ille cuius fuit possessio per quam peteret dictam viam
pretio dicto pretio declarando per dictos bensales dare noluerit quod vicarius dicte terre
statim absque aliquo pretio petenti adiudicet dictam viam. Et nichilominus
puniat dictum recusantem de facto sumarie omni appellatione et recursu remotis in
quadraginta sollis cortonensium et dicta adiudicata vel permictitur per dictum vicarium pro
eorum pleno iure sit dicti petentis cui adiudicabitur et eius heredibus et successo
ribus imperpetuum. Et pretio etiam cum pleno effectu dictus vicarius teneatur et
debeat executioni mandare infra octo dies a die petitionis porrecte ad penam decem
librarum cortonensium que de facto auferatur ab eo ad petitionem cuiuslibet petentis per sindicatorem
terre sindicatus. Item nullus fodiat vel aliud incomerit faciat in circuitu carbonarie
circuitus dicte terre vel iuxta muros dicte terre et contrafaciens in decem sollis
cortonensium puniatur. Et quibus possit contrafacientes accusare et medietatem ... habere
teste. Item vicarius vel eius notarius sine ... valeat ... Item

20v

tam in ipsa terra quod etiam extra terram vias et ubi expedit refici et reactari faciat et si negligens fuit in decem libr. cort. puniatur. Et teneatur dictus vicarius de omnibus et singulis in hoc capitulo contentis inquirere et condempnare culpabiles et procedere in predictis sumarie et de plano sine strepitu et figura judicii. Et si negligens fuit in libr. decem cort. condempnetur quam inquisitionem facere debeat ad penam predictam post publicationem presentium statutorum per decem dies dando terminum eisdem et cuilibet ipsorum qui occupatam viam tenent plus vel minus prout videbitur dicto vicario. Et predicta banditi faciat post dictam publicationem quod quilibet qui tenet viam occupatam debeat sgomorare infra terminum in dicto bando statuendum

De aquis et aquatoriis communis —— lxx°

Aquatoria communis sint absoluta sine nullo occupamento seu alicuius rei incomorate. Item quod aqua per suum solitum et debitum cursum labatur et hoc ad petitionem cuiuscumque cui interest qui dictum solitum aque cursum impediret in quatraginta sollis cort. vice qualibet puniatur. Et nullus impediat cursum solitum vie aque pluvie per proiectionem munditie vel alterius rei vel alio modo contrafaciens in viginti sollis cort. vice qualibet puniatur. Et ponatur per vicarium dicte terre aliqui custodes secreti qui denuptient contrafacientes et credatur tali custodi cum iuramento et habeant dimidiam partem pene et teneantur secreti et vicarius dicte terre teneatur et debeat de omnibus et singulis contentis supra proximo capitulo de viis et de contentis in presenti capitulo per se eius quod officialem sollicite inquirere et procedere et condempnare culpabiles et omnia facere et fieri facere que in predictis capitulis et ipsorum quolibet continetur sumarie et de plano sine strepitu et figura iudicii ad penam decem libr. cort. ubi alia non est pena per aliquod capitulum terminata

Quod nullus conveniat vel citari faciat habitatorem dicte terre ad aliquam curiam vel iudicem extra iurisdictionem communis dicte terre et devolentibus in curia seculari respondere —— lxxi

Ad conservationem et roborationem honoris et iurisdictionis communis dicte terre collusiones hac lege sanctimus quod nullus incola seu habitator terre iam dicte audeat convenire extrahere vel et citari facere aliquem incolam seu habitatorem terre prefate et eius teritorii in civili vel criminali negotio seu causa extra iurisdictionem et secularem curiam dicte terre vel coram aliquo alio iudice vel rectore communis supradicti. Et quilibet contrafaciens in viginti quinque libr. cort. dampnetur vel ipso facto sine aliquo processu solvere communi cogatur nisi per modum appellationis vel recursus ad dominum predictum vel eius curiam et auditorem in quibus casibus possit unusquisque appellare recurrere et aliquem seu alios citari facere sine pena. Et cuilibet alius quia laycus contrafaciens rogatur et adgravetur [illegible] in presenti modo et dicto vicario placuit vel a predictis se abstineat [illegible]. Et prout vicarius teneatur prohibere et vetare laboratoribus terrarum

et possessionum

et possessionum quarumcumque talium contra facientis laborare eorum terras et possessiones uel eas conducere & emphyteosim uel alio titulo conducere uel acquirere et pecuniam mutuare et condempnare contrafacientem et penas quas voluerit vicarius exigere anno parentibus sibi et nichilhominus teneatur defendere talem forensem et habitatorem dicte terre conventum uel tractum siue citatum extra curiam dicte terre expensis communis et sibi resarciri facere omne dampnum ab illo qui eum convenerit traxerit uel citauerit ad ipsius conventi tracti uel citati requisitionem et voluntatem Et quilibet tam in ciuili quam in criminali causa et casu teneatur respondere in iudicio et seculari foro communis dicte terre et coram vicario quando citaretur teneatur personaliter comparere Et teneatur eum vicarius cogere respondere nullo fori pretextu alicuius priuilegii exceptione uel allegato priuilegio obstante Et siquis pro aliquo maleficio iniuria uel offensa conventus accusatus denuntiatus uel inquisitus voluerit coram dicto vicario et curia dicte terre Respondere et non potuerit cogi de iure causa alicuius priuilegii allegati per eum uel alium uel declinauerit forum seculare predictum Et si postea quandocumque fuerit quantumcumque offensus in personam uel rem ab offenso et a quocumque alio eius consanguineo dicti offensi usque in tertium gradum consanguinitatis uel affinitatis non possit vicarius uel aliquis officialis dicti communis de tali offensa cognoscere uel procedere nec offensorem inquietare molestare uel in aliquo condempnare Et siquis etiam Ciuiliter conventus coram dicto vicario et curia dicte terre et per se uel alium recusauerit respondere pretextu priuilegii probati non audiatur nec sibi in ciuili uel criminali Ius reddatur in aliquo et teneatur vicarius cum forum declinauerit pretextu alicuius priuilegii scribi facere in actis nomen et cognomen declinantis exceptione declinatoria obiecta et priuilegium inductum uel allegatum ac etiam litteras monitorias et cuiuscumque alterius continentie inductas per declinatorem uel alium ex parte alicuius domini uel capituli que terre per quecumque potentie uel potestate per ipsum reum contra quem procederetur presumantur inducte et scriptas sententias et penas incurrat Et illud quoque statuimus quod quilibet morem et habitum laycalem induens et ueniens teneatur et compellatur in Ciuilibus et Criminalibus causis et negotiis et quibuscumque processibus respondere et dicto vicario parere et obedire et honera siue realia et personalia et mixta in communi contributione subire et facere Et si talis alicuius priuilegii pretextu se excusauerit exceperit aut forum declinauerit in Ciuili uel criminali causa seu negotio aliud ipsum excusauerit uel litteras monitorias uel alterius continentie ad impediendum vicarium uel eius curiam ne contra talem procedat impetrauerit uel presentauerit qualitercumque uel contra quem agatur seu procedatur impetrasse presentasse et presentasse censeatur et presumatur et ipso facto ... in aliquo processu per vicarium dicte terre soluere communi dicte terre decem libras Et ... talis ... pro eo et quilibet alius pro eo uel in eius fauorem interueniens ... prestando uel alio quocumque modo uel verbo talem patrocinando in decem ...

condemnetur vel ipse [illegible] solvere cogatur. Et ille talis qui declinaret vel contra predicta vel aliquid
predictorum [illegible] vel aliud faceret possit impune offendi quocumque in persona et rebus. Et
de [illegible] criminali vel civili negotio vel aliquo actu non [illegible] vel aliud [illegible] que
omnia [illegible] singula vicarius observare teneatur ad penam decem librarum cortonensium. Et si dictus [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel aliquos [illegible] in aliquo [illegible] aliquem vel aliquos molestaret
vel [illegible] cum [illegible] aut [illegible] debeat pro [illegible] et expensis et laboribus
[illegible] defensor [illegible] inquietatum liberare et [illegible]
[illegible] sive aliquid [illegible] dicti [illegible]
[illegible] facere et fieri facere et cum effectu [illegible] mandare ad penam centum sollidorum
pro quolibet et qualibet [illegible] alicuius defendi vel [illegible]
per aliquem dominum vicario vel [illegible] communis dicte terre in favorem alicuius condempnati
vel condempnandi vel talis condempnatus vel condempnandus [illegible] condempnatio
[illegible] vel remittatur tales littere vel rogamina non recipiantur nec legantur nec etiam
de eis vel super eis aliqua fiat [illegible] vel colloquium aut tractatus vel collatio aliqua. Et tam
ille qui [illegible] quam ille pro quo [illegible] favorem [illegible] vel fuit ex eius predictis fuerit
tam vel aliqua [illegible] in viginti libris cortonensium ipso facto condempnetur. Et si vicarius vel aliquis ex
[illegible] contrafecerit in decem libris cortonensium puniatur.

De armis — lxxvi°

Nullus portet [illegible] vel super se arma [illegible] per dictam terram [illegible] vel [illegible] Et
contrafaciens puniatur penis infrascriptis [illegible] qui fuerit inventus per familiam domini vicarii por-
tare vel [illegible] per dictam terram [illegible] aut bordonem in baculo vel [illegible]
seu pallocteum ferream vel cuiuscumque metalli vel quatrellectum seu [illegible] puniatur pro
quolibet dictorum generum armorum in viginti sollidis cortonensium; pro spada [illegible] vel cultello feritorio [illegible]
[illegible] armorum offendibilium in decem sollidis cortonensium puniatur [illegible]
[illegible] armis [illegible] arma vel aliquod genus [illegible]
[illegible] et [illegible] retinens meretrices puniatur in duplo [illegible]
vel [illegible] arma defendibilia vel aliquod genus [illegible]
penam [illegible] in viginti sollidis cortonensium. Et quilibet possit
puniatur [illegible] armorum defendibilium [illegible] Et nullus possit se excusare vel defendere
[illegible] dicte pene [illegible] omnium qui fuerint
[illegible] privilegii vel licentie [illegible]
vel venirent seu redirent [illegible] vel extra dictam terram [illegible]
[illegible] vel [illegible] redirent
[illegible]
de [illegible] per factis [illegible]
[illegible] portarent armorum [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible]
ad [illegible]
armorum [illegible] de familia [illegible]
[illegible] armorum [illegible]
[illegible] pena decem sollidorum puniatur [illegible]
[illegible] ad penam [illegible]

nullus portet aliquod genus armorum offendibilium in palatio domini vicarii et [illegible] dicte [illegible] et contrafaciens [illegible] qualibet vice [illegible] in viginti solidis cortonensium [illegible]

Ut nullus stet extra domum vel vadat per terram post tertium sonum campane — lxxvij

Nullus audeat de nocte post tertium sonum Campane palatii vicarii que de sero pulsatur usque ad sonum dicte campane que pulsatur de mane stet foris extra domum sue habitationis vel vadat per dictam terram et qui contrafecerit in solidis quinque inequalibus puniatur quam penam et vicarius sive suus notarius de facto auferre possit et solui facere tam [illegible] predicti sine alio processu vel condempnatione inde fienda / Salvo quod quilibet bone fame etiam post tertium sonum Campane predicte possit per dictam terram Ire et stare cum lumine vel tizone igneo cum quo lumine vel tizone possint esse quatuor omnino bone fame et non plures qui sint a dicta pena Immunes. Si vero essent male fame non excusentur pretextu luminis arbitrio vicarii puniantur ultra dictam penam. Et utrum tales sint bone fame vel male discretioni et arbitrio domini vicarii stetur considerata conditione et qualitate persone / possit quoque quilibet bone fame [illegible] de nocte extra domum suam stare in convicinia extra et prope domum sue habitationis saltem per viginti passus ad rectam passum dicte terre exquocumque [illegible] et dicte domus Sint quoque a dicta pena exclusi medici euntes ad infirmos et alii qui ex necessarie causa irent cum prefatis medicis vel per aliquibus aliis necessariis pro infirmo de quibus et remaneat in discretione et arbitrio vicarii Et cautius Semper consideratis conditionibus et qualitatibus personarum et causis Et qui fuit de nocte repertus cum armis ducatur ad palatium etiam si dare voluerint fideiussores et auferantur ei arma et retineatur usque ad mane et postea relaxetur fideiussoribus datis nisi ex alia causa venerit retinendus. Salvo quod si esset persona nota et bone fame remaneat in discretione vicarii vel eius notarii utrum sit ducendus vel relaxandus. Item si quis post dictum sonum fuit inventus in taberna aliqua puniatur in solidis decem cortonensium Et tantundem Tabernarius nisi ipse Tabernarius habitaret ibidem. In quibus omnibus et singulis stetur et credatur dicto et relationi [illegible] de familia domini vicarii et omnes dictas penas possit dictus vicarius vel eius notarius a quolibet contrafacientibus de facto exigere etiam sine aliquo processu aut condempnatione inde fienda

De non proiciendo aquam putridam — lxxviii

Item Statuimus et Ordinamus quod nulla persona vendens pisces vel carnes nec aliqua alia persona undecumque sit [illegible] pisces seu carnes [illegible] aquam vel aliam inmunditiam de dictis [illegible] vel de interioribus cuiuscumque bestie proiciat nec aliquam [illegible] publicis Intus dictam terram ad penam quinque solidorum cortonensium pro qualibet et [illegible] contrafactum fuerit Et de predictis credatur [illegible] denuptiatori et [illegible]

m^o fine

et teneatur insecretum Et vicarius teneatur predicta facere bandiri Inprincipio sui offi
et reptos culpabiles de predictis debeat punire penis predictis et de facto auferre sine
alio processu vel forma ad penam Centum soll. cort. de suo salario retinendorum et hoc
locum habeat de qualibet alia inmunditia

De luxoribus cum taxillis — lxxx

(c. 162) Nullus interra predicta vel eius teritorio seu districtu in aliquo loco intus vel extra
dictam terram ludat ad aliquem ludum taxillorum vel lumachettarum vel ad Riettas
aut luxores ad predicta luda vel aliquod ipsorum scienter teneat vel receptet intus
domum suam vel vineam vel possessionem aliam aut loco alio et contrafaciens vice
qualibet in viginti soll. cort. puniatur pro quolibet ipsorum Et nullus ad dictum ludum
aut dicti ludi causa alicui mutuet vel sub aliquo quocumque nomine vel titulo contractus aliquis
sibi obliget aut cum aliquo contrahat et contra faciens pena simili puniatur Et talis
contractus sit ipso iure nullus et pro nullo habeatur et de tali contractu nullum Ius fiat Et
nichilhominus vicarius faciat cancellare omne Instrumentum inde confectum vel factum. Et quod
contractus de tali causa factus sit probatio fame sufficiens consideratis conditionibus et
qualitatibus mutuantium vel aliter contrahentium prout discretioni et arbitrio vicarii vide
bitur. Item nullus intus tabernam ludat ad alcas et contrafaciens eadem pena pu-
niatur extra vero tabernam unicuique liceat ludere ad alcas sine pena diebus aut
duobus ante festum Nativitatis domini et vii diebus post dictum festum possit Inpune
in dicta terra et eius teritorio et ubique ludere cum taxillis de quibus omnibus et
singulis teneatur et possit vicarius Inquirere et procedere et condepnare culpabiles
et stetur et credatur dicto et Relationi notarii vel alterius de familia dicti vicarii cum
Iuramento referentis de novo prestando et quilibet et possit accusare et denumptiare tam
publice quam occulte et credatur Cuilibet accusanti vel denumptianti cum uno teste
fidedigno et cum iuramento denumptiatoris vel accusatoris et teneatur Insecreto dari
testis et denumptiatio et accusatio talis qui quidem Inquisiti accusati vel denumptiati
prout supius est distintum repti culpabiles de predictis vel aliquo predictorum puniantur
per dictum dominum vicarium pro quolibet contrafaciente accusato vel denumptiato et qualibet
vice in decem soll. cort. Et dictus vicarius teneatur et debeat de predictis omnibus et
singulis Inquirere et procedere et de quolibet predictorum qualibet mense et plus si ei vide
bitur et reptos culpabiles punire et condepnare penis supius declaratis ad penam
Centum sollorum de suo salario retinendorum

Et nullus vendat ius post litem motam — lxxxi

Nullus post litem motam Alicui vendat trasferat aut aliquo nomine seu titulo cedat
vel concedat aut Alienet aliquam actionem Ius vel rem aliquam et nullus
recipiat vel acquirat aut acquirere vel recipere consentiat per se vel alium et qui contra
fecerit in Centum solles cort. vicequalibet puniatur et contractus ipso iure sit nullus

Idem Jus ee volumus in venditionib3 donationib3 cessionib3 seu alienationib3 factis inp̄titur
p̄ quecumq3 contractum in Curia dicte terre post motum contra eum litem ul' contrauersiam super
quacumq3 re quantitate ul' Jure. Et quicumq3 Emptor donatarius Censionarius seu quicumq3 aliud
in quem facta appareret transactio ul' acquisitio rez ul' Jurium p̄dictaz et sup̄ p̄dictos ex
cepit allegauit testes ul' Instrumenta produxit seu sup̄ iam productis in p̄fatum sup̄ quocumq3
pedenti negotio institerit seu p̄stitit ip̄o facto p̄ vicarium puniatur et condepnetur sine
aliquo processu in Vigintiquinq3 lib3 cort. Vicarius aut si predicta facere neglexit p̄ij
similiter puniatur. Et hoc vendicent sibi locum in p̄fatis partib3 pendentib3 et futuris et
nullus furgine dicte terre ab aliquo forense aliquod Jus ul' actionem contra aliquē Incolaz
dicte terre seu districtualem. Et conuerso nullus Incola ul' districtualis ipsius terre cedat ul'
concedat aliquam actionem ul' Jus cuiuscumq3 rei ul' cause alicui forensi contra aliquem de
dicta terra et contrafaciens in predictis in decem lib3 cort. puniatur et contractus et quicquid
actum eet contra p̄dicta ul' aliquod p̄dictoz sit ip̄o Jure nullius efficatie ul' momenti.

De Receptatione exbanditoz — lxxxv

Item. Statuimus et Ordinamus q̄ nulla p̄sona in dicta terra ul' eius teritorio et districtu au
deat ul' p̄sumat aliquem exbanditum ul' condepnatum dicti cois p̄ maleficio a vigintiquinq3
lib3 sup̄ inclusiue receptare in ipsoz ul' alicuius ipsoz domib3 ul' capponatis ul' sequi
ul' sotiare in aliquo loco dicte terre ul' eius districtus aut consilium ul' fauorem eydem
p̄stare p̄ se ul' alium publice ul' occulte et contrafaciens in decem lib3 cort. puniatur
p̄ quolib3 et qualib3 vice p̄ exbandito uo et condepnato a vigintiquinq3 lib3 infra contra
faciens in p̄dictis ul' aliquo p̄dictoz in quatraginta sollis cort. inequalib3 puniatur.
Et p̄ exbandito et condepnato in p̄sona ul' membro cum redeptione ul' sine redeptione
pecuniaria in vigintiquinq3 lib3 cort. inequalib3 condepnetur. Si uo quis aliquem
ex rebellib3 et condepnatis dicte terre in sua domo receptando ul' possessione scient' recep
tauit ul' eydem aliquod auxilium consilium ul' fauorem dederit publice ul' occulte in
CC lib3 cort. inequalib3 puniatur et quilib3 possit sup̄dictos exbanditos condepnatos ac et rebe
lles caper. Et quilib3 teneatur ad clamorem et Requisitionem cuiuscumq3 clamantis seu
requirentis impertinentijs et districtu dicte terre Ire et trahere ad rumorem et sollicite
p̄sequi et capere dictos exbanditos et quemlib3 coz. Ac et Rebelles et captos
seu captum in dicti dni vicarij et cois dicte terre fortiam deducere et p̄ntare. Et
siquis contrafecerit seu p̄dicta facere obmisit si talis capiendus eet exbanditus et condep
natus in p̄sona ul' membro cum redeptione pecuniario ul' sine in decem lib3 cort. ine
qualib3 puniatur. Et siquis caperet aliquem rebellem ul' exbanditum [illegible]
de dicta terra et ipsum in fortiam dicti cois duxit et vicario dicte terre p̄ntauit [illegible]
et hre debeat a dicto coi de pecunia et auere dicti cois quinquaginta lib3
p̄ quolib3 rebello quem caperent et p̄ntarent vicario ut dictum est. Et [illegible]
aliter tantum esset exbanditus siquis contrafecerit in p̄dictis in Centum [illegible]
inequalib3 puniatur et nullus dicto ul' facto p̄stet impedimentum alicui ul' [illegible]
alicui uolenti capere talem ul' tales exbanditos et condepnatos et rebelles [illegible]
coz et contrafaciens si talis capiendus esset condepnatus in p̄sona ul' mem[illegible]

23v

libr' gross' in vigintiquinque libr' cort' inequalibus puniatur et si a centum libr' infra et a centum solid' sup' cet exbanditus intendens in centum soll' cort' inequalibus puniatur / persecutores vero et raptores exbanditorum beneficiis et premiis debitis prosequentes / Statuentes quod quilibet tam de familia domini vicarii quam quicumque alius possit capere exbanditum et condempnatum pro maleficio / Et quicumque talem exbanditum et condempnatum ceperit et infortiam domini vicarii et communis dicte terre duxerit et presentaverit habeat et habere debeat a communi dicte terre quartam partem condempnationis talis capti et presentati videlicet de eo quod cum effectu venerit in commune / Et si foret talis captus et presentatus exbanditus in persona habeat talis captor et presentator vigintiquinque libr' cort' et si in membro habeat centum sollos cort'. Salvo quod si in personam vel membrum posset redimi per solutionem alicuius quantitatis pecunie habeat in dicto casu quartam partem pecunie / qua redimeretur et que solveret communi. Quia vero exbanditi et condempnati pro maleficiis non merentur protectionem communis habere in cuius contemptu deliquerunt et perseverant in contumacia non solvendo condempnationes eorum / hoc statuto providimus quod offendens aliquem exbanditum et condempnatum in persona vel membro vel a libr' quinquaginta sup' sit immunis ab omni pena dummodo non occidat eum / Et si occiderit in centum libr' cort' dumtaxat condempnetur Et qui offenderit exbanditum et condempnatum in quinquaginta libr' et abinde infra / et a decem libr' sup' inclusive nulla pena patiatur dummodo non occidat vel mutilet membrum / quod si talem exbanditum et condempnatum occiderit vel membrum eius mutilaverit pro homicidio in .CC. libr' cort' et pro mutilatione membri in media pena statuti debeat condempnari Denique inhibemus vicario et eius curie tam in civilibus quam in criminalibus causis et litibus reddere ius vel audientiam dare talibus exbanditis et condempnatis pro maleficiis vel alicui ipsorum nec et possit ex officio vel alio modo inquirere vel procedere contra offendentes eos vel aliquem ipsorum nisi de occasione vel membri mutilatione ut sup' expressum est / Et nullus exbanditus et condempnatus pro maleficio possit de cetero rebandiri vel eius condempnatio cassari tolli vel extingui aut quoquo modo liberari nisi per solutionem aut executionem condempnationis sue / Et non possit proponi contrarium aut dici consilii vel arengari in aliquo consilio et proponens vel arengans seu consulens in quinquaginta libr' cort' ipso facto per vicarium condempnetur / et proposita et dictum consultoris et quicquid in contrarium ageretur ipso iure sit nullum et nullius efficatie vel valoris / Et vicarius in eandem penam incidat si dictam penam non exigeret a non faciente vel si ipse propositam [illegible] vel fieri permitteret vel consentiret / Et notarius reformationum talem [illegible] scribens in centum sollis cort' puniatur / Salvo quod si contigeret in [illegible] exbanditis et condempnatis procedi per vicarium dicte terre de [illegible] assensu et talis exbanditus et condempnatus contra quem procede[illegible] ad se excusandum et defendendum de maleficio de quo [illegible] non possit in dicto communi capitum et secure venire et comparere -

coram vicario et offitiali dicte terre. Et vicarius teneatur tali exbandito seu alii petenti pro eo dare licentiam comparendi et standi in dicta terra usque ad publicationem processus et non ultra et talis exbanditus et condepnatus teneatur satisdare cum fideiussoribus de parendo mandatis vicarii et de soluendo condepnationem fiendam occaxione malitii pro quo compareret. Et si procederetur de malitio penam mortis vel sanguinis exigente debeat in carceribus detineri usque quo tales fuerint per sententiam condepnatoriam vel absolutoriam expeditus processus et reo absoluto relapssetur et libertati pristine restituatur. Et talis exbanditus et condepnatus qui sic compareret non possit ab aliquo impune offendi pendente tempore securitatis et licentie date et predicta licentia et securitas concedi possit et debeat per vicarium dicte terre. Et si et quando procederetur vere et sine malitia et non ficte vel simulate contra talem exbanditum et condepnatum et de tali fictione malitia et simulatione sine ratione vel denuptie. Et cum talis licentia sit danda vel neganda stetur discretioni et arbitrio vicarii. Et ut exbanditorum et condepnatorum scientia et memoria habeatur volumus quod vicarius dicte terre fieri faciat per notarium suum cum puncta prioris sex ampitorum et cancellarii dicte terre unum Rotulum tempore sui regiminis in quo quantitates pene ac nomina exbanditorum et summe condepnationum eorum et cuiusque eorum scribantur.

De carnibus et piscibus aliisque comestibilibus et Siluestribus et avibus de terra non extrahendis — lxxxiij

Item Statuimus et ordinamus quod siquis forensis apportauit seu apportari fecerit ad dictam terram aliquam grassiam cuiuscumque generis debeat ipsam in dicta terra vendere et non portare alio vel extrahere de dicta terra. Excepto oleo caseo carnibus et piscibus salatis unto et assungna quas si de extra districtu dicte terre ad ipsam terram delati vendantur in platea dicti comunis per ipsum apportantem dumtaxat et non aliter vel per alium ad penam viginti sollidorum cortonensium pro quolibet et qualibet vice. Et nullus sotiet dictum venditorem vel stet cum dicto venditore ad ipsos pisces vendendum vel se in aliquo intromictat de talium piscium venditione et contrafaciens pena supscripta puniatur. Et siquis denuptiauerit ipsum habeat medietatem dicte pene. Et vicarius qui super denuptiatione procederet habeat medietatem dicte pene. Et teneatur hoc facere preconizari in principio sui offitii. Et nullus audeat pisces perusinos vel marsiranos vel pedilucanos vel alios pisces forenses incottomare vel emere causa incottomandi et revendendi pena quatraginta sollidorum pro quolibet et vice qualibet. Aves vero quaglias lodulas turdos grues gervanos palumellas starnas Anetras siluestres capriolos lepores et cetera siluestria quilibet capte et non capte deferat ad dictam terram ita quod quilibet possit videre et dumtaxat in dicta terra vendantur et emantur publice et non occulte [illegible] de dicta terra sed in platea [illegible] vendantur et emantur et qui fecerint in predictis [illegible] natione vice qualibet puniatur. Et quilibet de familia vicarii possit [illegible] et credatur sue Relationi et habeat medietatem dicte pene. Et quilibet possit [illegible] et accusare. Et similiter habeat medietatem dicte pene. [illegible] cum [illegible] de dicta terra [illegible] pisces non forenses [illegible] dicte [illegible]

De becharijs et macellarijs et alijs vendentibus Carnes salitas et similia — LXXXIIII

Becchariorum genus hoc statuto coherentes sanximus quod becharij et macellarij teneantur
continue habere et tenere bonas et puras carnes et eas et de eis vendere et dare
pro pretio ordinando et ad rectum pondus cuilibet ementi seu emere volenti et qui non
tenuerit et habuerit rectum pondus in quatraginta sollis cortonensium vice qualibet puniatur. Et
teneatur vendere et dare carnes cuilibet volenti pro uno denario minus pro qualibet libra
carnium eo pretio quo venderetur in Civitate Interamnis. Et vicarius teneatur omni ebdomo
da mictere ad dictam Civitatem unum ex castallis dicti communis ad exquirendum de predictis
et pro assectu dictarum carnium et contrafaciens in viginti sollis cortonensium vice qualibet puniatur.
Item quod dicti macellarij non possint nec debeant in bancha ubi habebunt carnes cra
statinas habere carnes caprinas montoninas seu pecudinas ad penam decem sollorum cortonensium
pro qualibet vice et quolibet contrafaciente et credatur sacramento denumptiantis dummodo vi
deatur domino vicario quod talis accusator sit ydoneus et credatur relationi offitialis
dicti vicarij que relatio pro plena probatione habeatur. Et quod notarius dicti vicarij possit
inquirere per apertas in predictis et contrafacientes punire pena suprascripta et credatur
ut supra. Item quod predicti macellarij in banca ubi haberent carnes carnes porcinas
non possint tenere carnes berbicinas vel porchecte ad dictam penam decem sollorum
quotiens contrafecerint et credatur sacramento denumptiantis vel relationi notarij domini vicarij.
Item quod dicti macellarij non inadant testiculos nec a corpore seperent de aliquibus cra
statis mictonibus cum quod vendantur ad dictam penam vice qualibet et credatur ut supra.
Item quod dicti macellarij grassiam unius bestie non possint nec debeant mictere et
ponere in alia bestia ad suprascriptam penam et credatur ut supra. Item quod dicti macellarij
non possint nec debeant belancias ligatas tenere ab aliquo latere nisi tantum in medio
nec ad pediare ad linguam ad dictam penam pro qualibet et vice qualibet. Item quod dicti
macellarij teneantur et debeant dare et vendere carnes cuilibet petenti in ea quantita
te prout ab eis vel aliquo eorum fuerit postulatum nec recusare possint et contrafaciens
in predictis in dicta pena vice qualibet puniatur dummodo dicte carnes sint incise et
divise et quod ipsi macellarij teneantur dare cuilibet petenti carnes ad unam libram et ad
mediam libram dumtaxat prout ab eis fuerit petitum et credatur sacramento petentis vel al
terius cuiuscumque denumptiantis. Item quod dicti macellarij teneantur et debeant habere et
retinere in eorum banchis dum carnes vendunt omnia pondera videlicet mediam libram
unam libram duas libras et tres libras ad dictam penam decem sollorum pro quolibet et
qualibet vice qua contrafecerint et inventi fuerint non habere per offitialem dicti domini vi
carij et credatur ut supra. Item quod dicti macellarij teneantur et debeant quotienscumque ipsos
vel aliquem ipsorum contigerit ocidere vel macellare aliquas capras pecudinas vel res
trosas pecudes vitellas seu vitellos non incidere capita ipsis bestijs et ab eis corpo
ribus separare ut videantur et cognoscantur carnes ipsas non esse legitimas ad penam
predictam et credatur ut supra. Item quod dicti macellarij et quilibet ipsorum teneantur et de
beant ponderare carnes ad bilancias usque ad quantitatem quinque librarum carnium

inclusive et si dicti macellarii ponderaverint carnes a quinque libr. infra ad stateram in dicta pena
vice qualibet et pro quolibet puniantur et credatur ut sup. Item quod dicti macellarii teneantur
facere dictas carnes ut supius est expssum ad mandatum dni vicarii quotiens eis per
eundem dnum vicarium iniunctum fuit ad dictam penam pro quolibet et qualibet vice Item
quod nullus possit nec debeat vendere dictas Carnes vitellinas vaccinas nec alias quascumque
nisi scdm assectum dicte Civitatis infra modo pdicto ul scdm assectum fiendum per Sex arpentores
dicte tre quod facere teneantur una cum dno Vicario dicte tre omni mense ad penam
Centum sollor. pro quolibet Et vicarius teneatur dictos Sex requiri facere de pdictis ut
dictum assectum faciant cum effectu quod assectum vicarius et eius Notarius teneatur ex
ecutioni mandare et delinquentes ipena infrascripta punire qualibet vice qua contrafecerit.
Salvo quod si dicti Sex cent negligentes et obmitterent dictum assectum facere quod dicti Ma
cellarii possint vendere scdm assectum prius factum sub pena et siquis contrafecerit in dicta
pena decem sollor. vice qualibet puniatur et exigatur et credatur ut sup dictum est
Item quod dicti macellarii non possint nec debeant inflare carnes aliquas sive aliquas be
stias nec inflari facere ad penam decem soll. cort. pro quolibet contrafaciente et vice qualibet que
pene exigantur ut sup. et credatur ut sup. Item quod nulla psona possit nec debeat ven
dere carnes morticinas spallatas seu lopatinas intus portas dicte tre sed vendantur in
barbacanibus portarum dicte tre Et siquis contrafecerit in viginti soll. cort. vice qualibet puni
atur que pena exigatur ut sup et credatur ut sup Item teneatur vicarius facere iurare
omnes macellarios ad Scta dei evanglia facere eorum artem fideliter et legaliter et sine fraude
et observare omnia ordinamenta supscripta et infrascripta Et si aliquis recusaverit facere dictum
sacramentum puniatur per dictum vicarium in decem sollis cort. vice qualibet et interdicatur
ei ul eis Artem macellarie pro duobus mensibus Et si a dicta interdictione infra anum macel
laverint in dicta pena decem sollor. vice qualibet puniatur et exigatur ut sup et credatur
ut sup dictum est Item quod dicti macellarii et alii vendentes carnes nec aliquis eorum
in eadem teneant in bancha sua ul alium dent ul vendant carnes unius bestie pro
alia ad penam decem sollor. cort. pro quolibet et qualibet vice que pene exigantur ut
sup et credatur ut sup. Item quod si in pdictis ul aliquo pdictorum contrafactum fuit per
aliquem famulum dictorum becchariorum et vendentium carnes quod in omnibus et singulis
supscriptis capitulis et quolibet eorum pena exigatur a dno cuius fuit bancha in qua contrafactum
fuit Et sic in omnibus supscriptis casibus pro dicto famulo teneatur Ac si per
ipsum dnum bance commissa et perpetrata forent Super quibus omnibus et singulis et quo
libet ipsorum dictus dnus vicarius procedat et procedere debeat et possit sine stre
pitu et figura Iudicii et sine aliquo processu inde fiendo sed de facto cognoscere
et quelibet ipsorum rogat absolvendum Camerario [illegible] rois et ab eius [illegible]
ul sententia sup pdictis ul aliquo predictorum appellari et neque
us recursus haberi non possit Et si dictus Notarius [illegible]
pdictis et quolibet pdictorum puniatur vicarius in decem libr. cort. de suo [illegible]

De [illegible]carys et alys vendentib(us) vinum ad minutu(m) — lxxxvi

Exerceant tabernary et quilib(et) aly [illegible] vendentes vinu(m) ad minutum suum artem fidel(ite)r sine fraude et teneant et h(abe)ant rectas et justas mensuras silic(et) petictum medi-um petictum et foglictam sigillatas sigillo co(mun)is pluribus ad claves etc. ligato cu(m) filo ferri seu ramine dictis mensuris et cuilib(et) ear(um). Et alia vasa maiora petitto tenere possint non obstante si non fuerint sigillata. Et debeant vi(ni) inplere mensuras et vi(num) [illegible] totalit(er) vacuare quando dat vel mensurat vinum vel mictit bibentib(us) vel ementib(us). Et qui contrafecerit in p(re)dictis vel aliquo p(re)dictor(um) in viginti sollis cort(onensium) vice q(ua)-lib(et) puniatur. Et caveant vinum vendentes n(on) immiscere fraudalent(er) aquam in vino q(uo)d vendunt, aut vinum vinum vendere p(ro) alio vel aliam fraudem committere in vendendo et non vendant vinum maiori p(re)tio q(uam) fuit gabellatum et contrafaciens in quatraginta sollis cort(onensium) [illegible] qualib(et) puniatur de quib(us) omnib(us) et singulis teneatur vicarius continue inquirere [illegible] bis qualib(et) ebdomoda et mictere notarium cum fa-milia p(er) dictam terram ad rinvenien[dum] et exquirendum de p(re)dictis et quolib(et) p(re)dictor(um) in toto hoc cap(itu)lo contentis. Et [illegible] culpabiles punire et condepnare in penis p(re)dictis et stetur et credatur omnib(us) et singulis [illegible] casib(us) dicto et Relationi dicti notarii. Et quilib(et) etiam possit quemlib(et) culpabilem in p(re)dictis vel aliquo p(re)dictor(um) denumptiare et accusare publice et secrete et credatur denumptiatori vel accusatori cum eius jur(amen)to et cum uno teste. Et talis denumptiator seu accusator h(abe)at etiam p(ar)tem dicte pene. Et si vicarius in p(re)dictis vel aliquo p(re)dictor(um) fuerit negligens in decem lib(ris) cort(onensium) condepnetur p(er) Sindicos et Sindicatores eiusdem.

De ponderib(us) et mensuris et vendentib(us) ad mensuram vel ad pondus [illegible] — lxxxvii

Quilib(et) artifex et quicumq(ue) alius vendens vel emens ad pondus vel mensuram re(m) aliquam debeat habere et tenere justam et rectam mensuram et rectum et justum pondus cum merco co(mun)is et signo singnatum ad claves etc. s(ecundu)m formam statutor(um) sub pena viginti sollor(um) cort(onensium) p(ro) quolib(et) contrafaciente. Et debeat tam vende[n]do q(uam) emendo quilib(et) juste et legal(ite)r ponderare et mensurare rem quam vendit et emit [illegible] mercatur seu ponderat vel mensurat et contrafaciens in dicta pena viginti [illegible] vice qualib(et) puniatur salvis alys maiorib(us) vel minorib(us) penis supra vel infra p(er) aliquod statutum expressis in aliquo vel aliquib(us) casib(us). Et p(re)dictus vicarius quolib(et) mense inquirat et mictat notarium suum ad apotecas et ad alia loca ad Ri-mandum et inquirendum de p(re)dictis [illegible] penam decem libr(arum) de suo salario retine-ndar(um).

De [illegible] pascalib(us) dominicis et festivis [illegible] quib(us) apotece non teneantur ap(er)te — lxxxviii

I[illegible] nullus mercator vel alterius generis artifex aliqu[illegible] [illegible] qualib(et) festivitate beate Marie [illegible] [illegible] s(an)c(t)i Nicolai et [illegible] [illegible] p(re)dictis vel aliqua p(re)dictor(um) [illegible] [illegible] [illegible] artem [illegible] [illegible] fuerint [illegible]

et Speciariis qui possint aromata medicinas confectiones et candelas et ceros et [illegible]
ad eorum artem et speciariis vendere et apotecas qualibet die tenere aptas et barbi
tonsoribus qui possint flebotomare et ferrariis qui possint in casibus necessariis ferrare
excepto quod tempore messis sit licitum unicuique apportare bladum battitum et erbam
pro bestiis omni tempore impune et alii contrafaciens in decem soldis cortonensium vice qualibet
puniatur. Et nullus portet in dictis diebus aliquam salmam vel faciat aliud labo
ritium et contra faciens pena simili puniatur salvo quod in octavis et infra octavas Nativi
tatis domini et pasce resurrectionis in quibus diebus liceat unicuique apportare paleas pro
bestiis et facere panem et fornariis liceat panem coquere et mulieribus aquam appo
rtare. Et vicarius mictat dictis diebus et qualibet dictorum dierum nuntium suum per dictam
terram et extra quod non laborent ad inquirendum de predictis et de contrafacientibus stetur
relationi et dicto nuntii [illegible] de facto per dictum vicarium a contrafaciente debeat aufer
ri et predicta faciat bandiri in qualibet vigilia dictarum festivitatum. Et si dictus vicarius
predicta neglexerit in centum soldis cortonensium condempnetur. Et si aliquod dictorum festorum veni
rit in die sabati possit [illegible] retinere apotecam apertam non tamen laborare.

De Mulieribus male fame — [xxiiii]

Item. Statuimus et ordinamus quod nulla mulier male fame moretur prope aliquam
Ecclesiam vel locum sacrum aut intus dictam terram vel extra in eius territorio
et districtu nec aliquis in dicta terra eas vel earum aliquam audeat retinere [illegible]
in predictis vel aliquo predictorum in centum soldis cortonensium vice qualibet puniatur [illegible]
et de facto et sine processu aliquo et expellatur ad petitionem cuiuscumque petentis. Et quod
aliqua sit male fame sufficiat probatio quatuor testium fidedignorum vel evidentia facti
[illegible] conditio et qualitas mulieris de quo stetur arbitrio et provisioni [illegible] dicte terre.

Quod nullus intret vel exeat terram nisi per portas — [xxv]

Item. Statuimus et ordinamus quod nullus intra [illegible] intrare vel exire audeat
vel presumat nisi per portam ordinatam et que clauditur et aperitur de die vel de nocte
Et siquis contrafecerit in [illegible] quinque libris cortonensium vice qualibet puniatur si de die [illegible]
si fuit de nocte in quinquaginta [illegible] libris cortonensium vice qualibet puniatur. Declaramus quoque
quod siquis per aliquam portam dicte terre intraverit vel exiverit [illegible] porta [illegible]
fecerit [illegible] vel suis [illegible] in [illegible] puniatur

De maleficiis vel offensis commissis per vicarium vel officiales seu nuntium et eius familiam

Item [illegible] Statuimus et ordinamus quod si [illegible] vel aliquis ipsius [illegible]

26v

familiaris offensionem iniuriam re facto vel verbo intulerit vel ingesserit contra aliquem terrigenam et habitatorem dicte terre vel forensem puniatur eodem modo et eisdem modis quo et quibus puniretur terrigena et habitator dicte terre qui alium terrigenam vel habitatorem offenderet Et ydem si unus alium offenderit excessus et de offensionibus et malefitiis commissis inter terrigenam et habitatorem dicte terre per vicarium notarium que vel eius familiares sic cognoscantur quod de offensionibus et malefitiis commissis per vicarium vel notarium eius que familiarem sindicus tempore eorum sindicatus puniet et cognoscat et si contingeret dictum vicarium eius que notarium vel eius familiarem inter se offenderet puniatur offensor per rectorem vel refutetur punitio tempore sindicatus offendentis de qua refutatione stetur iudicio dominorum rectorum De offensis vero et malefitiis commissis vel que committerentur inter notarium et familiarem ipsius vicarii vel unius alium offendendo possit vicarius ipsum notarium et familiarem suos punire Et possit in omnibus et singulis suprascriptis casibus et quolibet ipsorum cognosci puniri et finiri etiam tempore officii et durante officio ipsius et si dicto tempore non puniretur ut supra dictum est possit de talibus malefitiis cognosci et penas imponi tempore sindicatus ipsius per sindicos qui eum sindicabunt Et vicarius possit licite notarium suum que familiarem de defectibus corrigere et detinere in carceribus et cippis prout ei placuerit considerato defectu et causa correctionis secundum formam statutorum

De pena non parentis vicario eiusque notario et familiari ———— lxxxxi

Item Statuimus et ordinamus quod quilibet teneatur parere et obbedire precepto et preceptis et quibuscumque iussionibus domini vicarii et eius notarii et cuilibet ipsorum Et qui fuerit inobbediens et non paruerit precepta vicarii seu eius notarii facto per ipsos vel ipsorum alterum vel per aliquem ipsorum parte per castallum dicte terre in decem solidis cortonensium [illegible] puniatur Et minus ad arbitrium dicti vicarii considerata qualitate et conditione inobbedientie et persone non parentis quam penam vicarius possit de facto sine aliquo processu vel scriptura inde fienda ab inobbediente exigere et solvi facere camerario dicti communis Salvo quod pro uno facto et negotio sive causa non possit uni eidem persone in una eadem que die fieri ultra duo precepta Et si plura fierent non possit penam pro aliis quam de duobus ad plus exigi et extorqueri Et predicta omnia et singula non intelligantur in preceptis et in aliis casibus inobbedientie in quibus vel pro quibus alia pena gravior vel minor est ordinata per formam statutorum Que in suo robore perseverant eadem pena puniatur resistentes castallo vel al[illegible] vel familiaribus dicti vicarii [illegible] auferre manus vel contrahere hostem vel si absconderit [illegible] castallo quando castallus iret ad pignorandum seu [illegible] faciendum de mandato [illegible] domini vicarii [illegible] de quo [illegible] stetur [illegible] vicarii et eius notarii [illegible] et de resistentia stetur dicto et relationi [illegible] castalli et [illegible] puniatur talis resistens [illegible] supra [illegible]

de ne[illegible]

Quod nullus possit vendere vel alienare aliquam possessionem alicui forensi non subiecto iurisdictioni communis dicte terre — LXXXXII

Item statuimus et ordinamus quod nullus de dicta terra collis[?] Sepionis vel aliquis alius habitator dicte terre habens dominium vel possessionem aliquam vel aliquid immobile aut iura aliqua possit aliquam dictarum rerum et iurium in totum vel in partem vendere donare vel aliquo alio titulo seu causa alienare cedere vel concedere alicui forensi vel alteri persone nisi habitatoribus et incolis dicte terre et in libra dicti communis reptis nec aliquis alius possit emere accipere vel recipere vel quoquomodo vel causa acquirere sine licentia et consensu sex comperitorum pro tempore existentium contrafaciens vero in libris vigintiquinque cortonensium aut quibuslibet puniatur et alienatio et contractus sit nullius efficatie vel valoris.

De petentibus debitum iam solutum — LXXXXIII

Item statuimus et ordinamus quod quicumque petierit debitum solutum de quo esset facta quietatio vel pretium alicuius possessionis vendite vel laborerium sibi solutum in quinquaginta libris cortonensium vicequalibet puniatur. Idem dicimus et eandem penam imponimus si recusaverit cancellare instrumentum de quo fuit sibi satisfactum vel facere restitutionem ad quem ipsum teneri volumus ad dictam penam. Excipimus quod heredes non teneantur ad penam nisi sit eis denuptiatum et declaratum aut intelligimus si fuit sibi obstensum evidenter solutionem factam fore quod non possit habere iustam ignorantiam causam.

Quod nullus infectus intret dictam terram — LXXXXIIII

Item statuimus et ordinamus quod nullus infectis intret dictam terram et si moratur expellatur. Et vicarius teneatur inquirere per medicos et si tales infirmi sint vel essent in dicta terra quilibet possit eos denuptiare et denuptiator in credentia teneatur et vicarius infra primum mensem sui regiminis inquirere super predictis et si quos in dicta terra repicerint possit et debeat [illegible] expellere seu expelli facere sub pena decem librarum cortonensium vicequalibet puniatur [illegible] castallioni dicti communis teneantur et debeant dictos infectos de dicta terra expellere et quicumque dictorum castallorum contrafecerit in sollis quinque vicequalibet puniatur. Et custodes portarum dicte terre qui dictos infectos dictam terram intrare permicterent in decem sollis cortonensium pro quolibet et vice qualibet puniantur. Et predicta dominus vicarius fieri facere teneatur ad penam decem librarum cortonensium de suo salario retinendam. Et si aliquis infectus intraverit dictam terram et nescirent [illegible] dicti custodes propterea qualibet [illegible] decem sollis cortonensium puniantur.

De extraordenariis criminibus et de similibus ad similia

Item statuerunt et ordinaverunt quod si quis aliquod crimen [illegible]

27v

ul' excessum ... aliquod male ul' prave ... dolose ... aliquod iniustum uel iniquum de quo non foret pena ... exstitit ul' ordinatum quod de eo et quolibet ... possit procedi et ... dictarum dicte terre pena simile contenta in aliquo statuto ... de aliquo simili ... et si non reperitur simile in statuto probatum et ... maius simile et quod reperiatur ul' non reperiatur in statuto ... ul' ... ordinarius ul' non stetur dicto et discretioni vicarij ... ul' ponderet talis casus de cuius pena incertitudo dexetur

De portantes aliquod genus bladi ad dictam terram ex districtu ipsius terre non soluat gabellam —— lxxxxvj

Item statuimus et ordinamus quod si quis detulerit aut deferri fecerit ab extra districtum dicte terre ad dictam terram granum ul' aliquod bladi genus illud soluat gabellam pro introytu seu inmissione que non posse intelligantur de mense Julii et Augusti et quilibet deferens bladum portans et perteri ... iurare teneatur quod de extra districtum dicte terre portetur.

Tertius liber

De censura et ordine iuris dicendi in ciuilibus causis et primo de citatione —— lxxxxvij

Quia de iudiciis ciuilibus tractare intendimus et initium iudicii ab ea parte ... ficitur quam pretor edidit de in ius vocando consequens est de citatione permittere et primo ad cuius petitiones fieri possint secundo quali in qua forma et per quem. Tertio de relatione ... cuicumque uolentis aliquid petere ab aliquo ... citationes ... et citatio fiat ... ut citetur ... ad petitionem ... uolentis ... iudicio quod ... ad respondendum ... aliquid uolentis ... iuum ... sequi ... citation

causa ipsius Citationis in [illegible] exprimatur et talis Citatio fiat in personam vel ad domum
habitationis Citati ad hibita in qualibet [illegible] in talibus Citationibus et qualibet earum
unius ad minus testis masculi vel femine presentia saltem cuius nomen cum nomine citati
debeat referri vicario vel notario curie et scribi faciant Castaldus per dictum notarium et
si de Citatione dubitetur stetur iuramento Castaldi et presentia sufficiant in citationibus
factis et ipsarum qualibet per omnibus casibus Civilibus dando et assignando terminum citato
ad comparendum a die dicte Citationis saltem ad diem sequentem non feriatam vel
ad [illegible] est exprimendo diem in qua et per quam fit citatio. Ceteri non alii in
dictum est exprimendo [illegible] publice sono tube premisso per preconem publi-
dicta terra et eius districtu non habitantes publice sono tube premisso per preconem publicum
cum citentur in palatio vicarii dicte terre quando ius redditur vel ad cossam dicti
palatii semel cum termino dierum quinque ad comparendum et postea elapso dicto termino
iterum citetur ad dictam cossam in plectea publica cum termino trium dierum et semper
cum presentia unius testis. et omnes Citationes per quacumque causa seu questione cuius
summa vel extimatio esset a quatraginta soldis supra fiat in scriptis cum Cedula
et cum dimissione dicte cedule personaliter vel ad domum citati prima vice tantum et
duabus aliis vicibus si non comparuerit reus citetur per Castaldum sine Cedula cum
assignatione termini sicut in prima et in causa Civili fiant tres Citationes ante comparitionem partis
semper una die per alia et nulla predictarum Citationum vitietur licet de ea mentionem
non constet. contra forensem autem non subiectum iurisdictioni dicte terre non possit fieri
executio realis vel personalis vigore continuationis contra eum facte nisi de petitis contra eum
fiat fides vicario et Curie per publicum Instrumentum vel per apodissam scriptam manu
dicti convicti vel per duos testes legitime probantes. Et si fieret contra dictam [illegible] fo-
rensem executio de predictis teneatur actor ad cuius petitionem talis executio fieret
dicto forensi reficere dampna expensas et interesse que incurrisset occasione predicta

De ordine et modo cognoscendi et terminandi
questiones minoris summe ______________ Lxxxxviij.

Si contingeret reum Citari coram domino vicario per aliquo [illegible] vel [illegible] vel
extimationis quatraginta soldorum cortonensium vel minus et comparuerit [illegible] vicarius de
talibus questionibus et causis et qualibet earum [illegible] et [illegible] strepitu et figura
Judicii in quibus causis unius testis dictum sufficiat ad [illegible] vel absolvendum
Et possint et tales questiones [illegible] per [illegible] vel [illegible]
vicarius quoque predictus possit in talibus causis [illegible] et [illegible]
vel ad instantiam partium vel partis [illegible]
gere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
et exceptionibus Juris [illegible]
[illegible]
vel [illegible] ad petitionem [illegible]

debitores in carceribus ponere et non relapsare donec creditori solutum fuerit effectu et si ne-
gligens fuerit vicarius in predictis vel aliquo predictorum in decem libr. cort. inequalibus
puniatur de suo salario retinendis

De causis civilibus maioris summe — lxxxxvii

In causis et questionibus maioris summe a xl sollis sup. usque ad quinque libr. si actor de
iure suo non habuit publicum instrumentum debeat vicarius procedere sine libello
summarie et de facto receptis iuribus et probationibus ab utraque parte et causam per sententiam
diffinire infra viginti dies vel recepto sacramento delato a parte parti vel ex suo offitio
quando expedierit actori vel reo facta coram eo aliquali semi plena probatione conditione
personarum et qualitate inspecta et aliis circumstantiis que eius animum magis induxerit
ad deferendum actori vel reo et si in predictis negligens fuerit puniatur vicarius pe-
na decem libr. ab inde vero sup. si reus noluerit sine libelli porrectione respondere det
ei libellum vel petitionem in scriptis continentem id quod petit et causam et dato libello dies
assingnat reo terminum duorum dierum ad respondendum petitioni seu libello et illa
possit proponere exceptiones que habeat litis contestationem tollere vel impedire nisi solum in
... petitionis et exceptio procuratorum et de dictis exceptionibus debeat cognoscere et
diffiniri per vicarium infra duos dies ad penam centum sollorum cort. ... alias
exceptiones post litis contestationem reservamus et deinde faciat vicarius litem con-
testari et det terminum partibus ad probandum et in causa procedat et omnino infra ... men-
... studeat questionem et causam diffinitive per sententiam terminare et si negligens
fuerit puniatur in decem libr. cort. et ipso iure sit privatus suo offitio. processus vero
pendentes successor dicti vicarii dictam causam terminare teneatur infra quindecim
dies utiles a tempore introytus sui offitii numerandos alias si non fecerit pena
simili puniatur et in qualibet quantitate vel re petita si ab actore deferetur sacra-
mentum reo vel a reo actori ex tunc vicarius cogat reum vel actorem sine
dilatione ad ... et si actor iurare noluerit reus absolvatur et si reus
iurare voluerit ipsum condempnare debeat nulla probatione habita et possit civiles que-
stiones et cause agi et defendi per procuratorem habentem mandatum sufficiens
et legittimum in quolibet actu in iudiciis oportuno ita tamen quod non possint ... in
... procuratores ex parte actoris vel rei et quicumque plures conduxit ultra illos
duos puniatur in viginti sollis cort. per vicarium de ... ipso facto ad petitionem
cuiuscumque petentis quicumque ... procuratorem intervenientem in iudicio vi-
carius ... et ... et nichilhominus possit
... penam ... sollorum cort. in ...
... qui hec
possit ... partem ad ... quam
... legaliorem et melius noscere veritatem rei vel
... ab

absentia partis allegaretur nec absentia procuratoris et per unum testem de credulitate probetur nisi agatur ex aliqua causa unde appareret publicum instrumentum non guarentatum vel sine teneatur vicarius elapso termino in instrumento apposito ad petitionem creditoris vel sui procuratoris vel heredis eius et cuiuscumque ius habentis ex tali instrumento capi et detineri facere in palatio et in carceribus debitorum obligatorum. Qui debitor obligatus in quocumque loco possit capi preterquam in domo sue solite habitationis et pertinentiis quantitate et non relaxetur dictus debitor donec de debito in instrumento contento et expensis tamen taxandis per dominum vicarium fuerit creditori integre solutum et satisfactum et si voluerit creditor dare ei debeat vicarius tenutam de bonis debitoris detenti et de dictis bonis dare ei insolutum et adiudicare secundum ordinem et censuram in sequenti capitulo comprehensam et quod electa una via alia non tollatur usque ad debitum satisfactum et si voluerit creditor facere et fieri facere preceptum cuilibet debitori de veniendo et stando ad districtum palatii sub pena in statuto contenta. Salvo quod contra instrumenta non guarentiziata infra tres dies continuos possit debitor seu reus ex consequentes vel deceptus opponere et probare et quicquid opponere voluerit et potest quibus elapsis non audiatur. Et siquid opposuerit et non probaverit in decem solidis curie condempnetur de facto exigendis per vicarium dicte terre. Contra guarentiziata vero instrumenta nulla possit opponi exceptio nisi dumtaxat falsitatis vel solutionis et pacti temporalis vel perpetui de non petendo vel agendo quarum quelibet infra tres dies continuos post capturam possit obici et probari. Si fuerit obiecta et non probata in libris quinque puniatur opponens per vicarium dicte terre coram quo talis foret obiecta exceptio dictis quod tribus diebus elapsis non audiatur.

De modo et ordine procedendi in contumacijs. C.

Contra debitorem vero seu reum citatum pro aliqua re vel causa ad ius et non comparentem in termino citationis detur actori de bonis eius tenutam ad eius creditoris seu actoris voluntatem ut tedio affectus veniat in iudicio responsurus. Et si post tenutam datam et captam in re mobili vel se movente vel in aliquo iure vel nomine per viginti dies vel in re immobili permanserit debitor dicta in aliquo iure ... rati per triginta dies contumax steterit et perseveraverit in sua contumacia ... dicta tempora non purgaverit reus seu debitor ... debitum seu ius creditori ... non audiatur ... creditori sive ... debito et expensis integre satisfactum. Si vero ... ius non foret ... possit vicarius ... actoris recipere iura et rationes ... absentia ... et unum ... debitum ... mandare et ... debitorem ...

actoris fore [illegible] et ipsum actorem [illegible] [illegible] in [illegible] fuerit reus [illegible]
audiatur ad recuperationem tenute [illegible] nisi actori [illegible] creditori suum debitum
persolvit et expensas [illegible] refecerit [illegible] si [illegible] tenutam [illegible] captam
recuperare audiatur [illegible] [illegible] expensis actori et [illegible] [illegible] [illegible]
respondendo [illegible] actori [illegible] [illegible] [illegible] possit et tenutam recuperare [illegible]
[illegible] x dies in re mobili et infra [illegible] in re immobili [illegible] [illegible] petitum [illegible]
et expensas actori reficiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
rem mobilem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rem in
tenutam captam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et pro expensis hoc si debitum
foret liquidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debitum [illegible] vendatur
et sibi de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actore [illegible] debitum [illegible] petitum
debet de iure [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] satisfactum
de eo [illegible] si actor petierit rem mobilem [illegible] [illegible] aut egerit ypotecaria
actione dicens rem petitam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel quasi [illegible] alias [illegible] vel sibi
obligatam vel pignoratam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] talis res mobilis [illegible] mobilis
[illegible] in tenuta [illegible] actore [illegible] [illegible] [illegible] extimatur per duos extimatores eligendos
per partes qui iurent dictam extimationem facere bona fide Et si dicti duo extima-
tores non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extimatione detur eis [illegible] extimator per
[illegible] Et quicquid [illegible] fieret per [illegible] vel per maiorem partem ipsorum habeatur ratum
et firmum Et ubi dicte partes dictos extimatores eligere noluerint vel alter ipsorum
[illegible] vicarius in defectum partis eligere [illegible] teneatur eligere [illegible] vel plu-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et reus possessionis citatus non comparuerit ut supradictum est [illegible] [illegible]
[illegible] et possessionem rei petite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenuta
et possessionem posito reus [illegible] [illegible] infra x dies in re mobili et
infra xxx in re immobili refectis expensis [illegible] actori [illegible] [illegible] [illegible] vel
[illegible] [illegible] tenutam recuperare non possit [illegible] [illegible] [illegible] expensis [illegible] [illegible]
et si post [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in contumacia [illegible] dies [illegible] [illegible]
mobili et [illegible] [illegible] [illegible] in re immobili [illegible] audiatur postea de tenuta vel po-
ssessione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actor [illegible] et [illegible]
actore [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et si con-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] rei po-
ssessio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] facte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ut vicarius ad petitionem creditoris precipiat debitori quod stet in palatio — C i

N[illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debitore
debeat ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quacumque
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

obedientia

Creditoris et alia medietas [illegible] Curie [illegible] creditor vel procurator eius [illegible]
possit de tali [illegible] [illegible] [illegible] quod nullus possit [illegible] pro tali [illegible]
ultra [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] non venit adistrictum et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] Creditoris [illegible] licentia de palatio discesserit [illegible] [illegible]
quadraginta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / Salvo quod si debitor [illegible] eius [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se cum Creditore talis [illegible] [illegible] [illegible]
per dictum [illegible] [illegible] [illegible] fieri non posset et si facta foret [illegible] [illegible]
absolutus et liberatus

De sequestrationibus rerum [illegible] suspectorum debitorum — C. [illegible]

Siquis coram vicario comparuit et dixit et iuravit se debere ab aliquo recipere
aliquam pecuniam quantitatem vel rem aliam / Et debitorem fore sibi suspectum
et se timere de fuga et [illegible] eius et de re non [illegible] teneatur [illegible]
rem talem facere sequestrari et deponi in sequestro penes aliquam bonam personam
custodiendam et conservandam usque ad [illegible] rationem et facta [illegible] sequestratione
teneatur actor infra terminum per vicarium statuendum de suo iure et causa sequestrationis
ostendere et docere quod fieri possit [illegible] et de facto [illegible] strepitu et figura
iudicii Et si infra dictum terminum non ostendiderit et de suo iure non probaverit
relaxetur sequestrum possessori seu ei a quo fuit ablatum et Actor [illegible]
qui sequestrum fecit reficere expensas illi contra quem sequestrum fieri fecit [illegible]
si ille contra quem petitur vel factum est sequestrum seu ille penes quem est vel
erat res sequestrata volu[illegible] satisfacere [illegible] et respondendo de iure et iudicatum
solvendo actori vel Curie [illegible] [illegible] eius qui sequestrum peteret seu ad
Cuius petitionem factum fuit non fiat sequestrum Et si factum fuit satis
datione [illegible] restituatur et [illegible] res sequestrata sive [illegible] forenses vel [illegible]
[illegible] ille contra quem factum fuit sequestrum vel penes quem [illegible] res vel
deposito facto per [illegible] forensem restituatur. Item liceat Creditori [illegible] suum
debitorem forensem et suspectum capere sua auctoritate per se vel alium [illegible] [illegible]
[illegible] captum teneat in loco ubi cepit et de loco ipso non moveat [illegible]
veniat ad Curiam domini vicarii per [illegible] [illegible] familiarem vicarii [illegible]
[illegible] et [illegible] vicarii [illegible] Creditor capiens vel [illegible] [illegible]
[illegible] instrumentum [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] et aliud [illegible]
[illegible] Curie ostendat et [illegible] [illegible] [illegible] teneatur [illegible]
[illegible] [illegible] pena [illegible] [illegible] [illegible].

De restitutione spoliatorum — C.iij

Quoniam spoliatos ante omnia restituere intendimus hac lege disponimus quod vicarius domini regis teneatur et possit et debeat cognoscere de omnibus et singulis violentiis et quomodolibet indebite possessione aliqua spoliatis vel turbatis vel quocumque modo violenter molestatis in sua possessione restituere et reintegrare et ab omni molestia et turbatione defendere et tueri et spoliatori seu turbatori silentium imponere ne ulterius spoliet vel molestet. Que omnia fieri possint summarie et de plano sine strepitu et figura iudicij reiectis cavillationibus et subterfugijs et frustratorijs exceptionibus et contraversijs sola veritate et iuris dispositione inspectis.

Quod prius conveniatur reus quam fideiussor — C.iiij

Non possit fideiussor conveniri antequam conveniatur et discutiatur principalis debitor pro quo fideiussit set primo ipse debitor principalis debeat conveniri et discuti si est sufficiens ad solvendum et satisfiat creditori de bonis eius integraliter et si non est totaliter solvendo seu non sufficerent bona eius ad integram debiti solutionem exigatur ab eo et eius bonis quicquid potest et postea pro residuo debiti vel et pro integro debito si non inveniretur de bonis principalis possit fideiussor conveniri nec possit partes aliquibus vel conventionibus seu renuntiationibus in contrarium agi vel huic statuto beneficio renuntiari. Item si quis pro aliquo principaliter se in aliquo contractu mutui vel depositi vel cuiuscumque alterius contractus vel nomine alicuius se obligavit et ille pro quo se obligavit aut aliquis de eius parte vel aliqua ex parte habuisse confessus fuit talis sic se obligavit vel consentienti promisit conservare ipsum indempnem et pro se tale debitum recognovit confitendo esse suum et pro se factum et contractum et non pro illo qui primo se obligavit debeat talis tale debitum recognoscens et de conservatione indempnitatis promictens viso instrumento talis recognitionis et promissionis conservationis indempnitatis cogi per vicarium illum cui sic promisit conservare sine expensis indempnem integraliter solvere creditori recognitum debitum et ab omni dampno et dispendio illum qui pro eo se obligavit penitus liberari. Et per tali instrumento recognitionis vel promissionis de conservando indempnem presumatur sine aliqua probatione debitum fuisse ipsius qui debitum recognovit et pro eo contractum. Et quod ille qui se primo obligavit pro eo et pro bono ipsius qui debitum recognovit vel de indempnitate promixit se obligavit et talem confessionem fecit et quilibet principalis rogatus et personaliter et summarie et de plano sine strepitu et figura iudicij rogatus indempnem conservare fideiussorem suum et quoslibet alios qui pro eo solvit vel dampnum seu dispendium aliquod sustinuit ad voluntatem [illegible] solventis vel alterius solventis vel dampnum passi.

De executione sententiarum et arbitrorum

Omnes sententie arbitrorum et laudamenti executioni mandentur per vicarium dicte terre com[illegible]
munes fuit requisitus infra octo dies post sententiam latam et post [illegible]
ipsorum et nullibi eorum quando fuisset appellatum vel contradictum seu petitum [illegible]
ad arbitrium boni viri firmare et de plano sine strepitu et figura iudicii [illegible]
et ordo servetur et in eis et quolibet eorum quod et cum servatur in publicis [illegible]
publicis instrumentis sine aliqua directi solutione excepto quod per arbitrio et laudo de
quibus directum sunt formam statuti solvuntur prout solvuntur in aliis casibus. Et
teneatur vicarius ad petitionem cuiuslibet creditoris vel eius procuratoris habentis
potestate mandatum detinere seu detineri facere in palatio sub fida custodia quelibet
condepnatum de palatio et quamvis vel debiti confexati in iudicio donec debitum de
bitum vel condepnationem et expensas cum effectu solvit et creditori persolverit. Et si
dictus vicarius in predictis et quolibet predictorum negligens fuerit puniatur vice qualibet
in decem libris tertiis. Et nullus pro maleficio vel delicto detentus possit detineri vel
vel sequestrari pro alio debito nisi primo expeditus et relapssatus fuerit a prima deten
ptione de eo facta pro maleficio vel delicto et id sive sit in dicto cum aliquo testimoni[illegible]

Ut quilibet habens rem communem possit ad divisionem provocare

Quia nemo invitus in communione stare cogitur statuimus et ordinamus quod quicumque tam
minor quam maior [illegible] aliquo vel aliquibus habet seu habuerit hereditatem seu [illegible]
[illegible] alicuius rei possessionem vel consortium vel consortem et quelibet
[illegible] habentem partem in aliqua re communi ad divisionem predictarum rerum et [illegible] et
[illegible] ipsarum provocare et provocari. Et vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit teneatur
et debeat tales coheredes et alios quoscumque communiones rerum habentes ad
faciendam divisionem ad petitionem cuiuscumque ius habentis compellere et petitam divi
sionem fieri facere cum adiudicatione et restitutione fructuum pro [illegible] de [illegible]
rebus supradictis. Et si partes discordarent fiat electio per vicarium predictum duorum
bonorum virorum qui iurati faciant dictam divisionem. Et si [illegible] duo sic electi
discordarent eligatur alius tertius per eundem vicarium qui electi dictam divisio
nem infra decem dies post eorum electionem et [illegible] facere et cum
effectu expedire per dictum vicarium compellantur. Et si vicarius in predictis neglige[ns]
fuerit incurrat penam centum solidorum qualibet vice. Et si [illegible] [illegible]
[illegible] communio rei possessionis talis communio negatur [illegible] coram vicario et [illegible]
tione legitima [illegible] ipso facto per vicarium predictum talis negans [illegible]
pena sua [illegible] in centum [illegible] [illegible]
et quolibet predictorum [illegible]
de facto et sine strepitu et figura iudicii [illegible]
tate [illegible].

De Iure dotium — C.xv.

Cum dotis causa semper et ubique precipua esse debet, hoc statuto censemus quod
si mulier vel alius pro ea dotem dederit in pecunia vel re extimata
marito suo seu socero seu aliis ad dotis restitutionem obligantibus omnia
bona mariti et soceri et alterius recipientis et se obligantis sint et
esse obligata intelligantur pro ipsa dote et iure ipsius dotis ipsi muli-
eri suisque heredibus et preferatur omnibus creditoribus excepto quam anteri-
oribus expressis habentibus ypotecam. Et nullus alius creditor possit tenu-
tam aliquam vel inmissionem imponere aut in solutum dationem in
bonis talibus pro dote obligatis tacite vel expresse recipere vel habere in
preiudicium dicte mulieris vel dotium ipsarum vel alicuius earum. Salvo
quod si extant tot bona que sufficiant ad dotem et ad id pro quo in-
missio fieri petitur quod tunc inmissio locum habeat. Et si contingat so-
cerum vel fratrem mariti vel alium cum marito vel sine marito dotem
recipere vel mitti seu immisceri in communi vel penes recipientem esse
et se vel eorum alterum eorum bona pro dotibus et iuribus dotium obligari
et supervenit casus quod talis maritus vellet sibi dotem dari et dos
esset in patrimonio communi seu familie, teneatur talis socerus idemque
pater et frater et quilibet alius dotem seu dotis quantitatem vel rem habens
eam in communibus bonis si in communi est reddere marito tali vel de bonis eius
qui recipit tantum uxore tamen consentiente. Et possit potestas [illegible]
talis reditio seu restitutio fieri marito predicto eius uxore consentiente et
predictos et quelibet predictorum. Et ipse maritus cui dos est reddita
solus et non pater vel frater aut alius sit et remaneat obligatus
uxori suisque heredibus pro dotibus talibus et ipsarum iure tali marito de con-
sensu uxoris restitutis et redditis non obstante quod talis restitutio fiat
constante matrimonio. Et nichilhominus tam maritus quam uxor teneantur
talibus patri fratri vel alio et cuilibet eorum qui dotem restituit dicto modo et
tempore facere finem liberationem et pactum perpetuum de non petendo et
confessionem dotis restitute et omnem sufficientem cautelam ita quod predicti
vel aliquis eorum vel eorum aut alicuius eorum heredes vel bona occasione
talis dotis et iuris ipsius non possit vel possint de cetero molestari. Si
vero dos consistat in re inmobili inextimata ipsa res marito restituatur
sine aliqua cautione prestanda, que cum sit fundus dotalis de eius obli-
gatione vel alienatione timeri non debet. Et ad cautelam statuimus rem
talem non posse vendi vel in aliqua obligari et ut mulier in iure sue do-
tis defraudari non possit. Statutum est quod nulla mulier postquam [illegible]
[illegible] possit alicui facere finem liberationem confessionem aut pactum
de non petendo vel [illegible] vel distractum aliquem de non petendo dotem

suam et si secus fecerit ipso iure sit irritum. Et obbrigatio prima tam in ulono-
quod in muliere obbrigata in suo pristino robore et firmitate perseueret. nisi euide-
nter appareat ipsam Mulierem Ius suum et dotem suam habuisse et integra-
liter recepisse in pecunia uel re que manifeste appareat post matrimonium
dissolutum constante uero matrimonio dos repeti non possit. Saluo quod si maritus
pater qui dotem recepit prodigatur et dissolute male utatur substantia sua et
uerisimiliter dubitetur ne ad inopiam uergat uel si ad inopiam iam deue-
nerit possit uxor. et matrimonio constante implorare a uicario dicte terre Et quod pro
cautela et securitate sue dotis conseruande et iure mittatur in possessionem bo-
norum mariti pro modo et quantitate sue dotis et iure dotium facta prius fide
per aliquos testes ipsius mariti conuicanos qualiter ipse maritus prodigatur uel
dissolute male utitur substantia sua Et uerisimiliter dubitatur ne ad in-
opiam uergat uel quod iam peruenit. et citatis per preconem publice et alta uoce omnibus
quorum interest contradicere uolentibus quod infra certam diem compareant ad contradicendum
opponendum et probandum quicquid uolunt et possunt. ut dicta immissio non
fiat. Et predicta omnia et singula facere teneatur uicarius predictus ad petitio-
nem cuiuslibet Mulieris uel patris seu proximioris consanguinei ipsius mulieris
summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii Et res et bona dicta de causa
Mulieri pro suis dotibus et iuribus conseruandis assignata et data et in quarum posse-
ssione Mulier fuerit immissa sint et maneant pro securitate predicta dicte dotis
et non possint per maritum uel alium alienari uel obbrigari et matrimonio
dissoluto sint ipsius Mulieris aut suorum heredum pro iure et causa dotium predictarum
Et idem obseruetur si maritus ad inopiam peruenit uel peruenire dubitetur
per maleficium aliquod per eum commissum et similis testificatione probando et fiat in
possessionem immissio. Et si Mulier nupta habens filios uel filias uel nepotes ex
filiis et habens testamenti factionem testari possit de bonis suis uidelicet de tertia parte
sue dotis secundum liberam uoluntatem in aliis duabus partibus succedant filii siue
nepotes ex filiis dicte Mulieris testatricis. Sed si filios uel filias uel nepotes
ex filiis non haberet tertia pars dotis sue reuertatur ad proximiores consangui-
neos ex parte patris uidelicet si habuit fratrem uel sororem carnalem licet (?) nuptam
uel patruum carnalem et si dictos consanguineos non haberet talis Mulier sit
libera a tali conditione Et hoc locum habeat in futurum et de aliis duabus partibus
testari et disponere possit per liberam uoluntatem dummodo in causis huiusmodi uel
aliquo ipsorum. Teneatur Mulier Requirere uel requiri facere Maritum si presens
est quod debeat interesse confectioni dicti testamenti alias si nollet interesse [illegible]
dicta Mulier non obstante uiri absentia possit testari quod statutum locum
habeat in futurum. Item statutum est quod si dos a patre [illegible]
redierit. debeat pater ipsam dotem pro [illegible]

nota quod statutum [illegible]

quamvis [illegible] vel ulterius renuisset restituere vel ad dotem promissam pro eam et non
solutam [illegible] tam ipse pater quam [illegible] heredes eius solvere dicte filie integrali

De successione ab intestato —————— C x iij.

In successione ab intestato primo succedant filii masculi et nepotes et pronepotes vel
deinceps ex filio masculo legitimo. Filie vero aut neptes ex filio vel deinceps
si dotate fuerint vel dotabuntur per ipsos masculos fratres eorum vel nepotes ex filio
vel erit sibi dos constituta per patrem vel avum vel aliquid relictum nomine dotis vel
aliquem eorum secundum facultatem patrimonii sui non possit ab intestato succedere patri *(in margine: patris defuncti)*
vel matri vel alio consanguineo coniuncto ex [illegible] patris vel matris intestato defuncto. Nepo-
tes vero succedant cum patruis in stirpe et non per capita. Si quis vero sine patre et
filiis vel nepote aut pronepote vel deinceps ex filio intestatus decesserit proximiores
consanguinei eius sive unus sive plures sint eiusdem gradus succedant tali
defuncto ab intestato et [illegible] [illegible] defuncti ad dictum proximiorem seu proximiores
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si tali ab intestato defunctus fuerint plures fratres
vel sorores vel nepotes ex fratre quorum aliqui sint ex utroque parente coniuncti aliqui
ex altero tantum preferantur in eius successionibus ab intestato. Illi vel ille qui
vel sunt ab utroque parente coniuncti excludentibus coniunctis ex altero parentum. Et si fuerint
fratres patruos sorores vel nepotes ex fratre vel fratribus quorum aliqui sint ex patre et
paterna linea venientes coniuncti aliqui ex matre seu materna linea venientes. Ille vel illi
qui ex paterna linea sunt coniuncti preferantur et succedant tali defuncto fratri sive patruo
in bonis paternis. Et que tali defuncto ex paterna eius successione devenerunt et
illi vero fratres sorores vel nepotes qui ex matre venientes ex materna linea sunt coniuncti
preferantur et succedant tali fratri vel patruo in bonis maternis et que tali
defuncto a matre vel matris hereditate devenerunt ad quas successiones ab intestato
vel aliquam earum non admittatur cum predictis proximioribus consanguineis vel aliquo
eorum aliqua mulier seu femina dotata a patre matre vel fratre vel patruo vel nepote
vel quod tales proximiores vel proximior vel alter eorum vellet dotare et ei constituere
designare et dare dotem congruam pro modo facultatis patrimonii sui nec possit et
ad supplementum agere quamvis dos fuisset minus legitima sibi debita iure naturali
Si qua mulier vidua [illegible] et honeste honorem pro mortui viri sui servavit possit
succedere et succedat filio suo et filie ab intestato defuncto vel defuncte immediate
[illegible] eorum bonorum talis filii sive filie ab intestato defuncte seu defuncti et
si ad secunda vel ulteriora vota transierit vel [illegible] non [illegible] seu viri mortui
honorem non servavit sit [illegible] filiis vel filie successione exclusa.

De alendis parentibus a liberis — c. xxiiij

Teneantur filii vel [illegible] facultatum suarum inopes parentes et quoslibet ipsorum alere et eis pro alimentis [illegible] similiter pater alere filium familias ac et emancipatum et nepotem ex filio inopem et quoslibet ipsorum convenienter considerata facultate substantie sue hoc et [illegible] allegatur [illegible] et si [illegible] eum alere non posset et eiusdem iuris sit si ipsa mater vidua moretur [illegible] et si talis mater vidua dotem habet vel aliud unde possit ali filius eam alere non cogatur

De prodigis et mentecaptis — c. [illegible]

Prodigi et mentecapti ullo modo sine legitimi curatoris consensu possint aliquid de suis bonis vendere donare vel quomodolibet alienare aut aliquem contractum vel distractum facere cum aliquo nec in iudicio possint agere vel conveniri et volumus tamen pro utilitate prodigorum et mentecaptorum quod aliorum forte per errorem contrahentium cum eisdem ne errore aliquo decipiantur sicut quis mentecaptus vel prodigus censeatur [illegible] cuiuslibet prodigi et mentecapti et quilibet eorum consanguineus possit ire ad vicarium [illegible] facere vicario et faciat scribi nomen talis mentecapti vel prodigi et petere ipsum prodigum vel mentecaptum declarari et pronuntiari quod facere teneatur vicarius [illegible] consilium in quo [illegible] intersint et in ipso consilio publice declarare et pronuntiare talem prodigum esse vel mentecaptum et monere publice per precones in consilio quod nullus cum tali sic mentecapto vel prodigo declarato debeat contrahere vel aliquid agere [illegible] sic fuerit pronuntiatus extunc mentecaptus censeatur vel prodigus et non possit de suis vel pro hiis que postea gesserit sine curatoris consensu modo aliquo conveniri vel obligari de contractibus gestis vero per eum vel cum eo ante declarationem vel pronuntiationem predictam et quilibet eorum possit efficaciter conveniri et teneatur cuilibet respondere

De fideiussoribus pro forensibus non obligandis — c. [illegible]

Nullus de terra [illegible] qui sit allibratus in libris [illegible] dicte terre possit pro forense aliquo fideiubere [illegible] vel se [illegible] vel debitorem constituere aut se modo aliquo obligare pro aliquo [illegible] vel contractu [illegible] vel [illegible] vel negotio et [illegible] obligatio ipso iure non valeat et [illegible] statuti [illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible] vel aliud pro [illegible] aliquo obligatus [illegible] vel aliquid [illegible] dispendium [illegible] talis forensis [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible] [illegible] vel rapinam [illegible] possit fiat [illegible] [illegible]

De testibus in causis civilibus recipiendis ———— C.xlvii

In causis seu litibus civilibus cuiuscumque rei quilibet possit esse testis et con-
pellatur testimonium perhibere qui inductus fuerit exceptis patre eius matre
avia filio nepote et pronepote fratre et sorore carnali et quolibet alio consanguineo
secundi vel proximioris gradus et viro et socero qui non possint nec aliquis ipsorum
possit unus pro alio esse testis vel testimonium ferre in aliqua causa seu lite. Salvo
quod si testis in pari gradu attineret utrique parti tunc non excludatur eadem
ratione consanguinitatis. Sed possit testificari frater inter duos vel plures fratres et
consanguineus cuiuscumque gradus inter consanguineos impari gradu etiam si in
secundo gradu attineat testificari et valeat testificatio talis consanguinei. Item
non admictatur ad testimonium minor xiiii annis. Item non admictatur qui fuit
de falsa attestatione vel alia falsitate condempnatus. Et possint induci testes in
causis ordinariis quibus litis contestatio exigitur lite contestata et non ante nisi
de testium vallitudine morte vetustate vel absentia timeretur in quibus casibus
vel quolibet ipsorum ad perpetuam rei memoriam induci possint quandocumque et ante
litem contestatam vel motam presentato prius iuramento a volente eos inducere quod ipsos
vel ipsum testes vel testem ante litem contestatam vult inducere ad perpetuam rei
memoriam quia timet vel suspicatur de testium casibus supradictis vel aliquo
ipsorum. Et citata parte contra quam producuntur seu cui interest ad quod veni-
at ad videndum ipsos testes iurare et ad accipiendum copiam articulorum
et ad faciendum interrogatoria et si non venerit fiat tamen productio con-
tumacia presente examinatio dictorum testium et publicatio ad diem partis ab-
sentia non obstante

De scripturis privatis mercatorum vel aliorum ———— C.xlviii.

Volumus quod dicta scriptura tam mercatorum quam aliorum continens quod ille qui eam
scripsit tenetur aliquid alicui dare vel faciat obligationem faciat et
probet sicut publicum instrumentum guarantigie et ita ex ea agi possit et
executioni mandetur dummodo dicta scriptura appareat manu illius contra quem
producitur. Item quod libri mercatorum et aliorum faciant probationem cum uno teste
fidedigno et ... credatur usque in quantitatem ... solidorum curtis. Mercatores
autem intelligantur qui scripti sunt in matricula mercatorum vel qui consue-
verunt artem mercantie exercere.

Quod in casibus civilibus vicarius cognoscat et
diffiniat sine consilio sapientis ———— C.xlviiii.

Mandamus vicarius noster quod aliqua civilis questio ventilatur co-

procedere et cognoscere et tam interloquendo quam diffinitive pronuptiare et finire negotium tam civile et criminalem quemlibet per se ipsum sine consilio alicuius sapientis petito nisi per partes consilium haberi concorditer peteretur et non possit peti haberi consilium sapientis in diffinitivam sententiam in dicta terra et ex nisi semel. Et petens consilium deponere teneatur salarium ante quam discedat a bancha per vicarium declaratum et dare suspectos et confidatos. Et si aliter fieret consilium habeatur pro non petito. Et teneatur vicarius curie mictere acta omnia utriusque partis consultori et curare quod dictum consilium habeatur infra terminum decem dierum. Et quod non possit committi causa extra dictam terram in loco distantis a dicta terra ultra duas dietas de quibus dictis stetur arbitrio vicarii. Et si in predictis vicarius negligens fuerit cadat in penam decem librarum cortonensium. Et consultor cui in terra predicta commissa fuit questio reddat consilium infra tres dies a die sibi trasmissi processus et recepti ad penam centum solidorum cortonensium. Et quilibet petens consilium intelligatur suis expensis

De locatione et conductione domorum et terrarum — C.xx.

Conductores domorum et terrarum teneantur domum et terram eis locatam diligenter et bona fide tractare et uti et solvere pentionem et redditum. Et completo locationis tempore rem dimictere locatori et omnia et singula facere et observare secundum legem et formam locationis et contractus. Et si predicti omnia et singula non adimplerent vicarius compellat ad ipsa omnia et singula facienda procedens in predictis ad petitionem locatoris summarie et de facto et sine strepitu et figura iudicii. Et possit et liceat locatori finito tempore locationis si conductor non dimicteret et non relapssaret domum vel terram locatam sua auctoritate auferre et intrare domum et terram predictam et deinde suam facere voluntatem. Si non res locata vel conducta alienari contigerit nichilhominus conductor teneatur rem sibi locatam durante tempore locationis

De arbitris — C.xxi.

De omnibus et singulis causis litibus et controversiis discordiis et questionibus quibuscumque inter quoscumque sive in iudicio sive extra iudicium quocumque modo vertentibus possit fieri compromissum seu remissio in arbitros vel arbitratores vel amicabiles compositores. Et ille seu illi in quem vel quos factum fuerit talem compromissum seu remissio possit et debeat de contentis in compromisso et remissione ipsius compromissi vel remissionis formam cognoscere et arbitrari [illegible] componere et diffinire. Et quicquid per talem arbitrum arbitratorem [illegible]

Compositorem fuit arbitratum laudatum compositum aut quomodolibet diffinitum vel actum habeat robur et sit validum et inviolabile atque firmum nec possit modo aliquo revocari. Teneatur vicarius ipsum ad petitionem eius cuius interest executioni mandare et observari facere cum effectu infra octo dies a die lati arbitrii seu laudi vel a die affirmationis ipsius si fuit oppositum contra illud vel petitum reduci ad arbitrium boni viri vel alio contra dictum et vicarius talem et tales arbitros seu arbitratores et amicabiles compositores et omnes amicos qui compromissum vel remissionem receperint vel acceptaverint cogere arbitrari laudare et diffinire captis pignoribus et multa indicta ac et personaliter detinere donec sententiam seu arbitrium vel arbitramentum seu laudum tulerint et effectualiter diffinerint ad penam decem librarum cortonensium. Et possit quilibet assumptus in arbitrum et arbitratorem seu amicabilem compositorem assumere quam viam voluerit et non valeat eius diffinitio seu arbitrium vel sententia licet non assumpserit omnem viam in compromisso expressam dummodo non pervertant ea que in compromisso seu remissione continentur. Et non valeat compromissio vel remissio licet pena in eis non fuit apposita. Et ita ex arbitrio laudo et diffinitione arbitrorum seu arbitratorum et amicabilium compositorum oriatur actio et exceptio quemadmodum ex sententia data per competentem iudicem oritur et illud idem ius fiat ex eis et quolibet eorum quod fieret ex sententia iudicis competentis et si arbiter seu arbitratores predicti non concordent tertius eligatur per vicarium dicte terre.

De appellationibus et ipsarum [illegible] — c. lxxiiii

Quilibet gravatus per vicarium dicte terre possit appellare et de nullitate agere prout infra per ordinem ordinatur. Equidem appellari possit tam ab interlocutoria quam diffinitiva sententia et quolibet gravamine iniuste illato tam in criminalibus quam in civilibus causis. Et quilibet possit appellare tam a diffinitiva sententia quam ab interlocutoria et ante sententiam a quolibet gravamine et post sententiam latam quilibet appellare volens appellare teneatur infra decem dies a die sententie late et si infra dictos decem dies non appellaverit teneatur dictus vicarius dictam sententiam cum effectu executioni mandare. Et quilibet appellare possit [illegible] offitiali a quo gravatur appellans viva voce et verbo si fiet in continenti illato gravamine. Et nullus possit nec debeat appellare nisi ad dominum nostrum papam eiusque curiam et auditores sacri palatii vel ad illum cui dominus noster papa commiserit regimen et gubernationem dicte terre. Et si aliter fieret appellatio ipso iure sit nulla. Et non fiat coram iudice vel offitiali ad quem appellatur fiat in scriptis et contineatur in ea gravamen et nomen offitialis qui gravamen dicitur intulisse et in qua causa questione vel processu. Et non sit opus [illegible] seu exprimere gravaminis nomen sed sufficiat generaliter dicere in appellatione se iniuste gravatum nec et valeat appellatio eo [illegible] non fuerint petiti apostoli seu littere dimissorie [illegible] et quilibet offitialis a quo fuerit appellatum teneatur supersedere et nullam facere novitatem vel [illegible] regalem vel personalem in re seu persona aut negotio vel sententia [illegible]

grauamine a quibus uel a quo fuit appellatum [illegible] appellans teneatur appellationem prosequi secundum formam iuris et Constitutionum Sancte Romane Ecclesie sub pena Centum librarum [illegible] de suo salario retinendum . et finita causa appellationis facere et obseruare quicquid pronuptiatum uel reformatum extiterit per offitialem uel iudicem appellationis / Et reuocare in continenti omne grauamen omnem que deceptionem et iniuriam a quo uel qua extiterit appellatum. secundum quod per dictum offitialem seu Judicem appellationis extiterit pronuptiatum uel reformatum ad penam Centum librarum quam penam ipso facto incurrat si in aliquo contrafecerit uel plenarie non obseruauit et fecit id quod per dictum offitialem seu Judicem appellationis extiterit pronuptiatum et de sententia per eum confirmata infirmata nullus possit ulterius conqueri coram aliquo

De Restitutione in Integrum

Restitutio non inintegrum in casibus a iure permissis postulari peti et agitari possit et debeat coram domino vicario de qua et in qua procedatur et cognoscatur summarie et de plano sine strepitu et figura Judicii. hoc tamen expresse et declarato in restitutione inintegrum quod qui ipsam petit ostendat et probet se lesum seu deceptum sine [illegible] uel dolo aduersarii uel alio modo non sufficiat minoribus dumtaxat se minorem probare nisi et de lesione uel deceptione probetur. Et minor intelligatur qui non est etatis xx annorum uel minoris etatis / qui uero etatis xx annorum uel plurium maior intelligatur et etatis perfecte in quolibet casu.

Quorum appellationes non recipiantur

Nullus contumax seu condempnatus ex contumacia pro aliquo maleficio excessu crimine uel delicto audiatur appellans nisi talis contumax infra tempus [illegible] a die late sententie appellauit et depositum fecit in pecunia numerata apud Camerarium communis dicte terre de quantitate pecunie condempnationis de eo facte a qua appellauit seu appellare voluit ad hoc ut si contingat eum in appellatione succumbere dictum depositum pro tali condempnatione integraliter solutum in introitu communis mictatur. Et nisi primo de dicto deposito aperte constet nullo modo appellari possit nec in appellatione et recursu alio audiatur uel aliquatenus admictatur uel penitus sit [illegible] in [illegible] pronuptiatum [illegible]. Item non audiatur appellans uel aliud remedium postulans seu [illegible] condempnatus ad mortem uel [illegible] penam corporalem [illegible] nisi fuit uel venit in fortiam [illegible] qui eum condempnauit [illegible] ipsum in appellatione uel alio recursu [illegible] in eius plena [illegible]

cdempnatus executio fieri possit et aliter in divisioni se vasibus vel ipsorum alto ipse vel alter pro eo non audiatur appellans vel aliud remedium venire volens. Et si dictorum appellantium dictus vicarius appellationes admiserit in vigintiquinque libr cortis vicequalibet cdempnetur.

De contradictionibus Arbitrorum ——— Cxxv.

Teneatur quoque vicarius dicte terre cognoscere de omnibus contradictionibus seu petitionibus reductionibus ad arbitrium boni viri porrectis vel oppositis coram eo contra quamcumque laudum arbitrium vel arbitramentum seu finam arbitrorum dummodo talis petitio seu contradictio facta seu porrecta coram dicto domino vicario fuit infra tres dies a die lati laudi seu arbitrii fine vel arbitramenti. Qui vicarius teneatur tam de iuribus dictorum laudorum arbitrorum finarum seu arbitramentorum quam dictis contradictionibus seu petitionibus et qualibet et qualibus earum cognoscere finare et de plano sine strepitu et figura iudicii et terminare et diffinire causam talis contradictionis seu petitionis infra decem dies continuos a die dati laudi vel arbitrii seu fine ad penam vigintiquinque librarum cortis nisi dictum tempus dictorum x dierum vicarii de consensu partium voluerit prorogari. Hoc declarato et presumpto huius statuti presumptione quod omnes fine laudamenta arbitria arbitramenta lata ex compromisso seu partium conventione vel remissione iusta et equa presumantur. Et nisi de ipsorum vel alterius eorum iniustitia vel iniquitate seu in debito gravamine aut dolo adhibito per contradictionem probetur sint vallida et firma et nullatenus retractentur. Hoc autem etiam declaramus quod si partes compromisint in aliquem seu aliquos et promisint cum iuramento non opponere seu venire contra laudum vel arbitramentum arbitrium seu finam vel aliquod predictorum nec via aperiatur petitio non possit qui sic compromisit et iuravit venire contra laudum arbitrium finam aut arbitramentum prestatum nec petere ad arbitrium boni viri reducere aut modo quocumque alio contradici et qui contradixisset vel contrarium petierit incidat in penam compromissi petitio et contradictio nullatenus admictatur.

De tutoribus et curatoribus ——— Cxxvi.

Omnibus pupillo et pupillis carentibus tutoribus testamentariis ad petitionem propinquorum seu cognatis detur tutor ydoneus et diligens de cognatis pupilli si pupillus habet cognatum ydoneum et detur ex cognatis et ille preferatur in tutela et cura qui proximior est in gradu ydoneus alias preferatur qui in domo et diligentior est non obstante

gradus progenitura et de predictis fiet per vicarium diligens inquisitio. Et ydem iuris
sit in curatoribus minorum et prodigorum furiosorum qui omnes dentur per vicarium dictum
cum inquisitione ad petitionem matris vel propinquorum. Mater quoque esse possit si
prudens et diligens est tutrix et curatrix filiorum suorum. Et quilibet tutor
et curator teneatur facere inventarium et omnia bona pupillorum adultorum
prodigorum et furiosorum in inventario seriatim ponere et scribere vel scribi facere
et teneatur dictus vicarius singulis sex mensibus compellere dictos tutores et
curatores omnes sibi ostendere dicta inventaria et habere denuo duos vel tres
ex proximioribus pupillorum seu minorum et cum ipsis conspicere dicta inventaria
et inquirere et examinare et de administratione et gestione dictorum pupillorum
tutorum et indagare subtiliter si bene vel male gerunt vel tractant pupillos
et adultos et bona eorum et si invenerit male gerere et ministrare possit
suspectum removere et loco remoti alium surrogare. Et possit cognoscere
et pronuptiare de suspecto contra tutores et curatores de suspecto accusatos ac
etiam per inquisitionem procedere. Et reptum suspectum removere et alium loco
sui surrogare.

De feriis — CXXVII

In causis criminalibus omni tempore possit procedi cognosci et pronuptiari et
singulis diebus tam festivis quam aliis teneatur vicarius in causis maleficiorum
sedere ad bancum et de dictis causis cognoscere salvo quod diebus pasqualibus
et dominicalibus et in festivitatibus Sancte Marie et Beati Nicolay nostri protectoris
et defensoris et duodecim apostolorum et die veneris sancta et vigilia cuiuslibet
pasquatis si non vult non sedeat vel de dictis causis cognoscat. In civilibus
autem questionibus et causis diebus singulis ius reddatur exceptis infrascriptis
feriatis diebus videlicet omnibus diebus pasqualibus et dominicalibus. Item festivi-
3 tatibus Sancte Marie, omnium evangelistarum, Sancto Agate Sancto Nicolao Sancto Jo-
hanne Baptista Sancta Lucia Sancta Maria Madalena Sancta Cattarina in
festo omnium Sanctorum in festivitate Epifanie et Pentecosten cum duobus sequentibus
diebus. Item septem diebus ante festum Nativitatis domini et septem post et
a die dominico palmarum usque ad diem dominicam post pasquam. Item a duobus
ante carnisprivium exclusive usque ad primum diem ieiunii quadragesimalis [illegible]
redatur in omnibus autem diebus et singulis ius redatur. Item a medio
Junii usque ad calendas augusti ius non redatur. Et tempore vindemiarum

ferie durante tota [illegible] usque [illegible] augusti

36v

tempus detineantur per duos Sex compositos. Et in predictis diebus et abductis ad laudem dei terminus non currat partibus litigantibus excepto quod in causis appellationum possit hiis diebus procedi et in hiis diebus feriatis exceptis et inductis ad laudem dei possint negotia forensium expediri si cum friginis forenses habent questiones non obstantibus supradictis. Et dicta negotia forensium expediantur breviter et summatim sine libello strepitu et figura Judicii. Et predicte ferie habeantur in Civilibus tamen ut dictum est Et in criminalibus non possit qualibet die procedi et firmari. Et quod notarius Civilium teneatur et debeat facere unum librum per se in quo scribat et scribere teneatur et debeat omnes dies utiles et feriatos occurrentes toto tempore sui officii quolibet die ad penam decem sollidorum cortonensium quorum scripture stentur et habeantur pro diebus feriatis illi qui sunt scripti per dictum notarium pro feriatis. quod in contentio esset in aliquo.

De dampnificatis causa represaliarum ——————— Cxxxvii

Item Statuimus et Ordinamus quod si aliquis frigina vel habitator terre collisu- pionis ostendiderit derobatum seu spoliatum fuisse occasione represaliarum dicto tali forensi concessarum pro debito alicuius frigene sive habitatoris ad quod in veritate teneatur, quod dictus frigena pro cuius debito dicto forensi represalie concesse sunt et constet firmiter esse debitum dicti forensis, quod vicarius et eius Curia sumarie et de plano sine strepitu et figura Iuditii cogat et cogere teneatur dictum debitorem ad petitionem dicti frigine et habitatoris spoliati ad satisfaciendum sibi de ipsa quantitate pecunie quam monstraverit solvisse illi qui eum spoliavit et de expensis.

De Repudiando alienationes intrascriptas ——— Cxxxviii

Item quia colludium et dampnum comunis multi subiecte seculari Curie Comunis consueverunt fieri alienationes bonorum ad eundum malitiis Statuimus et ordinamus quod si aliquis quocumque titulo alienationis submisit transtulit in aliquam personam non subiectam seculari Curie dicte terre vel trasferret in futurum aliqua bona vel possessiones sitas in territorio et districtu dicte terre quod pro eis non minus datias et collectas et alias factiones dicti Comunis pro Comuni solvere et facere teneatur per dicta bona possideat quomodolibet conferri bona.

De correctione libre — C. ...

Item statuimus et ordinamus quod in primis fiat bandimentum per parte domini vicarii
et illorum qui fuerint deputati ad corrigendum dictam libram quod in termino
assignando in ipso bando seu bandimento quilibet de dicta terra et allibratus in dicta
terra debeant assignare in scriptum omnes possessiones cultas et incultas ali-
cuius conditionis quas habent et possident quocumque titulo infra tenutam et di-
strictum dicte terre, que non sunt ad catastrata et scripta in catasto comunis dicte terre
eis vel aliquo eorum licet alias fuit scriptus in dicto catasto et ad catastaro comunis
dicte terre et nunc non reperiatur scriptus in dicto catasto cum tribus confinibus proxi-
mis et cum numero stariorum seu vera mensura et qui contrafecerit non assignando
dictas res vel possessiones vel aliquam earum condempnetur per dictum vicarium
supradictum sine strepitu et figura Judicii in medietate extimationis dicte rei non
assignate et de dictis condempnationibus denuptiator habeat quartam partem
et teneatur in secretum. Item summa totius Catasti scribatur et sciatur quanta
sit et nunc est in dicta terra et eius districtu. Et quotiens in posterum contingerit
in ipso aliquam datiam inponere exquiratur quantum capit per quolibet centonario
in catasto seu libro dicti comunis qui nunc est sive quod ad summabitur solutio fi-
enda per centonarium et libram. Item siquis conqueritur de errore mensure
suorum bonorum seu alicuius sue possessionis vicarius teneatur mictere sensales
seu mensuratorem prout sibi videbitur qui predicta declarent ad petitionem
petentis. Et vicarius teneatur dictos errores secundum dictam declarationem
corrigere et corrigi facere in Catasto per notarium comunis expensis petentis. Item
quod fiat bandimentum per parte domini vicarii quod quicumque emerit vel vendiderit
aliquam possessionem vel domum quod infra unum mensem a die venditionis
et emptionis computandum debeat emptor sibi facere scribi et ad catastari
in catasto comunis cum aliis possessionibus suis per notarium dicti comunis; et venditor
teneatur similiter petere quod dicta res per eum vendita elevetur sibi et
ponatur emptori sub pena decem librarum cortonensium per quolibet et vice qualibet. Item
quod omnes possessiones que per flumen vel rivos essent ablate vel occupate in
totum vel in partem totaliter quod sint facte porsus inutiles quod pro ea parte
que perdita fuit vel occupata deleatur et cassetur de summa Catasti prout
contingit ad mensuram iusti pedalis dicti comunis. Item quod omnes pene que impo-
nerentur per dictum dominum vicarium occasione libre actende corrigende vel
minuende possint et debeant exigi per dictum dominum vicarium summarie
et de facto sine strepitu et figura Judicii ... cognitionem ...
... et non ultra ... qualitate negotii ...
superioribus. Item quod omnes possessiones que essent allibrat...
Catasto dicti Comunis reperientur et obligentur ...

... ...

37v

ad datum et collectas et omnes alias factiones dicti com(mun)is et omnia alia honera rea-
lia, ad hoc q(uod) si de eis ul' ea(rum) altera fieret instrumentum alienationis in
alium ul' in ultimam voluntatem int(er) viuos transeat cum honore
suo et q(uod) dicti bre in debitis fructus non fraudetur et quilibet de suo al-
librati dicto com(mun)i p(ar)tem sibi contingentem de datiis et collectis soluere
teneatur infra terminum p(er) dictum com(mun)e p(re)figendum

Liber dapnorum datorum.

De dapnis datis in vineis et aliis guadagnariis. CXXXI

De dapnis ... in vineis

Item statuimus et ordinamus q(uod) quicumq(ue) de die in vineis no(n) plenis
vinis ul' aliis guadagnariis siluis ul' alia quacumq(ue) re dapnum
dederit soluat p(ro) pena et banno decem soldos cort(onenses) et credatur sacramento accu-
satoris cum uno teste usq(ue) ad quantitatem decem sol(idorum) et dapnum emendet pati-
enti in duplum taxatione dom(ini) vicarii ul' eius notarii procedente et si testem ex
inde no(n) habuit tunc et eo casu tam de dapno q(uam) de quantitate dapni credatur
sacramento inuentoris ul' custodis ul' laboratoris ul' d(omi)ni ul' op(er)is nuptie ul' fa-
mulis ul' alterius de familia [illegible]
puniatur pena sup(er)ius expressa [illegible]
pratis ul' [illegible] alien[illegible] aliene [illegible]
bam sub [illegible] pena et qui [illegible] teneatur ad penam et stetur
sacramento custodis ul' inuentoris iuxta formam sup(er) traditam et secundum modu(m)
p(re)dictum pena debeat imponendo possit et talis inuentor [illegible] erbam
ul' fasciculum erbarum auferre ipsi deferenti auctoritate p(ro)pria. Si uero dapnum
illatum fuit a decem soll(idis) sup(ra) tunc [illegible] sup(er) debeat in dapno probare saltem
p(er) unum testem et sim(ul) p(ro)batum [illegible] dapni illati i(n) duplum
[illegible] dapnum et penam sup(er)ius [illegible] nichilhominus [illegible]

De duplicatione pena[illegible]

Quod quilibet teneatur tenere canem ligatum ——— CXXXII

Item statuimus et ordinamus quod a kalendis augusti usque ad kalendas novembris canes hominum dicte terre portent et portare debeant bacinos bonos fortes et magnos ligatos ad collum. Et si canis cuiuscumque inventus fuerit sine bacino dicto ... canis puniatur dominus qualibet vice in quinque solidis cortonensium et credatur ... iuramento ... cum uno teste.

Quod vicarius teneatur mictere notarium suum et familiam ad custodiendum vinearum et aliorum fructuum ——— CXXXIII

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit super ... et dapnis datis teneatur et debeat facere ... custodiri vinearum et aliorum fructuum et mictere notarium suum cum familia per territorium dicte terre pro dapnis datis inveniendis saltim semel qualibet ebdomada et repertos culpabiles punire secundum formam statutorum dicte terre ... pena decem librarum cortonensium de suo salario retinendarum. Et de omni dapno dato invento per eundem dominum vicarium vel eius notarium et familiam dictus vicarius habeat et habere debeat quartam partem pene et residuum quod super est sit comunis. Et dicti vicarius notarius et familiaris teneantur et debeant ducere ad palatium domini vicarii omnes homines et personas et bestias quas invenerint dapnum dantes seu in aliquo dapno dato. Et si ... dapnum dantes vel bestias inventas ducere non possent stetur et credatur relationi notarii vel alicuius de familia domini vicarii.

De dapnum dantibus cum pullis in ortis et canepinis ——— CXXXIIII

Item statuimus et ordinamus quod quicumque dederit dapnum cum pullis anseribus et hiis similibus in orto canapina vel areis ... quoque pullorum ... cortonensium qualibet vice et stetur ... inventoris vel domini rei vel alicuius de familia ... in quatraginta ... solidorum cortonensium et emendet dapnum patienti.

De dapnum dantibus in pratis et vineis custoditis ——— CXXXV

... pratis ... bestiis ...

Item statuimus et ordinamus quod quicumque dapnum dederit ... cum bestiis in prato custodito si ... in ...

dictoqualibz puniatur. Si cum bestiis quibus bestia minuta dz pecudina p bando et
pena duos sollos cort. p qualibet [illegible] asinina cavallina mulina por
cina et caprina quinque sold cort [illegible] dapnum patienti in duplum exti
matum [illegible] vicarii predicte. Si quis [illegible] dederit [illegible] fecerit in vineis plena uvis
orto canepina vel canecto in viginti solidis cortonen. pro qualibz puniatur. Et si cum
bestiis p qualibz bestia minuta in quinque sollis cort. Et p qualibz bestia bovina
asinina cavallina mulina porcina et caprina in decem sollis cort. una qualibet
puniatur et emendet dapnum patienti ut supradictum est. Et si non habuerit unde
solvat stet ligatus in platea dicti cois ad collum palam cum uvis vel aliis fructibz
et rebz in quibus dapnum dederit ligatis et suspensis ad collum p unum diem
et unam noctem. Et possit qui accepit dampnum ducere ad palatium vicarii usque
ad quinque bestias et [illegible] vicario et [illegible] cois [illegible]
[illegible] Et si ille cuius fuerint bestie vel alius reacceperit dictas bestias [illegible]
[illegible] ducentis eas puniatur in Centum soldis cort. vice qualibz. Et si
dicte bestie & animalia pastorem non habuerint [illegible] condempnetur p qualibz
bestia in penis predictis et non pro persona.

De aqua reperienda [illegible] [illegible] vel fossati. Cxxxvi

Item statuimus et ordinamus quod si quis extraxerit aquam de aliqua fovea vel
fossato et miserit eam alicubi [illegible] tenetur p [illegible] unde
extraxerit et fovea sive conductus sit longus in profundo aqua [illegible] quando
extraxerit. Et si non remiserit post preceptum factum spatio octo dierum puniatur
in Centum soldis cort. p dictum vicarium et eius notarium et dicta pena
[illegible] et [illegible] quotiens preceptum fuerit quousque remiserit
[illegible] vicarius et eius notarius [illegible]
faciat [illegible] generale [illegible] aliquo 102
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non possit
[illegible]

Quod vicarius teneatur mictere familiam suam
ad petitionem petentis Cxxxvii

De pingnoribus recolligendis et vendendis — CV

Siquis habuerit pingnus conventionale vel ypotecam alicuius rei unde possit vendere vel alienare rem talem teneatur denuptiare debitori seu illi aquo pingnus vel ypotecam habuit in persona vel ad domum debitoris seu illius aquo rem pignoratam vel ypotecatam recolliat. Qua denuptia facta si debitor seu ille qui rem pingnoravit vel ypotecavit eam infra x dies si fuerit res mobilis vel infra duos menses si fuerit res inmobilis non recolligerit possit postea creditor libere vendere quam venditionem faciat bona fide et legaliter et prius ab eo prestito iuramento quod dabit plus offerenti et si emptor non inveniretur sibi adiudicetur per vicarium pro pretio competenti et talem venditionem debitor seu ille qui rem pingnoravit vel ypotecavit ratam habere cogatur. Et si talis rei preter formam predictam venditio fieret nulla sit venditio ipso iure.

Qualiter mulier nupta possit se obligare — CVI

Liceat cuilibet mulieri nupte se una cum marito suo vel eius consensu interveniente quolibet alteri obligare et talis obligatio et contractus sit firmus et vallidus nulla exceptione velleiani seu iure aliquo obstante. Et si talis mulier patrem habuerit debeat etiam patris intervenire consensus in qualibet obligatione per eam facienda. Et se patrem non habuerit exigatur et interveniat consensus avi et si avum non habuerit interveniat consensus fratris carnalis et si fratrem carnalem non habuerit interveniat consensus duorum consanguineorum quos habet et aliter se obligare non possit. Et hoc non vendicet sibi locum in procurationibus seu in instrumentis factarum vel fiendarum per dictas mulieres.

De prescriptione decem annorum et de aliis prescriptionibus — CVII

Qui rem inmobilem per tempus decem annorum inter presentes et viginti inter absentes bona fide sine fraude et iusto titulo computato tempore auctoris sui cum suo vel si ipse sine auctore tempore decem annorum possiderit prescriptione sit securus et talis rei sic prescripte sit dominus et a nullo possit inquietari. Item siquis fuerit negligens in petendo aliquod debitum alicuius quantitatis pecunie vel rei sibi debite ex aliquo contractu vel instrumento mutui depositi vel quocumque alio contractu cum terminus seu dies vel conditio petendi cessisset et steterit vel silluerit per tempus x annorum postea petere non possit sed sibi efficaciter obstet prescriptio decem annorum [illegible] nisi infra dictum tempus pro tali debito petierit citaret debitorem vel [illegible] coram vicario vel coram debitore testibus presentibus sibi non [illegible] cienti actu vel modo prescriptionem interrumperet [illegible]

tam in debitis contractibus et in instrumentis preteritis quam futuris in contractibus non seu instrumentis
vel debitis usurariis obstet prescriptio decem annorum Et quod contractus seu debitum sit usu-
rarium ac etiam creditor usurarius sufficiat probatio trium testium contrade talis
creditoris affirmantium talem creditorem usurarium esse

De [fictitiis] seu simulatis contractibus rubrica — CLVII

Nullus contractus fictitius vel simulatus aliquod robur habeat nec ex eo aliquod ius alicui
fiat nel ius alicuius ex eo possit ledi vel impediri sed ipso iure sit nullus et
nullius efficatie vel valoris. Et quia difficilis est probatio fictionis et simulationis
statuimus quod vicarius subtiliter debeat inspicere et indagare ad petitionem cuiuscumque cuius
interest pro tali fictione et simulatione ad probationem talis fictionis probande et de tegu-
nde et maxime fiat examinatio a notariis et testibus conscriptis in instrumento de tali fictione
et simulatione et ad probationem talis fictionis sufficiat si testes dicant qui sunt in ipso
instrumento conscripti instrumentum seu contractum fictitium vel simulatum nec possit notarius
propterea redargui vel molestari. Item si quis alicui vendiderit vel alio titulo alienaverit
sub aliquo nomine contractus rem aliquam et dicte rei possessio immediate remanserit pe-
nes venditorem vel alienatorem et possiderit tamen continue post contractum et alienationem
talem per duos annos nichil respondendo emptori de tali re nec infra dictum tempus
aliquo tempore possiderit emptor vel alterius tituli receptor presumatur talis venditio et
alienatio fictitia et simulata et pro [illegible] habeatur ac si facta non fuisset non obstante
[illegible] et alienationis venditor seu alienator constituerit se talem rem pro
tali [illegible] ut alio titulo [illegible] possidere. Et si quod instru-
mentum de tali contractu seu alienatione ficta vel simulata factum fuerit ad petitionem
cuiuscumque cuius interest debeat cassari et irritari et vicarius sic fieri faciat et obse-
rvet ad penam decem librarum [illegible].

De executione [illegible] testamentorum et aliarum ultimarum voluntatum rubrica — CLVIII

Testamenta codicilli et alie quecumque ultime voluntates de quibus publicum instrumentum
appareat executioni mandetur secundum voluntatem defuncti ad petitionem cuiuscumque
ius habentis per vicarium dicte terre summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii
[illegible] testamento seu instrumento publico [illegible] dictarum ultimarum voluntatum non viciato
non cancellato vel suspecto et solute [illegible] secundum formam statutorum. Et cogantur exe-
cutores [illegible] ad [illegible] petitionis cuiuscumque
cuius interest solvere et distribuere [illegible] secundum defuncti voluntatem et cogantur
[illegible] ad petitionem [illegible] dare et assignare ipsis execu-
toribus [illegible] quantitatem
[illegible] seu [illegible] ad hoc ut pia defunctorum vo-
luntas fideliter impleantur. In predictis [illegible] executionibus et causis non solvatur
[illegible]

p faciendo capi dictos dapnum dantes q vicarius teneatur ad petitionem cuiusq conquerentis mictere familiam suam ad capiendum et ducendum ad palatium dictos dapnum dantes et ... teneatur ipos punire et q. prime ... formam statutorum et vicarius et eius familia ... partem ut sepius est expressum et si dictus vicarius ... aliquo predictorum esset negligens et remissus in decem libr. cortonen. de suo salario ... pumiatur

Quod vicarius teneatur facere omnes processus suos de dapnis datis infra ... dies ——— LXXI

Item statuimus et ordinamus quod vicarius omnes suos processus de dapnis datis teneatur ... infra decem dies ... a die qua ad notitiam eius pervenerit delictum vel culpa per que fuit dictus processus et dictus decem dicti ... infra tres dies in continenti sequentes ipos processus factos ... dicte ... et ipius ... vel et aliunde dictus vicarius celeriter exequatur et si in exequendo fuit negligens vel remissus in sui salarium computetur et deducatur. Et nichilominus puniatur et condepnetur in penam centum sol. cortonen. ... tempore sui sindicatus.

Quod ... dapnis ... ———

Item quod si dictus vicarius vel eius notarius ... vel per familiam ipsius invenerit aliquem dapnum dantem ubicumque et qualitercumque possit ... et debeat ipsum dapnum dantem ... detinere ... fuit ... ut scribatur ut supra et cum ... solutum ... absque ... et processu ... in scriptis ... dapnum emendavit in duplum patienti

Quod ... appellari non possit ———

De potestate ... processus

Item quod dictus vicarius sit ... et habeat potestatem liberam et plenariam et quod ab eius processu vel ... de dapnis datis ... appellari vel reclamari non possit ... possit ... de ... ad ... vel eius ... et familiares ... vel ... de furtis fraudibus et negligentiis ... et ... non ...

Not. quod ... appellari

[...] dictus vicarius teneatur h(abe)re familiam deputatam [...] omnibus suis sumptibus et expensis ———— C.x.l.i.

Item ad hoc p(re)dictus vicarius valeat dictum offitium comodius exercere statuimus et ordinamus q(uod) h(abe)re et tenere debeat familiam deputatam in dicto suo offitio p(re)dicto offitio exercendo s(ecundu)m formam sue electionis ... omnibus suis sumptibus et expensis ad penam quinquaginta lib(ra)r(um) cort(onensium) de suo salario retinendam.

Q(uod) dictus vicarius possit inquirere contra facientes aliquas putridines ———— C.x.l.ii.

Item statuimus et ordinamus q(uod) dictus vicarius et eius notarius teneatur et possit inquirere contra omnes et singulos facientes aliquas putritudines et immunditias in stratis publicis et viis vicinalibus dicte t(er)re nec in carbonariis ex suo offitio et ad petitionem cuiuscumque petentis. Et contrafacientes punire s(e)c(un)d(u)m sue p(ro)libito voluntatis et de facto omni sollepnitate obmissa in solidis quinque p(ro) quolibet et eas faciat removeri ex suo offitio expensis facientium ad petitionem petentis. Et predicta bandiantur et teneatur facere dapnum emendationem patienti de facto et de p(re)dictis teneatur rumare p(er) se vel eius notarium qualibet ebdomoda p(er) totam dictam terram.

Q(uod) d(omi)nus bestiar(um) teneatur p(ro) famulo et pastor(e) dapnum dant(e) ———— C.x.l.iii.

Item statuimus et ordinamus q(uod) si aliquis h(abe)ret bestias et custodes et ipse dapnum dederit cum eis puniatur d(omi)nus eor(um) pro custode et dapnum ab eis factum et datum debeat emendare s(ecundu)m for(ma)m statutor(um) et ordinamentor(um) p(re)dictor(um).

Q(uod) quicumque vult aliquem accusare teneatur ipsam accusationem dare in scriptis ———— C.x.l.iiii.

Item statuimus et ordinamus q(uod) quilibet qui accusare voluerit aliquam p(er)sonam ne dapnis datis debeat accusare in scriptis p(re)stito iuramento p(er) eum accusando exceptis in casibus supradictis in quibus stetur relationi custodum seu iuratorum et ipsos debeat retinere in secreto.

Q(uod) vicarius non possit nec debeat comedere nec bibere cum aliquo terrigena ———— C.x.l.v.

[...] statuimus et ordinamus [...] vicarius et eius notarius et familiares [...] possint comedere nec bibere cum aliquo terrigena vel habitatore [...] sub pena decem lib(ra)r(um) p(ro) qualibet vice. Et p(re)dictus

vicarius

vicarius notarius et familiares ipsius non possint nec debeant recipere aliquem dena rium alicuius condempnationis nec aliquod xenium vel aliquid aliud per se vel per in terpositam personam nec per aliqua executione fienda occaxione dicti sui offitii ab ali qua persona dicte terre ad penam vigintiquinque librarum cort. Ymo omnes introytus pecunie condempnationum et penarum pervenirent ad manus camerarii dicti communis et per dicto introytu mictantur in librum introytus dicti camerary

Quod vicarius et notarius [illegible] offitio exercendo [illegible] penam quinque [illegible]

Item quod dictus vicarius pro dicto suo offitio exercendo contra inobbedientes possint penam imponere quinque sollorum cort. pro quolibet die. Et eam ab eis et quolibet eorum exigere de facto sine strepitu et figura iudicii dummodo non excedat summam pro una et eadem causa quadraginta sollorum

[illegible] aliquam [illegible]

Item statuimus et ordinamus quod nulla persona audeat vel presumat [illegible] vel proicere facere aliquam bestiam mortuam nec sanguinem [illegible] terram prope ipsam terram ac per centum passus ad passum communem pena viginti sollorum vice qualibet qua fuerit contra factum et communem intelligatur si steterit publ[ic]e et quilibet possit contrafacientes accusare et credatur sacramento accusatoris. Que omnia[?] quibus rimet et rimari faciat dictus vicarius semel in [illegible] pena centum sollorum cort.

[illegible]

Item statuimus et ordinamus quod quicumque fuerit accusatus vel denumptiatus vel contra eum processum [illegible] coram vicarium de aliquo malleficio vel delicto contento in presenti ordinamento et [illegible] nec se excusando a dicto malleficio vel delicto commissus fuerit dictum malleficium vel delictum quarta pars condempnationis et pene minuatur vel [illegible]

Qd dictus vicarius possit cognoscere de dapnis datis p accusationem vel denuptiationem ——— CXLVIIIJ

Item statuimus et ordinamus qd dictus vicarius in dapnis datis possit et debeat cognoscere p accusatiom vel denuptiationem de omnibus et singlis dapnis datis inquibuscumq locis et rebus et p quascumq psonas et cum bestijs / addentes statuedo firmamus qd quando contra quecumq procedi contigerit p accusam vel Inquisitionem qd pbari debeat de dapno comisso iusta formam traditam sup in pmo Capitulo Aliquis neqz ad satisfaciendum parti seu ad penam soluendam abstringui poss non obstante qd accusat foret seu esset contumax reputatus / Insup firmamus qd Cuilibz liceat accusam seu denuptiam atqz Inquisitionem dapnum datum vel eius actio dapnorz datorz contra quecumqz retrahere et reducere infra sex dies adie date accuse denuptie seu inquisitionis / Et ipa repetita seu retractata accusat non possit puniri Et vicarius non possit vltra pcedere contra Accusatos denuptiatos seu Inquisitos pdctos / Qua accusa retracta et repetita vel denuptiation vel Inquisition dictus talis accusans vel denuptians condepnetur p dictum vicarium in quinqz sollis corts vicequalibz quos de facto solui faciat

Qd vicarius pdictus non possit facere aliquam Executionem nisi prius sit satisfactum pti ——— CL.

Item statuimus et ordinamus qd dictus vicarius et eius notarius qui fuit sup dapnis datis teneatur et debeat simul et semel facere executionem de penis com debitis et emendare cui fuit dapnum datum ad petitionem petentis ad penam decem librs p qualibz vice qua contrafactum fuerit

Qd dictus vicarius incidi facere infrascriptas Arbores ad petitionem petentis ——— CLI

Item statuimus et ordinamus qd si aliquis vellet nec posset conueniri in seculari Curia dicte terre ptextu alicui puilegij et habeat aliquas Arbores in re sua vel p eum possessa / contra formam statuti que dapnum inferat vicino suo / et incider recuset ad petitionem dapnum [illegible] dictus vicarius teneatur et debeat ad penam decem librs [illegible] laboratores dicte possessionis [illegible] Arbores incidere debeat

sub formam pscriptum et dcto laboratori penam imponere centum sollorum pro(ut)
et ipam auferre ut ipas arbores incidat. Et dcus laborator cogi non
possit nec molestari per dnum dce Rey occaxione incisionis pdce nec contra
eum procedi per vicarium dci cois. Et si recusavit ipas arbores incide(re)
tunc liceat dapnum patienti eas in ptinue incidere et incidi facere
post terminum datum et decursum dcto laboratori. Quem terminum dare
vicarius teneatur dare et scribere ad petitionem petentis

Quod vicarius teneatur facere reparari omnes vias et pontes — C.li.

Item statuimus et ordinamus quod vicarius vinculo iuramenti et ad
penam decem librarum de suo salario retinendarum teneatur facere
exgomborare et actare omnes stradas et vias dicte terre et extra terram
et et pontes existentes per teritorium dce terre expensis adiacentium
de strada ut consuetum est ad petitionem petentis. Et hoc faciat et
requirat et in qualibet strada antiquiores hoies dce strade quos he
mines iurare faciat de ipa via remunienda et quod sicut quod ipi dixerint
ita fiat et terminetur et per singulos adiacentes possessionum pdictarum
muri fiant ab utroque latere viarum pdictarum ex eorum possessionibus et ipam
viam sic terminatam et temperatam faciat recoperare quod perpetuo sit via
sicud per pdcos hoies terminabitur. Et de hys fieri faciat unum librum sive
Registrum per notarium dci cois ut dcta via non excedat ultius terminari
stradam locum et amplitudinem ipius vie que [illegible] ita quod comode
de hoies et animalia per eam transire possint et ab utraque [illegible] ipius et
si dictus vicarius fuit negligens in pmissis vel aliquo pmissorum condepnetur
per sindicum in decem libr. cort. pro unaquaque quotiens fuit requisitus

Quod vicarius teneatur facere remundari fontes et
gulubrios sive abeueratoria — C.l.

I[illegible] statuimus et ordinamus quod vicarius dce terre teneatur [illegible]
facere remundari fontes [illegible] quotiens [illegible]

42v

et recesse et manutenere viam supra et [illegible] qua itur ad dictum fontem in castelli expensis dicti fons ad penam centum sollorum de suo salario. Et si nulla ipsorum faciat aliquam zocham in ipsis fontibus et [illegible] [illegible] ipsos fontes per tres pedales [illegible] [illegible] sollorum [illegible] et qualibet contrafaciente et quilibet de dicta terra [illegible] [illegible] [illegible] et debeant eydem domino vicario vel eius [illegible] et offitiali per penam [illegible] [illegible] decem sollorum cortonensium pro quolibet inobbediente et qualibet vice [illegible] de facto et summarie

Quod nullus audeat aucellare in vineis alienis —— Cliij

Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat vel presumat [illegible] seu aucupari per vineas seu [illegible] bladatas quacumque tempore cum planteris et retibus [illegible] vel [illegible] et qui contra fecerit puniatur qualibet vice in decem sollis et dapnum emendat patienti et credatur [illegible] dapnum patientis usque in viginti sollis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc addito quod nullus forensis debeat aucellare [illegible] per districtum dicte terre ad penam quatraginta sollorum cortonensium et quilibet possit [illegible] auferre retia sine pena.

Quod nullus audeat amovere aquam de cursu antiquo —— Clv.

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit ad penam decem librarum de suo salario teneatur et debeat ad petitionem cuiuslibet petentis [illegible] facere fieri [illegible] fossatum vel aliud conducium aquarum per cursum [illegible] aquarum et quod nullus impediat dictum opus et nullus [illegible] fossati [illegible] vel alterius [illegible] aquarum conducti nec faciat resistentiam contra dictum [illegible] [illegible] ad penam decem ~~librarum~~ cortonensium pro qualibet vice pro quolibet contrafaciente

De ingorgatoribus [illegible] —— Clvj

Item quod [illegible] [illegible]

decem pro [illegible]

sollis cortf dict qualibet puniatur. Et quicumque admoneret sanguinem de [illegible] alcius teneatur ad penam quingenta sollorum cortf dict qualibet et probatio sufficiat per duos testes.

Quod nullus accipiat tabulas vel tebulas de berteschis — CLvii.

Item statuimus et ordinamus quod quicumque acceperit aliquam tabulam de aliqua bertescha dicte terre vel de amenys sive amanenis vel aliquod lignum ac etiam de stecchatis sine licentia vicarii et sex impositorum dicte terre in centum sollis cortf pro qualibet tabula tebola et ligno dict qualibet puniatur. Et probatio sufficiat unius teste. Et vicarius teneatur qualibet mense saltim bis de predictis inquirere et dictas berteschas et stecchata requirere et videre et repertos culpabiles puniat in dicta pena summaria et de facto. Et quilibet possit contrafacientes denuptiare et habeat quartam partem pene. Et si inveniretur fuisse aliquam tabulam tebulam sive lignum clavum vel aliud ferrum exportatum de aliqua bertescha sive de amanenis vel stecchato et non inveniretur exportans quod custodes qui custodes erint ea nocte qua fuit exportatum in decem sollis cortf pro qualibet ipsorum dict qualibet puniatur dummodo in tali bertescha unde fuit aliquid exportatum non fuerint custodes ad custodiam deputati sed si fuerint ibi custodes deputati ipsi custodes et non alii in dicta pena centum sollorum pro qualibet et vice qualibet puniantur. Et ipsas berteschas amanenia stecchata ac et fossos carbonarias et barbacana portarum dictus vicarius teneatur manu tenere defendere et conservare et ubi necesse fuerit actari et reparari si opus fuerit de novo fabricari expensis cuius communis sub pena decem librarum de suo salario retinendarum.

De pena dapnum dantium in blado per se vel cum bestiis CLviii

[illegible] capitulum [illegible] corporis dant

Item statuimus et ordinamus quod nullus audeat vel presumat dapnum dare vel facere per se in aliquo blado fabis sive leguminibus et aliis similibus ad penam decem sollorum cortf qualibet vice et pro qualibet contrafaciente. Si quis vero dapnum dederit in dictis bladis leguminibus et aliis similibus cum bestiis minutis solvat pro pena qualibet vice et pro qualibet bestia [illegible]

vz pro vna duos sollos cort. Siquis vero dapnum dederit in dictis bladis cum bestys grossis vz. bouinis crapinis porcinis asininis cavallinis et mulinis et hys similibz in quinque sollis cort. vice qualibz et p qualibz bestia puniatur. Et de omnibz supscriptis emendet dapnum patienti in duplum. Siquis vero dapnum dederit cum dictis bestys grossis in dictis bladys ad metatis resecatis et ... p qualibz bestia grossa et qualibz vice in decem sollis cort. puniatur. Et alius ordinamus si aliqua dictarum bestiarum dapnum dederit in aliqua Area quando bladum est in ipa ... in dicta pena dictorum decem sollorum vice qualibz et p qualibz bestia grossa puniatur. Et ... teneatur et debeat mictere nuntium suum et familiares suos ad exquirendum de predictis et si negligens fuit in pdictis vel aliquo pdictorum pena Centum sollorum cort. vice qualibz puniatur de suo salario retinendorum.

De pena transeuntis psonaliter vel cum bestys p aliquod genus bladi — Clviij.

Item statuimus et ordinamus quod si aliquis dapnum dederit psonaliter vz transeundo vel straversando p aliquod genus bladi soluat p bando et pena qualibz vice duos sollos cort. Et si cum bestys soluat quinque sollos cort. p qualibz bestia grossa et qualibet vice. p menuta vero soluat duos sollos cort. vice qualibz et p qualibz bestia minuta et emendet dapnum patienti. Excepto tamen quod ... ad dictas penas soluendas nullatenus teneantur fugendo ad ... et si vos etiam p Arzillum ... et ... arriperet.

Quod de mallis committendis per forenses possit proponere in consilio — CLX

[illegible]

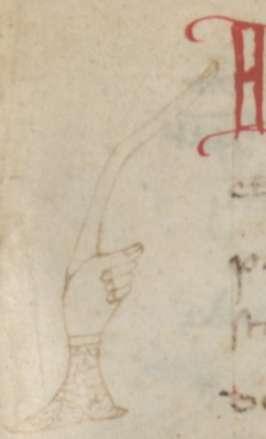

Item statuimus et ordinamus quod de mallis committendis per forenses cum terrigenis quod Sex antepositi liceat preponere et preponi facere in consilio generali. Et si vincetur per maiorem partem teneatur ratum et firmum sine aliqua pena non obstante de aliis mallis et processibus pendentibus loquentibus de proposita fienda quod possit preponere in tali casu et tali mallo. Et forensibus tam in criminalibus et dapnis datis quam in aliis casibus duplicetur pena in qua terrigena veniret condempnandus

[illegible]

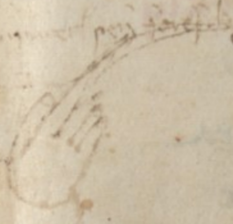

Quod de mallis committendis per homines terre contraponi non possit proponere in consilio — CLXI

Item statuimus et ordinamus quod de mallis committendis per homines personas et incolas dicte terre quod Sex antepositi et consilium non possint nec debeant preponere nec preponi facere in consilio nec facere gratiam alicui persone de dicto mallo commisso sub pena quinquaginta librarum denariorum pro quolibet de facto auferendarum per vicarium dicte terre qui pro tempore fuerit. Et si dictus vicarius negligens fuerit in predictis teneatur ad eandem penam.

De luxoribus cum taxillis — CLXII

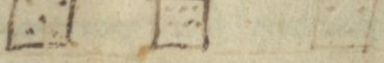

Item statuimus et ordinamus quod in capitulo precedente de lusoribus ad lusum taxillorum quod compertum est sub pena lxxx non obstante quod in dicto statuto et capitulo contineatur penam decem solidorum dicimus tamen quod alicui nullo modo sit [illegible] lusum ludere ad taxillos ad penam duorum florenorum auri pro qualibet [illegible]

et qualibz vice de facto auferendoz p vicarium dicte tre qui pro
tpre fuit Et si aliquis terrigina dictos lusores accusaret heat
medietatem dicte pene et alia medietas sit cois et vicary
dicte terre Et si inveniretur per vicarium uel eius offitialem
heat quartam partem dicte pene et tres partes cois et adeandez
penam teneatur ille qui dictos lusores receptaret.

De pena vociferantis partes guelfam ul gibellinam CLXIII

Item Statuimus et ordinamus q nulla psona in dicta terra
collscipion audeat uel presumat dicere aut vociferare
partem guelfam uel gibellinam ad penam et sb pen decem florenoz
auri de facto per vicarium dicte tre auferendoz Et si aliquis nre
terre accusaret illum delinquentem vicario habeat dictus accusans
medietatem dicte pene et hoc intelligatur a quatuordecim annis
sup Et si vicarius negligens fuerit in predictis simili pena
puniatur de facto tpre sui sindicatu

De pena retinentis aliquam quantitatem bestiaz pecudinu crapaz seu porcoz i tenimento collscipion CLXIIII

Item Statuimus et ordinamus q nullus habitator huius tre
seu forensis audeat nec presumat Retinere aliquam quatita
tem bestiaz pecudinum craparum seu porcoz in tenimento dce
terre collscipion Et licitum sit unicuiqz terrigine habere et retiner
in dicta terra collscipion unum porcum et unam crapam et quicuqz
contrafecerit puniatur in quinqz solidis pro qualibz bestia et qualibet
vice Addimus tamen q macellary seu beccary dicte terre possint
licite eas tenere in dicta terra seu in eius tritorio Centum.

Crastatos actos ad macellandum infra quos predictum numerum possit
tenere vigintiquinque sollatos et quatuor pecudes. Et dicti macel
lary seu becchary teneantur et debeant facere carnes ad suffi
cientiam pro comuni dicte terre et qualibet persona. Item liceat eis ma
cellarys et beccharys tenere et habere quatuor porcos a medio me
nsis Agusti usque ad medium mensem octubris et si contrafecerint
puniantur penis supra destinctis et a medio mensis octubris usque ad
carnisprivium possint tenere ad eorum libitum et voluntatem.
Et quod dicti macellary seu becchary qui retinent dictos porcos
teneantur et debeant macellare seu macellari facere una vice
tantum in ebdomoda et si contrafecerint in predictis puniantur in
viginti sollis cortonensium. Item quod dicti macellary seu becchary ut supra re
tinentes quod quando vendunt carnes ad pondus statere detrahant
et diminuere debeant una uncia cum dimidia pro qualibet libra
ita quod veniat pondus bilanciarum et contrafaciens puniatur in
Centum sollis cortonensium pro quolibet et qualibet vice. Verumtamen
terrigine quam forensi ducenti aliquas mercantias porcorum et crasti
liceat retinere per octo dies

Quod sex impositi non possint expendere de here et pecunia comunis ultra unum florenum pro qualibet mense — CLXV

Item Statuimus et ordinamus quod sex interpositi dicte terre
qui pro tempore erunt et sunt possint et sit eis licitum ex
pendere et expensas facere de here et pecunia dicti comunis unum
florenum pro quolibet mense sui regiminis. Et si casus fuerit
vel quod ipsi expendiderint vel expendi fecerint plus ut dictum
est supra teneantur dicti sex remictere in comuni et puniantur
in decem libris pro quolibet [illegible]

est in sacchula de facto auferendas per vicarium dicte terre qui p(ro)
t(em)p(o)re fuit Et si dictus vicarius negligens fuerit puniatur in
dicta pena decem librarum et illius pluris q(uod) dicti bex expen
didissent

De pena promictentium alicui dare et tradere aliquam filiam
sororem vel consanguineam et postea non observaret —— CLXVI

Item statuimus et ordinamus q(uod) si aliquis de dicta terra
collescipion promiserit et convenit tradere seu dare alicui filiam
sororem aut aliam mulierem suam consanguineam in uxorem q(uod)
si casus advenerit sine legitima causa a iure instituta recusans
ei dare ut promiserat teneatur dotem per se promissam cum effectu
dare et solvere illi cui promiserat Et similiter si negans seu recusa
ns mulierem sibi promissam ducere in uxorem sine aliqua causa
a iure prohibita solvere cum effectu teneatur promictenti seu
mulieri dotem sibi promissam Et puniatur quilibet recusans
in quarto pluri dicte dotis promisse Et vicarius qui p(ro) t(em)p(o)re
fuit teneatur et debeat ad instantiam et petitionem petentis et
ius habentis executioni mandare ad penam viginti quinque librarum
cort. de suo salario retinendarum t(em)p(o)re sui sindicatus.

De dote quando decessit maritus non possit repetere dotem CLXVII
si contra et tot q(uod) recepit

Item statuimus et ordinamus q(uod) si aliquis maritus alicui
mulieris decesserit q(uod) ipsa mulier seu pater frater aut alia
persona sibi iuncta seu promictens non audeat nec presumat
repetere dotem solutam pro dicta muliere nisi infra et ad terminos
... promissionis ... facta ... ...entos.

Quod eligatur per comune dicte terre cancellarius forensis —— Clxvij

Item statuimus et ordinamus quod eligatur per comune dicte terre Collscipion Cancellarius forensis qui sit ecclesiasticus et fidelis sancte matris ecclesie et habeat dictus Cancellarius pro eius salario et mercede duos florenos auri cum dimidio pro quolibet mense completa prius imbussulatura que est in sacchula et teneatur ire in servitium et utilitatem comunis ubi necesse fuerit sine aliquo salario sed tamen habeat expensas Et quod Camerararius qui pro tempore erit teneatur exigere et exigi facere omnes datias et collectas suo tempore impositas per comune dicte terre integraliter suis sumptibus et expensis Et quod vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit teneatur et debeat ad instantiam et petitionem illius camerarii qui erit pro tempore cogi et constringni omnes et singlas personas malesolventes dictas datias seu collectas dicto tempore impositas Et si negligens fuerit in predictis puniatur in vigintiquinque libris cortonensium Et Notarii dicte terre Collscipion possint et eis liceat habere et exercere offitium camerarii et sex antepositis et alia offitia pro ut eis incubuit et habeat dictus Camerarius pro salario et mercede sua unum florenum pro quolibet mense

Quod nulla mulier possit ire cum aliqua mercatantia in aliquibus civitatibus —— Clxviij

Item statuimus et ordinamus quod nulla mulier seu femina de dicta terra Collscipion possit nec debeat ire in aliquibus Civitatibus terris seu castris cum aliqua nec pro aliqua mercatantia videlicet non portare nec reportare nullo modo sed liceat eis ire ad indulgentias ubique locorum et nundina seu fiera et ibidem portare et ab eodem reportare quecumque voluerit et contra faciens puniatur pro qualibet et qualibet vice in decem libris

den cort. de facto auferendis per bienarium dicte terre qui erit pro tempore et si negligens fuit in exigendo dictam penam puniatur in eandem pena.

Quod presbiteri Sancti Nicholay et presbiteri Sancte Marie non possit recipere pro sotoratorio ultra decem soll. — Clxx

Item statuimus et ordinamus quod omnes presbiteri ecclesie Sancti Nicholay dicte terre non possint nec debeant auferre aut toller a sepellientibus in cappellis dicte ecclesie Sancti Nicholay vz in cappella prima iuxta cappellam Sancti Antony usque ad cappellam Lucie Johannis Bernardy nisi decem sollos cort. Que cappelle erant primitus cimiterium dicti ecclesie. Et similiter presbiteri Sancte Marie non possint nec debeant recipere nec recipi facere ab illis qui sepellirentur in sotturatoria Sancte Lucie que est apud murum ... nisi decem sollos cort. pro nolibus deferendo et ibidem sepellitur. et quod vicarius non possit nec debeat regere ... regi facere aliquem briggam ad ... et petitionem alicuius presbiteri ... nec se intromittat posse querere in curia seculari

Quod aliquis offitialis non possit haber. refirmam — Clxxi°

Item statuimus et ordinamus quod per nullum tempus in nullo modum refirmetur aliquis offitialis tam vicarius quam aly offitiales et maxime sex intepositi camerarius et cancellary. et siquis non fecerit custodiam nocturnam puniatur in quinque solly. et si fuit punitatus de die pro una pontatura non teneatur ad penam pro sua punctatura in duodecim den. et si fuit puntuatus tribus vicibus de die puniatur pro custodia fallita in decem solly tempore yemaly et si fuerit tempore estiues

 472

puniatur puntualis in viginti sollis cortis et in quolibet casu teneatur restituere custodiam predictam. Et quod vicarius non possit nec debeat requirere custodiam ultra quatuor vices

De pena mictentis ygnem in aliqua domo vel in aliis locis clxxvi

Item statuimus et ordinamus quod quicumque conbuerit seu ygnem imiserit in domo aliena studiose et appensate puniatur in ducentis libris cortis pro qualibet vice. Et si quis ygnem inmiserit in capanda seu domo extra dictam terram posita in centum libris puniatur pro qualibet vice. Et si conbuerit seu ygnem inmiserit in arboribus vinea et meta aliena studiose puniatur in vigintiquinque libris cortis. Et si aliquis inmiserit ygnem in stiptis casualiter et casu fortuitu inflamaverit aliquod genus bladi resecati et non resecati vel alias arbores non teneatur ad aliquam penam. Sed in quolibet supradicto casu teneatur ad emendam dapni. Et vicarius teneatur ad petitionem petentis et dapnum passi emendari facere quod si non fecerit puniatur in libris centum de suo salario retinendis

Quod vicarius teneatur cogere litigantes ad faciendum compromissum clxxvii

Item statuimus et ordinamus quod vicarius qui pro tempore fuerit teneatur et debeat vinculo iuramento cogere et constringere omnes et singulos homines et personas in curia ipsius domini vicarii litigantes omnium et singularum litium et gravecharum ad compromittendum dictam eorum litem causam et gravecharum in manibus arbitrorum de iure tantum et de facto si voluntatis

largamentum fuerit et retrasatur promittere dictus vicarius non debeat de cetero audiri

De pena vendentis forensibus — CLXXIIII°

Item Statuimus et ordinamus quod in capitulo loquente de venditionibus forensibus fiendis quod ubi dicat pena vigintiquinque librarum volumus tamen quod puniatur in viginti quinque flor. Et si vicarius negligens fuerit in exigendo dictam penam in eandem penam ipse puniatur et quicumque recipit instrumentum emptionis pro forensibus puniatur simili pena. Et hoc intelligatur de venditis et emptionibus futuris

Quod notarii dicte terre et tabelliones teneantur facere custodiam nocturnam et diurnam — CLXXV

Item Statuimus et ordinamus quod notarii et tabelliones dicte terre tam presentes quam absentes teneantur facere custodiam diurnam et nocturnam et contrafaciens de die yemali in decem sollis et si tempore estatis de die non fecerit custodiam puniatur in viginti sollis et reficiat custodiam.

Quod vicarius teneatur tenere et servire duce duos notarios — CLXXVI°

Item Statuimus et ordinamus quod vicarius dicte terre qui pro tempore fuerit teneatur et debeat servire ducare et continuo habere et retinere unum bonum platicum et expertum notarium ad malitia et accordium et quem sibi possibile erit ad exercitandum offitium dapnorum datorum ac etiam loco fanti teneatur dictus vicarius habere et

Rinaldo ... da ... albizzi

retinere unum notarium qui continue die noctuq; exerceat
offitium dapnorum datorum et habeant de Inventionibus per
ipos et quolibz iporum Inventis medietatem pene tam de dictis
dapnis datis. Et si vicarius predictus non tenuerit dictum
Notarium non habeat dictam medietatem dicte pene nisi
quarta parte prout sup in dictis statutis plene continetur
Et dictus vicarius teneatur ad penam unius flor pro
quolibz mense quantum fuit in mora non retinendo dictum
Notarium.

De pena facientis aliq laboritium i festivitate sci
beradini — Clxxvij

Item statuimus et ordinamus q nulla psona de terra
collisapion audeat nec presumat laborare ut aliqd
Laboritium facere in festivitate beati Sci Berardini de mense
madij Et q dictus vicarius teneatur et debeat facere bandiri
dictam festivitatem. et qui contrafecerit puniatur in sollis decem
cortis. Et si dictus vicarius in predictis negligens fuerit
condempnetur tempore sindicatus in libris decem den.

Et Ego petrusiacobus Ser dominici de montecasula publicus inperiali
auctoritate notarius et iudex ordinarius constitutus predictis omnibus et singulis
statutis et ordinamentis copiatis de quodam statuto veteri et additis dum
olim facta hedita et ordinata fuerunt in dicta terra collescipionis et in
ecclesia sancti Nicholay prout in dicto statuto veteri continetur et copiata
per me notarium de voluntate consensu et auctoritate Ser lodovici Ser Archangeli de lu-
gnano tunc vicarii dicte terre et dominorum sex impositorum videlicet Jacobutii putii
mactii Jacobi frosmantis Antonii poli campi Johannis Ser cole Andree perndabutii
et marioli lutii qui tunc erant de sex Ac etiam ex deliberatione sollempni
facta in consilio generali dicte terre Interfui et ea et contenta in eis de scripto
in scriptum rogatus scribere ac concordare Inveni nichil addens vel minuens forte
puntum vel litteram propter quod substantia verborum tamen valet immutari et hoc de
mandato licentia auctoritate consensu et voluntate supradictis vicarii et dominorum sex impo-
sitorum cum deliberatione dicti consilii in hiis sex quinternis de cartis membranis
in supradictis quinquaginta sex foliis scriptis et quatuor non scriptis mea
propria manu scripsi et publicavi et meum signum consuetum in testimonium
premissorum apposui et in capitulo de xviii ingiuriosis quod est sub rubrica lii
remisi mea propria manu videlicet de cui similitudinis stetur arbitrio vicarii ac et
in capitulo quod est sub rubrica lxxxxii ad quatuor verba remisi apportaverit
possit casus cum apodissa de dicta terra extrahere Sub anno domini millesimo ccclx
lii indictione prima die x mensis octubris tempore beatissimi in christo patris
et domini nostri domini Nicholay divina providentia pape quinti.

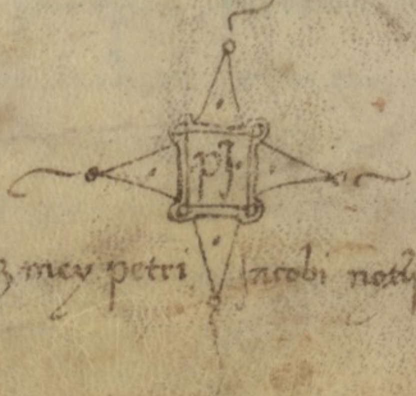

Signum mei petri Jacobi notarii supscripti

Cesar Lucen[sis]
Spol. Collisscipionis [et] Gubr.

Suprascripta statuta com[mun]is Collisscipionis coram nobis p[rese]ntata p[er] vicarium et oratores dicti co[mmun]is. a nobis [con]firmari petita. et n[ost]ro mag[ist]ro revisa et emendata. auctoritate n[ost]ra gubernationis officii. p[rese]ntium tenore [con]firmamus et approbamus ac de cetero. observari mandamus. in d[ic]ta terra et eius territorio Quatenus no[n] sint. [con]tra. ecclesiasticam libertatem. Constitutiones p[ro]vinciales. s[e]c[un]d[u]m materiis ecc[lesi]e. iurisdictionem gubernationis n[ost]re. et no[n] disponant in casibus p[er] constitutiones Rectori reservatis. In quorum fidem has n[ost]ras fieri fecimus n[ost]rique consueti sigilli iussimus munimine. Roborari. Dat[um] in Arce Spol[eti]. die ultima m[en]s[is] ottobris. M° CCCC lii

Thomas [de Castel]

Vetrus [sic] Ludovicus de Borgia S[anc]t[issi]mi d[omi]ni n[ost]ri pape [nepos]
S[anc]te Ro[mane] ecc[lesi]e capit[aneus] Ducatusq[ue] Spo[letani] ac Collisscipionis [gen]eralis gubernator.

Suprascripta statuta co[mmun]is Collisscipionis coram nobis p[rese]ntata per vicarium et oratores dicti co[mmun]is et a nobis [con]firmari petita auctoritate n[ost]ri gubernationis officii p[rese]ntium tenore [con]firmamus et approbamus ac de cetero observari mandamus in dicta Terra et eius territorio Quatenus no[n] sint [con]tra ecclesiasticam libertatem Constitutiones provinciales s[e]c[un]d[u]m materias ecclesie iurisdictionem gubernationis n[ost]re et no[n] disp[onant] in casibus per constitutiones Rectori reservatis In quorum fidem has n[ost]ras fieri fecimus n[ost]rique [con]sueti sigilli iussimus munimine Roborari. Dat[um] in arce Spoleti die xxviii novembris 145[?]

Riccardus tt. Sancti Eusebii presbyter Cardinalis Constanciensis Apostolice Sedis Legatus

Suprascripta statuta comunis Collisscipionis coram nobis per Ser Bernardinum de Baculo Oratorem ac Oratores dicti loci presentata et de nostro mandato revisa per auditorem nostrum auctoritate nostre legationis presentium tenore confirmamus et approbamus ac de cetero observari mandamus in dicta Terra et eius districtu quatenus non sint contra ecclesiasticam libertatem Constitutiones provinciales sancte matris ecclesie iurisdictionem legatorum et non disponant in casibus per Constitutiones Rectori reservatis. In quorum fidem has litteras fieri fecimus nostrique parvi et consueti sigilli iussimus munimine roborari. Datum Tuderti die xxiij Novembris 1464.

T. de Castello

De [illegible]rationibus [illegible]

[illegible] statuimus et ordinamus [illegible] vicarius et eius officiales [illegible] singulas executiones [illegible] [illegible] quolibet tempore [illegible] aliquis [illegible] sindicatus [illegible]

pena et valeant et teneat omnia eorum robur et firmitatem.

Signum mei Lau[illegible] notarii subscripti

AD laudem altissimi dei. Amen. Die xviii mensis septembris. Anno domini M°ccc°lxvi Indictione iiii Publico et generali consilio Comunis et hominum Terre Collis vallis Elsae Comitis convocato et ordinato [illegible] In quo quidem consilio fuit ad[illegible] statutum et solepniter reformatum [illegible] lateris in libro reformationum mei [illegible] notarii et Cancellarii dicti comunis videlicet.

omnis homines collis [illegible] [illegible]

Quod omnes homines Collis vallis Elsae cuiuscumque status et conditionis existant: qui invenirentur aliquo modo debere aliquid satisfacere et remittere in comuni: quod datis nominibus a Cancellario vel lista eorum presenti et futuris Vicariis: de facto cogantur in dicto palatio per [illegible] et numquam inde discedere possint. donec integrum satisfecerint: ut solverint. Et si presentes Vicarius et alii [illegible] remissi et negligentes erunt in predictis: pro quolibet [illegible] quolibet non repertis in dicto palatio auferatur quinquaginta libre denariorum de suo salario per dictum [illegible] Camerarium ad denumptiationem dicti Cancellarii: a qua pena totiens [illegible] quotiens contrafactum fuerit. etc.

q[illegible] ... [illegible] et Camerarii

Laurentius Canellus [illegible]
subscripsi manu propria etc.

De salario dando messeriis et de non servantibus illud

Item statuimus et reformando hac nostra lege sancimus ordinamus quod probi viri sententie
comunis et homines terre [illegible] pro tempore domini sex vides terre ad regimen electi et
pro tempore erunt teneantur et debeant vinculo iuramenti et sub pena decem librarum
[illegible] facientes [illegible] de facto sine aliquo alio processu
[illegible] cum comunis pro alia terra officialis execute faciente et
[illegible] parte accusatoris cuius nomen in secreto teneatur in tertio
mense [illegible] quolibet anno ordinare et decernere salarium messoribus et [illegible]
[illegible] decretum quilibet de terra [illegible] cuiuscumque gradus condicionis
[illegible] messoribus audeant ut presumant [illegible] plus quam decretum fuit ut dictum est
et [illegible] qui [illegible] fuit postquam sibi notificatum fuit [illegible] applicanda et [illegible]
[illegible] facere neglexerint [illegible] penam incidat et [illegible] delinquente
[illegible] salario retineatur per comunem [illegible].

IN NOIE DNI NRI YHU XPI AMEN

Anno dnj mill° ccc°lxxxviij Indictione sexta tempore Scissimi in xpo prıs & dnj nrj dnj Inocentij diuina providentia pape octauj die vero decimanona octubr

ONIAM plerumq contigni solent ob potatis offitialiu Inhoc nro oppido multa fieri Indedecus & detrimetum coitatis collisscipion: Volentes itaq homies & consilium dce terre Malitijs & voluntatibz & sfrenatis offitialibu ouiare

Copie inuentionu mittende ad camera

ONGREGATO & Insufficienti nuo cois & hominum terre collisscipiois consilio chohadunato fuitq id ineo obtentum & sollepniter ordinatum & reformatum Habita tur prius cofirmatione: Ab ille dno Gubernatore huic tempra Inuolumin statuti dicte terre describunt & vt predca executioe mandent extitit victum & obtentum indco consilio Ad obuiandu fraudibus offitialium supprima ppoita dapnorx datoru vz qp offitiales i posterum no valeant nec possit ire per territoriu dicte terre collisscipiois ad rimandum dapnum dantes cum bestijs & sin. absq & sin baylo ut castaldo dci cois. et si fce essent aliquę inuentiones perdcos offit sine baylo ut castaldo dci cois sint nulle & nullius valoris ipe inuentioes sic fce & nullum sortiatur effectum: hoc tame addito quod si dicti offitiales se ipi ouiarent i ne pfato baylo uel castaldo in aliquo ut aliquibz dapnum dantes personatr uel cum bestijs adhibeatur fides ipi offitialj uel offitialibus cum presentia vnius testis dicti oppidi fidedigni & sit etatis decem anorum ad minus. Quj vna cum offitialj viderit dictum dapnum dantes: Et q infra terminum trium dierum post inuentiones omnes & singlas Inuentioes quas fecerint debeant portare inscriptis incamera cois seu cancellarie dicti cois [illegible] copiam dare cancellario dicte terre ut mittere per baylum ut castaldum dicti cois more & stilo [illegible] decem librarum den: & tpore eius sindicatus [illegible] absq contradictioe: Et pns reformatio [illegible] parte uel mutat copias de inuentionibus [illegible]

Copia ad Camera

51v

seu cancellarie dapnoꝝ datoꝝ no intelligant here robur
et firmametum tpre presentis vicarij sed abinde in
posterum incipiat sortir affectum suum &c. Et si con
tra pdca fcum fuit inventioes per ipos offitiales fienda
sint nulle & nullius valoris & efficacie: Hoc consul
tum & arregatur fuit per ser domicum Johis saccardellj
de collisscipiois & et per ser Macteum ser francisci
de eodem loco confirmatum obtentumq fuit in prefato
consilio per palluctas viginti septem nulla vero inco
ntrarium repertam &c.

Et ego petrus codam Ranutij de trecio publicus Im
periali aut notarius & iudex ordinarius & nunc canc
& not. reinormat. terre collisscipiois: Predictis omnibus
et singlis interfui & presens fui & eaq rogatus scriber
scripsi & publicavi & ad fidem omnium premissoruz
signum q3 meu apposui consuetum.

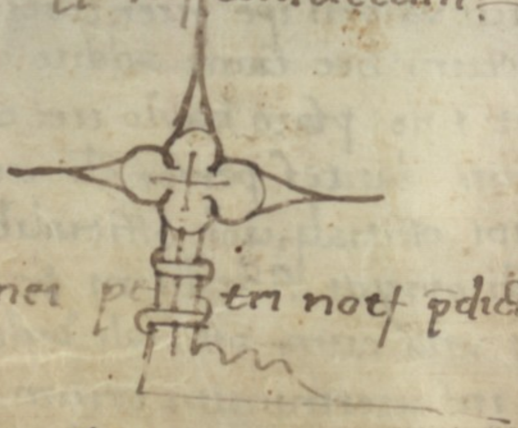

Signum mei petri not. pdicti &c.

Mauricius Cibo. S. D. N. pp. Germanus Spoleti: Tuderti: Americ: Collisscipiois &c. Gubr.

Viso ac lecto statuto suprascripto, et omnibus in eo contentis plene cognitis: id velut equu et rationi consonu confirmamus approbamus et ratificamus, auctem nram pariter et decretu interponetes ac mandantes ipsum in omnibus plene et inviolabilr observari: dummodo per hoc no inducatur aliquis novus aut maior sumptus officiali: et qts necessario induceretur, decernimus per universitate dicti castri suppleri ac satisfieri. Datt in Arce spoletina sub impressione nri parvi sigill die xx sexta novembris. M.cccclxx octavo.

In nomine domini amen. Anno domini millesimo cccc°lxxxx° indictione viij. et pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini
nostri domini Innocentij divina providentia pape octavi. Et mensis Augusti die viij. Infrascripta sunt quedam
capitula et reformationes, seu ordinationes facte ordinate, et reformate ac obtente in consilio ordinato so
lito et consueto. tempore egregiorum virorum ser Nicolai [illegible] Antronelli, Cyriaci [illegible] Bessini, [illegible] dominici patrum
Beradi Baptiste, et ser Anthonij ser Sebastiani super sex impositis, sive electis, Nec non et tempore [illegible]
virorum Jacobi petri pezzuti [illegible] petro et [illegible] firmo, Bartholomelli [illegible] [illegible]
[illegible] Anthonij [illegible] Francisci Christofori, et aliorum super sex impositis terre Collisarpionis [illegible]
Egidij de Terra Malleani fabri diocesis [illegible] notarij, et ad presens Cancellarij dicte Communitatis Collisarpionis
et notarij reformationum dicte civitatis per dictum [illegible] prout patet de dictis consilijs et reformationibus
in libro meo reformationum. Quas quidem ordinationes constitutiones, et reformationes in volumine presentis
statuti scripsi ad perpetuam [illegible] observantiam [illegible] et utilitate dicte Communitatis et [illegible] ac vo
luntate consiliariorum, et secundum eorum reformationes.

R xiij. De electione extimatorum super dampnis datis fiendis, et eorum officio.

Statuimus ordinamus et reformamus pro extimatione dampnorum datorum, quod ultra modum
[illegible] in territorio terre Collisarpionis [illegible] varijs [illegible] et presumptive fiendis [illegible]
passis, [illegible] sex impositi [illegible] habeant plenam auctoritatem fa
cultatem, et baliam, ac potestatem eligendi [illegible] viginti [illegible] ad extimandum [illegible]
dampna data [illegible] quorumque, et quatuor [illegible] duos pro quolibet anno, et [illegible]
seu [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Sancti Nicolai, et [illegible] more solito [illegible]
[illegible] sine fraude aliqua [illegible]
[illegible] amore [illegible] timore [illegible]
et dampnum passi. Qui extimatores sic electi [illegible] debeant [illegible]
dictis extimatoribus [illegible]
[illegible] et [illegible] salario habeant
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] extimatoribus [illegible] officialis, et [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] dampnum passi [illegible] [illegible]
[illegible] dampnum [illegible] et [illegible] [illegible] referre dictis
extimatoribus [illegible] [illegible] Et [illegible] extimatoribus [illegible]
dicto Cancellario ut [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]

De pena imponenda per dictos sex impositos seu Cancellarium [illegible] et [illegible]
[illegible]. R xv.

Item statuimus, et ordinamus, ac reformamus quod sit licitum dictis sex impositis et Cancella
rio Communis et plenam habeant auctoritatem, et potestatem [illegible] decem [illegible]
[illegible] et rebus necessarijs Communis terre Collisarpionis. Et [illegible]
dictorum sex impositorum et dicti Cancellarij per publicos baiulos [illegible]
[illegible] pena decem solidorum pro [illegible] et negotijs dicte Communitatis [illegible]
[illegible] et [illegible] Communis pro [illegible]
[illegible] officiali qui [illegible] et [illegible]
[illegible] dictorum sex impositorum [illegible] Cancellarij dicti [illegible]
[illegible] pena x. librarum [illegible] de salario [illegible]

Margin notes: Extimatores · medio [illegible]

Item quomodo persolvatur librum q[ui] [illegible] Com[mun]is [illegible]

[illegible] mag[istr]i [illegible] Com[mun]is et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] confirmamus. Et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debita que [illegible] et [illegible] pro [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa an[te] [illegible] et sibi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] addo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et q[ui] [illegible] tunc [illegible] [illegible] [illegible] dictam [illegible] an[te] fine [illegible] officij [illegible] quo sunt [illegible]
ex forma [illegible] [illegible] [illegible] alios novos officiales debeant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Com[mun]is [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictum terram [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] Com[mun]i et est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dux aut Com[mun]e [illegible] et [illegible] eius creditum [illegible] [illegible] [illegible] nec
admictat. Cui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et qui [illegible] termino non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eius creditum non audiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alios
[illegible] officio successores. Nisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quo casu sit [illegible]
[illegible] [illegible] posse [illegible] eius creditum [illegible] [illegible] [illegible] officio. Cui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impositas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et si est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible] fuerint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Et si [illegible] [illegible] fuerit in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible] et futuris [illegible] [illegible] [illegible]
alijs [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Mauricius Cibo s. d. n. pape] Gubr
Germanus de lecti collisciprionis &c.]

Visis lectis ac diligenter examinatis tribus Cap[itu]lis suprascriptis et omnibus in his con-
tentis plene cognitis ea [illegible] confirmamus approbamus et ratificamus ancem
[illegible] [illegible] decretum interponentes mandantes illa in o[mn]ibus et per o[mn]ia
[illegible] ac inviolabiliter observari. Reservata [illegible] [illegible] [illegible] mandi et recurrendi
[illegible] nos omnibus et singulis qui super aliquo predictorum [illegible] se gravatos [illegible]
[illegible] [illegible] sp[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parvis [illegible] die xvj Augusti [illegible]

In dei nomine amen. Anno christi MCCCCLXXXVII tempore Sanctissimi in christo patris et domini nostri domini Innocentii divina
providentia pape viii indictione quinta die vero xxv julii

[illegible] et insufficienti meo [illegible] hominum terre Collisscipionis consilio [illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] obtentum de [illegible] ordinatum [illegible] prius confirmatione ab [illegible] domino Gubernatore in
[illegible] statutorum dicte terre describerentur et ut [illegible] mandent [illegible]
[illegible] liceat [illegible] ad pascendum in Selva vivati a mense [illegible]
post usque ad [illegible] martii [illegible] et fuit victum et obtentum quidam dixit [illegible] Selva
[illegible] observet dicta [illegible] et quod nemini liceat incidere aliquas arbores [illegible] dicta Selva
[illegible] incideret in dicta Selva aliquas arbores prope flumen Narnie [illegible] distantie vigintiquinque
[illegible] pedum pena [illegible] puniatur [illegible] puniatur pena statuti [illegible]

De pena [illegible] communitatis [illegible]

Item et simili modo [illegible] fuit obtentum et ordinatum [illegible] emerit aquam Collisscipionis
et [illegible] aquam in [illegible] puniatur pena [illegible] ducatorum et
[illegible] [illegible] punitus
[illegible] simili pena [illegible] confirmatione communis ad quam
habeatur relatio

B. De [illegible]
Narnie Collisscipionis etc. Gubernator

Visis lectis ponderatis et de verbo ad verbum exactissime examinatis suprascriptis [illegible]
nibus per suprascriptam Comunitatem et universitatem Terre Collisscipionis in publico Consilio factis et a nobis cum
instantia confirmari petitis. Attento et considerato quod honeste et iuste sunt et publicum et priva
tum prospiciunt Commodum auctoritate officii Gubernationis nostre qua fungimur [illegible] presenti
bus in omnibus earum partibus approbamus: confirmamus: ac validamus: et volumus [illegible] et tenere
perpetuam [illegible] firmitatem. Mandantes eas in dicta Terra: et eius territorio inviolabiliter
servari: [illegible] in contrarium facientibus non obstantibus: et in statutorum volumine describi
ad fidem premissorum omnium presentes fieri fecimus: et nostri Maioris Sigilli quo in talibus utimur
iussimus muniri [illegible]. Datum in Arce Narnie Die ultima julii MCCCCLXXXVII pontificatus
S.mi D. N. Innocentii pape VIII Anno Tertio

53v

Cum [illegible] fuerit [illegible] q ad Aures [illegible] Rmi in Christo patris [illegible]

[illegible] in Christo pre [illegible] de [illegible]

Terre [illegible]

[illegible]

ad [illegible] Communitatis [illegible]

[illegible] fuerint [illegible]

[illegible] dicte terre [illegible]

[illegible] q [illegible] in [illegible]

[illegible] Sentencie [illegible]

[illegible]

[illegible] ac [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] dicte terre [illegible]

[illegible]

[illegible] Comitis [illegible]

[illegible] dicte terre [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Item statuimus et ordinamus ad removendam [illegible] materiam de [illegible]
hactenus inter homines terre predicte habitas ratione electionis officialium
presenti statuto declarandum determinamus et volumus quod officiales [illegible] communis
scilicet Antepositi Camerarii et Consiliarii hoc modo eligantur, quod [illegible]
pro [illegible] forensis terre predicte [illegible] Et postea
secundum exigentia officialium in duobus mensibus in duos menses extrahatur
hoc intellecto quod tres bussule fiant [illegible] sint [illegible] antepositi
imbussulati alia Camerarii et alia Consiliarii terre predicte [illegible] si [illegible]
quod extracto primo [illegible] antepositus extraheretur de bussulis [illegible]
aut Consiliariorum aliquis qui esset [illegible] Anteposito [illegible] Camerarius
ut Consiliarius [illegible] remittatur [illegible] in ipsa bussula
et alius extrahatur quia non [illegible] quis terre predicte [illegible]
[illegible] officium [illegible] Et [illegible] Camerarii
et Consiliariis non obstante statuto [illegible] volumus [illegible]
[illegible] de electione [illegible] Antepositorum et Consiliariorum [illegible]
[illegible] a tergo et [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] dicte [illegible]
[illegible] Antepositi et Consiliarii [illegible]
[illegible] quod [illegible]
et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible]

R[illegible] dei et apostolice [illegible] Chiaro [illegible]
[illegible] et Jacobi de Vassano [illegible] Stefani [illegible]
[illegible] et [illegible] Antonelli [illegible] Camerarii et [illegible]
[illegible] sapien[illegible] digni et laudabilia [illegible] plane [illegible]
ad [illegible] salutem et [illegible] et cum [illegible]
[illegible] ad honorem [illegible] resultare [illegible]
[illegible] super hoc [illegible] predicte [illegible]
[illegible] Landen[illegible] [illegible]
[illegible] Consiliariis [illegible]
Approbamus et in omnibus et [illegible] attendere volumus [illegible]
[illegible] de electione [illegible] Antepositorum et Consiliariorum [illegible]
Marchia [illegible]
[illegible]
[illegible] provid[illegible]

54v

Ihs marie filius

C. Rª de dotibus restituendis tertia parte relicta

Item statuimus ordinamus vel reformamus quod si mulier aliqua decesserit ante eius virum sive maritum relictis filijs vel filiabus qui decesserint priusquam pervenerint ad etatem xiiij annorum si erit masculus et vel xij si erit femina vel non relictis aliquibus filijs quod maritus lucretur tertiam partem dotis dicte eius uxoris predefuncte et omnium mobilium. Hoc tamen addito et intellecto quod dictus maritus teneatur et obligatus sit ad tertiam partem expensarum in obsequio dicte eius uxoris predefuncte fiendarum

Nec affuerit admiration si locus iste vacet

B Gravamus narmur Locumtenens

Considerantes statutum prefatum equitatem maximam continere et tamen ob eiusdem confirmatione dignum esse iudicantes eum auctoritate nostri officij confirmamus et adprobamus Roburque ei plenissimum attribuimus Datum [illegible] die xvi februarij [illegible]

B de [illegible]

De porcis no Retinendis

Quia conuocato et insufficienti numero comunis & hominum terre collisscipionis consilio cohadunato. Id obtentum ac sollempniter reformatum utque impetrata Ill. do. gubris confirmatione in hoc statutorum uolumine describeretur: extitit uictum quod nullus in territorio collisscipionis porcos aliquos a carnisprivio usque ad kl. das augusti retinere ualeat. A kl. dis uo augusti usque ad carnisprivium pro quolibet foculari unus tm possit retineri porcus sub pena decem libratum cort. pro qualibet bestia pro medietate comuni collisscipionis & pro alia dimidia offitialibus qui executione fecerint applicanda. Ideo atque ad removendum que plurima dampna que inferebantur ita statuimus et ordinamus ac istā presenti nra lege perpetuo duratura constituimus & sancimus hicque describi nobis certum fuit.

B. De Ruuere S.mi D. N. Nepos
Narnie et collisscipionis etc Gubernator etc.

Suprascriptam reformationem a nobis cum instantia confirmari petitam: quam vidimus et in omni eius parte diligenter examinavimus: cognoscentes et publicum et privatum prese ferre comodum approbamus confirmamus ac auctte Gubernatonis nre qua fungimur validamus: contrariis non obstantibus quibuscumque: Dat. in Arce Narnie: die ottavo: Maij MccccLxxx secundo.

55v [illegible] Et iterum q(uod) [illegible] contra statuta [illegible]
statuti [illegible] et [illegible] statuti [illegible] de [illegible] ab [illegible]
[illegible] Florentia [illegible] de eo loco [illegible]

In Noie Dni Amen. Anno Dni Millesimo quingentesimo secundo Indictione quinta tpre Smi in Christo Pris et Dni nri Dni Alexandri divina providentia Pape Sexti Die vero decima octava mensis Decembris dicti Anni

Congregato convocato et cohadunato generali consilio Cois et hominum Terre Coll(is) Scipionis in Aula ... Cancellarie dicti Cois infra positis et ... scripto banito et preconizato per Menichellum publicum baiulum et banitorem dicti Cois ad sonum campane De comissione et mandato Spec(tabi)lium virorum Francisci Alexandri Francisci Stephani Petroni Pierdominici Antonii Antonii Anselmi et Iacobini Picciolini Dnorum Priorum dicte Terre cum consensu presentia et volumptate Spec(tabi)lis viri Ser Federici de Spoleto ... Potestatis dicte Terre Coll(is). In quo quidem consilio fuit facta infrascriptas propositiones penultima obmissis aliis precedentibus et ultima per me Anguinum Nois et Cancell(arium) infrascriptas De comissione prefatorum Dnorum Priorum cum presentia consensu et volumptate prefati dni Potestatis facta prius per me solemni divina invocatione more solito etc.

Et cum superioribus annis pro salubritate comodo et honore Cois dicte Terre fuerit facta per homines Cois quedam Reformatio in consilio celebrato ... Ser Iacobi de ... de Pedeluco tunc Cancelli Nois Reformatoris Cois dicte Terre Coll(is) inde rogati ad qua relatio habeatur de Preceptore Grammatice pro observantia eiusdem Reformationis et missione in volumine Statutis ac confirmatione superiori ... dicta Reformatio observetur.

Spec(tabi)lis et prudens vir Ser Dominicus Johannis de dicta Terra unus ex ... in dicto consilio existens Surgens in pedibus in loco et more solito Noie Dni prius invocato Super dicta Tertia et penultima propositione dixit et consuluit quod Reformatio ut supra facta de preceptore Grammatice manu dicti Ser Iacobi de Pedeluco tunc Cancelli Cois Coll(is) confirmetur per superiores et mictatur in volumine Statutis dicte Terre et observetur quocumque sub pena Viginti quinque ducatorum applicandorum pro medietate Camere Apostolice et pro altera medietate Camere Cois Coll(is). Et si Potestas dicte Terre negligens fuerit ...

56v

exegendo dictam penam incidat in eandem penam applicandam ut supra retinenda de eius
salario Et hoc pro comodo et honore Comunis et hominum dicte terre.

Spectabilis et prudens vir ser Evangelista Riccius de dicta terra alter ex adelitis
in dicto consilio existens surgens in pedibus in loco et more consueto Repetito prius di-
viro presidio consulendo et arengando confirmavit dictum consultum per presentis ser Do-
minicum super dicta tertia proposita de Preceptore Gramatice.

Datis lege fabis una sine vimenique in dicto Consilio existens et recollectis de comissione
presentis dominorum priorum cum consensu presentia et voluntate presentis domini Potestatis et
Nerincholtini Baiulum per dictum et per me cancellarium et nos infrascriptis numeratis
Dixique Prius de Presentatorum dominorum Potestatis et priorum Comunis. Quicumque vult
et sibi placet dictum consilium prefati ser Dominici consultoris super dicta tertia
proposita Et per supradictum ser Evangelistam Riccium confirmatum mictat eius
fabam in bussula crucem in albam habens de lo sic Qui vero non vult et sibi
non placet mictat dictam eius fabam in bussula sine cruce de lo Non In
qua quidem Bussula cruce alba habens del sic Reperte fuerunt fabe vi-
ginti septem et nulla vero in contrarium Reperta Et sic victum obtentum et solem-
Reformatum fuit omni meliori modo etc.

Nos Charolus de Marschijs de Arimino eques et comes ac sanctissimi domini nostri domini nostri pro
sanctissimo domino Alexandro pontifice Rheate interamne Colliscipionis Gubernator videntes et considerantes
supradictum consilium et decretum ac Reformationem preceptoris Grammatice fore iustam
et equam eorumdem Reformationem et ad bonum inventum et dicte Comunitatis Colliscipionis fore
utilem et valde necessariam et ad comodum et utilitatem ~~tendere~~ universale ~~tendere~~
maxime cum ex Grammatica origine fundamentum litterale omnis scientie. Ideo ipsum
et dictum consilium et decretum predictum ex certa scientia nostra approbamus validamus et confirmamus
in omnibus eius partibus Decernentes nunc in posterum teneri et teneri pro legibus et statutis
et inviolabiliter perpetuo observari et etiam statuti libri voluminis et in volu-
mine statutorum dicte terre apponi describi et adiungi: In omnibus et per omnia prout
petitur omni meliori modo etc. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium
has presentes fieri fecimus et per infrascriptum nostrum notarium scribi et subscribi
fecimus et sub impressione nostri soliti sigilli muniri iussimus. Datum Interamne
in edibus nostre solite Residentie Die secunda mensis Februarii sub anno domini Millesimo
quingentesimo tertio Indictione sexta. Tempore Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini
Alexandri divina providentia pape vi.

11 Noie dni Amen Convigento et Congregante Publico Consilio Cois Terre Coll
cienti mio inquio Ad opprimendu et repellend immoderata et p[illegible]
ne superfluam impensam que in hac Terra dantur liguribus [illegible]
Extitit victum et obtentum q quolibet Magr. [illegible] cum suo famulo a Ca
lendis Mensis Novembris usq ad Calendas Maij habere debeat [illegible]
et mercede cuiuslibet diei bolos decem et expensis [illegible]
a Calendis mensis Maij usq ad Calendas mensis Novembris [illegible]
merce cuiuslibet diei duodecim bolos cum dimidio similiter et expensis [illegible]
dictus Magr famulum no habebit quando laborabit in dictis diebus habeat
solummo pro ei salario dumtaxat duos terrenos decem denarios similiter et expensis
Hoc m intellecto et declarato q nemo de dicta Terra ut [illegible]
debeat facere expensas aliquo mo dictis liguribus seu [illegible]
nec eosdem gratis in hospitio suo domo suscipe diebus festis quando ipsi [illegible]
gures seu lombardi no laborant Sub pena duorum carlenorum pro quolibet et [illegible]
qualibet contrafactus fuerit in qualibet capitulo pdicto pro media Coi [illegible]
pro alia medietate Vicario sive Officiali executionem facienti applicanda [illegible]
Credatur iuramento accusatori et teneatur secretus sive secretus [illegible]
dictus Vicarius et eius officiales q pro tempore fuerint uti debeant [illegible]
in sequendo contrafacientes ad penam decem [illegible] de suo salario [illegible]
si contrafecerint Et pdicta banniantur ut omnibus innotescant.

Q nemini Liceat foder nec icider aliqd i fossis cois.

Similiter victum et obtentum fuit et sollemniter reformatum [illegible] Consilio
Cois dicte Terre Coll Scipioni q nemini liceat nec possit in fossis Cois [illegible]
q est prope menia dei Cois [illegible] fodere nec [illegible] fossis
seu fossis aliqd incidere intelligendo et [illegible] dictis fossis [illegible]
[illegible] q est prope menia dei Cois usq ad possessionem Bernardini Johannis
Salim q est prope locum [illegible] Adpenam quatuor [illegible]
lorum pro quolibet et [illegible] qualibet contrafactus fuerit Et Officialis [illegible]
[illegible] possit et sibi liceat [illegible] quia [illegible]
et [illegible] accusatore habeat quartam partem dicte pene
et teneatur in Archivio sive secretus [illegible] Tamen [illegible]
[illegible] iuramento [illegible]
[illegible].

De pena solvend[a] pro porc[is] [illegible] [illegible] tempore [illegible] non possit [illegible]

Simili modo obtentum et reformatum fuit in publico consilio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et quod Reformatum [illegible] [illegible] [illegible] Communi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicte Terre de porcis et retinendis habent locum et observari. Et quecumque
bestia porcina damnum dederit alicui in tempore prohibito adeo et reformatione [illegible]
inventa quatraginta [illegible] [illegible] [illegible] quolibet et solvat duplum [illegible] pene [illegible]
patienti [illegible] dando [illegible] dandi patiens possit et sibi liceat [illegible]
[illegible] porcinam sibi damnum facientem impune occidere. Possint officiales
Domini potestatis jurisdictionis [illegible] [illegible] inventionis [illegible] [illegible] Accuse et
Inquisitionis ad dictam penam exigendam procedere

De [illegible] [illegible] officio non possit [illegible]

Similiter obtentum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Communitatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extrahendus ad aliquod officium possit aliquo [illegible]
[illegible] [illegible] dicto [illegible] officio ad penam decem ducatorum pro quolibet et [illegible]
[illegible] pro medietate Camere [illegible] [illegible] Communitatis dicte terre et [illegible]
[illegible] executoris facientis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] officiarii
[illegible]

Nos Johannes de bitthiriis de [illegible] [illegible] [illegible] V. Ju. Doctor [illegible] [illegible] Dno [illegible]
M D C [illegible] [illegible] ac Terre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Cum pro parte Communitatis dicte terre instantissime postulatum fuerit ut [illegible]
scriptam reformationem [illegible] dictam Communitatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de Causis [illegible] [illegible] [illegible] Constitutam et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Cancellarie [illegible] annotatam [illegible] statuto
[illegible] [illegible] [illegible] insinuandis ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Concedi dignaremur [illegible] reformationem [illegible] [illegible] confirmare
volumus Ut [illegible] [illegible] officium [illegible] [illegible] [illegible]
reformationem [illegible] [illegible] eius tenor [illegible] [illegible] Communitas [illegible]
de voluntate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Concedimus et [illegible] [illegible] ac [illegible]
Confirmamus et [illegible] [illegible] fuerit denuo [illegible] [illegible] ac [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ac
[illegible] [illegible] [illegible] dispositioni di [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidem et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iussimus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sigilli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
obstantibus [illegible] Datum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Rosciolo [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

In Dei Nomine Amen. Anno domini Millesimo ccccLxxxiiij Indictione secunda tempore sanctissimi in xpo patris et domini nostri dñi Sixti divina providentia pp quarti et die xx februarij
Cum in numero sufficienti in consilio Comunis et hominum terre Collisscipionis convocato et cohadunato die supradicta hoc inter alia fuit obtentum et sollempniter reformatum quod nulli seu ante positi dicte terre qui pro tempore erunt non debeant quoquomodo potestatem siue vicarium venientes ad hanc terram ad eius officium potestatie exercendum recipere ad iuramentum nec admictere ad eius officium nisi prius ipse potestas aut vicarius presentaverit et consignaverit ac dederit camerario comunis Collisscipionis recipienti nomine et vice comunis predicti unam balistam acciarij valoris et comunis extimationis duorum ducatorum ad rationem septuaginta duorum bolonenorum pro quolibet ducato pro singulo semestrali: et quod dictus potestas vel vicarius esset quolibet reformatus debeat soluere pro rata pro tempore quo steterit in officio ad dictam rationem: et si balista presentata et consignata siue consignanda ut supra non fuit valoris dictorum duorum ducatorum: quod dictus tunc potestas siue vicarius debeat supplere illud minus valoris in emendo cinctum cum girella et carchasseum: vel dare denarios et pecuniam necessariam pro dicto supplemento camerario dicti comunis: adeo quod balista sit cum cincto et carchasseo valoris duorum ducatorum ut supra: sub pena et ad penam decem librarum denariorum pro quolibet deinde antepositorum et qualibet vice comuni Collisscipionis de facto applicandam et exigendam si contrafactum fuit. Et quod nullus de Collisscipione cuiuscumque status existat presumat comparare dicto potestati aliquam balistam pro dictis de causa sub pena decem librarum denariorum ut supra et perditionis baliste: Ac etiam quod potestas siue vicarius qui pro tempore erit debeat sub dicta pena decem librarum in illa die qua tulit sententiam siue condempnationes in maleficijs tam absolutorias quam condempnatorias statim antequam legantur dare copiam ipsius vel ipsarum condempnationum cancellario dicti comunis non cancellatas nec aliis vitiatas: sed ipsa copia sit conformis suo originali de verbo ad verbum sine aliqua mercede vel salario sub dicta pena ut supra applicanda et exigenda: et debeant ascultari dicte sententie cum dicto cancellario comunis cum originali siue libro maleficiorum. Qui liber cum suis actis sit publicus et autenticus: non cancellatus nec in aliqua sui parte vitiatus nec fraudulenter rasus. Et maxime sententie siue condempnationes tam absolutorie quam condempnatorie non possint per dictum potestatem siue vicarium vel eius officiales cancellare nec radere sub pena decem librarum denariorum ut supra applicanda ut in dicta reformatione continetur: Et ad removendum quamplurima dapna que inferebantur in eo et contra comune ista statuimus et ordinamus ac ista presenti nostra lege perpetuo duratura constituimus et sancimus: et in perpetuum ista aut similia confirmatione ab illustri domino Gubernatore in volumine statutorum ... describentur Et ita reformatum et victum sollempniter extitit in dicto consilio ...

Et ego Antonangelus Angelicus de visso de dicta reformatione seu ordinamento ut notarius ... ac notarius reformationum et comunis Collisscipionis rogatus fui et ideo scripsi et ... meum consuetum signum ac nomen apposui.

Signum mei Antonangeli notarij ...

Bartholomeus De Rovere s[mi] d. n. ... Generalis ac Collateralis ... Gubernator ... suprascriptam Reformationem et legem. Compertum ... consentaneam ... omnibus approbamus ... Gubernationis ... fungimur ... et singulis eius partibus. Mandantes inviolabiliter observari ... In testimonium presentes fieri fecimus ... in hijs ... Datum ... die quarto mensis Maij M. cccc lxxx quarto pont. s[mi] d. n. Sixti ... Anno ...

58.v

In Dei Nomine Amen. Anno domini Millesimo cccclxxxv. Inditione Tertia. Tempore Sanctissimi in christo patris et
domini nostri domini Innocentii divina providentia pape octavi et Die decimaquarta Maii.
Cum in consilio Communis et hominum terre Collisscipionis fuerit sollepniter ordinatum et Reformatum quod ordinamenta
vitta [illegible] habita prius confirmatione ab illustrissimo domino Gubernatore in volumine statutorum dicte terre describerentur
[illegible] executioni mandentur [illegible] statuimus addimus et ordinamus quod omnes supra antepositi dicte
terre [illegible] et futuri tempore tenerantur et debeant emere unam balistam acciarii sive arconem
[illegible] accario de pecunia communis dicte terre [illegible] Carlenorum et pro beneficio [illegible]
unam balistam [illegible] de pecunia communis dicte terre [illegible] festo sollepni unam balistam sive arconem
Beatri de mense Maii in quolibet anno et [illegible] non per forenses sub pena et ad penam unius baliste [illegible]
faciat balistam per homines dicte terre et non per forenses sub pena et ad penam unius baliste precio
[illegible] dicto supra antepositorum de [illegible] Carlenorum et pro qualibet vice si fuerit contrafactum [illegible]
[illegible] et communi dicte terre applicandis [illegible] et melius balistanti detur et concedatur. Cum [illegible]
[illegible] exigenda et communi dicte terre applicanda [illegible] aliquo modo presumat dictam balistam sive arconem vendere
[illegible] qui vicit dictam balistam non possit nec debeat [illegible] eius extimationis dicto communi solvendo ut consignatum et
aliendi ut in pignore dare sub pena [illegible] dicte baliste [illegible] consignandi et solvendi pro quolibet contrafacienti et qualibet vice
etiam sub pena unius alterius baliste eiusdem valoris dicto communi [illegible] cum tenori et [illegible] in quantum [illegible]
hoc intellecto quod vincens ipsam balistam debeat eam retinere [illegible] et quolibet anno in dicto festo Sancti Beatri ipsam ut
possit unam balistam habitam et continuo retinere et specialiter et quolibet anno [illegible] terre pro tempore existentibus ut possit apte videri [illegible]
ipsas ostenderet et [illegible] coram omnibus supra antepositis eidem terre [illegible] in dicta festivitate vitta ut nostrum sub pena supra
retinet [illegible] Cum [illegible] ipsius [illegible] an sit illa balista [illegible] et qualibet vice. Et quod Cancellarius
[illegible] dicte terre [illegible] pro quolibet contrafacienti [illegible] nomen vincentis dictam balistam in quolibet anno in libro [illegible]
dicte terre sub pena [illegible] debeat describere nomen [illegible] omni meliori modo [illegible]
[illegible] communis ut in alio libro dicti communis ut possit [illegible] nomen eius reperire omni meliori modo et cetera.

Item simili modo et forma statuimus addimus et ordinamus ad removendum [illegible] Consiliariorum et aliorum hominum
non venientium ad Consilia Celebranda quod consiliarii et alii [illegible] et vocati dicte terre ad Consilia Celebranda in dicta terra
teneantur et debeant pontus et omnino [illegible] personaliter accedere in sala palatii dicte terre vel in aliis locis designandis [illegible]
supra antepositis [illegible] post [illegible] campane [illegible] sub pena et ad penam [illegible] pro quolibet contrafacienti
et qualibet vice [illegible] quarta pars sit officialis executionem facientis et alie tres partes sint [illegible]
supra antepositorum dicte terre pro tempore existentium [illegible] nec [illegible] supra antepositi aut alii officiales dicte terre
possint [illegible] valeat de dicta pena ut dictas penas facere aliqua gratiam sed ipsam ut ipsas penas exigi faciat
[illegible] in mediate quod fuerit contrafactum [illegible] sub pena decem solidorum pro quolibet ipsorum et qualibet
vice communi dicte terre applicandam et exigendorum [illegible] omnes dictas penas [illegible] Bulletas [illegible]
[illegible] Banitores communis dicte terre teneantur et debeant [illegible] Consilia communis bannire contingerit publice
[illegible] intelligibili voce [illegible] Consilia [illegible] in quolibet [illegible] dicte terre [illegible] ad hoc ut ad notitiam omnium
perveniat sub pena et ad penam decem solidorum pro quolibet banitori et qualibet vice de suo salario retinendo
[illegible] communi applicandum. Et cuilibet sit licitum dicti Banitore [illegible] accusare in predictis et Credatur dicto
accusatori cum [illegible] Cum uno teste [illegible] de ligno omni meliori modo et cetera.

Item addimus ordinamus [illegible] tam [illegible] dicte terre [illegible] supra antepositi [illegible] plenum [illegible] eligere dicte [illegible] homines [illegible]
[illegible] et [illegible] eligere et ipsi debeant [illegible] vias et [illegible] terre [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] usque in bonum [illegible]
[illegible] sub pena [illegible] ad gesta [illegible] ordinata [illegible] in pena [illegible]
et [illegible] relation

Bartholomeus de Ruvere Arcis Narnie Castellanus Narnie ac Collisscipionis et cetera Gubernator.
Corpora [illegible] operee [illegible] sanctum dignum arbitrantes. Nec minus [illegible] pro debito [illegible]
[illegible] commodum prestiterunt vacare animadvertentes [illegible] suprascriptas reformandas
additiones [illegible] ponderas [illegible] bona [illegible] pia [illegible] atque honesta
[illegible] Gubernationis [illegible] omnibus [illegible] partibus. Et decernimus
Mandamus [illegible] describi. In cuius rei testimonium
[illegible] Datum In Arce [illegible]
[illegible] Anno primo

In nomine domini amen. Cum quibus quilibet Civitatis locum et
Castra debeant iure posse totaliter ordinare ut singula
iura in omnibus et singulis observentur porro hanc presentem
paginam gabellarum et passagiorum constitutionis hanc conscribe
ordinamus quas et que per nostris legibus haberi [illegible]
timus quibus [illegible] et gabellarum solutionibus [illegible]
transeuntes per stradam [illegible] ut eius teritorium que
debeant procul dubio omnia infrascripta passagiorum et gab-
llariorum honera solvere prout inferius per ordinem in
singulis capitulis denotantur sub pena et ad penam in singulis
capitulis infrascriptis passagiorum et gabellariorum [illegible] appositum
et declaratum a quolibet contrafaciente vice qualibet [illegible]
aliquo per emptorum [illegible] passagiorum infrascriptos ordines seu per
acceptura [illegible] etiam passagiorum per providos et circumspectos
viros [illegible] terre predicte ipsorum minime [illegible]
et in [illegible] terre [illegible] statute et [illegible] ordinate

Alluminis per salma qualibet	quinque	soll
Armorum per qualibet salma	decem	soll
Aceti per qualibet salma	duos	soll
Acciai filata per qualibet salma lini vel [illegible]	decem	soll
Asinus et mulus et similia per quolibet	quinque	soll
Assugne per quolibet [illegible]	quatuor	soll
Amandolarum per qualibet salma	decem	soll
Argenti quodcumque per qualibet libra	decem	soll
Aluctarum per quolibet pari	duas	[illegible]
Arnesi per qualibet salma	viginti	soll
Amandolarum [illegible] per qualibet salma	tres	soll
Assarum [illegible] sine ferris per qualibet salma	tres	soll
Anguillarum salitarum per qualibet salma	decem	[illegible]

Butori pro qualibet salma	decem	soll.
Bonbicis p. qualibet salma	quindecim	soll.
Bucarammis p. qualibet petia	duos	soll.
Balistarum p. qualibet salma	decem	soll.
Bovium p. quolibet	quinque	soll.
Cofinorum ferratorum seu pictorum p. quolibet	duos	soll.
Cerarum laboratarum p. qualibet salma	triginta	soll.
Cere non laborate p. qualibet salma	viginti	soll.
Cimini p. qualibet salma	decem	soll.
Caparis p. qualibet dicina ... decem soldos	duodecim	den. soll.
Carbon... p. qualibet salma	duodecim	den.
Canapelis pro qualibet dicina	quatuor	den.
Carnium p. quolibet centinario	quatuor	den. soll.
Ciffi? valoris xx sollorum vel abinde usque in decem soll.	sex	den.
Cultrorum bononiensium et pav...? p. qualibet salma	decem	soll.
Et qualibet cultrum	duodecim	den.
Culcitrarum de serico laboratarum p. qualibet salma	quatuor	soll.
Cornua crastatina? p. quolibet salma	quatuor	soll.
Cartarum bombacinarum p. qualibet salma	decem	soll.
Capparum p. quolibet	duodecim	den.
Crastatorum p. quolibet	duodecim	den.
Cinature? p. qualibet salme	duos	soll.
Cartarum bombacinarum p. quolibet ... salma	duodecim	den.
Catinorum scutellarum et tagueriarum p. qualibet salma	duos	soll.
Cominis? conci p. qualibet salma	decem	soll.
Cominine pilosi seu crudi p. qualibet salma	quinque	soll.
Cartarum pecudinarum p. quolibet salma	decem	soll.
Salma ... p. qualibet libra decem	duodecim	den.
P. qualibet salma ... centenaria ...	octo	soll.

Capriolo seu cervo pro quolibet	duodecim	den.
Ceneris pro qualibet salma	duos	soll.
Conculorum laboratorum pro qualibet salma	viginti	soll.
Conculorum non laboratorum pro qualibet salma	decem	soll.
Clamidarum seu gunellarum pro mulieribus	duodecim	den.
Coriorum conciatorum pro qualibet salma	decem	soll.
Coriorum bufalorum pro qualibet salma	decem	soll.
Coriorum bovinorum pro qualibet salma	decem	soll.
Coriorum yrcorum pro qualibet salma	quinque	soll.
Cornellorum et gigliariorum pro qualibet salma	quatuor	soll.
Corregiarum, stringalorum non de argento deauratis et non de seta et de guantis pro qualibet salma	decem	soll.
Cerchiorum pro carrato pro qualibet salma	duos	soll.
Cassarum magnarum et supradictorum veterum tinarum carratorum et hiis similibus pro qualibet salma	quatuor	soll.
Cassarum vegetum parvarum pro qualibet salma	tres	soll.
Carbonis pro qualibet salma	duodecim	den.
Carbone in mulo pro qualibet salma	tres	soll.
Cappellarum de seta sive bombacis pro quolibet petia	duos	soll.
Calce in somatis pro qualibet salma	duodecim	den.
Casey pro qualibet salma	decem	soll.
Casey pro quolibet petia a v lib. supra [illegible]	unum	den.
Capponorum paparorum gallinarum pro quolibet	sex	den.
Canapatie pro quolibet rugio	quinque	soll.
Cardorum pro qualibet salma	quatuor	soll.
Cinerorum pro qualibet salma	quinque	soll.
Cirotecarum pro qualibet salma	quinque	soll.
Cipollarum pro qualibet salma	duos	soll.
Ciche longe pro qualibet salma	quinque	soll.

60v

Eque forensi ducti ad campestrum dumo no equitetur	quinque	soll
Erbarum pro lectys p qualibz salma	sex	den
hebreorum pro quolibz uno	quinque	soll
ferri ul' plumi p qualibz salma	quinque	soll
ferri laborati p qualibz salma	decem	soll
fraxinum siccarum p qualibz salma	quinque	sollos
fasciano p quolibz	sex	den
fustium sellarum p qualibz salma	duos	soll d
ferri secty seu pyricalis p qualibz salma	duodecim	den
furfuris ul' frasceti pro qualibz salma	duos	den soll d
ferri sagictandy pro qualibz salma	decem	sollos
fodera pellium p qualibz salma	viginti	soll
ferrorum lancearum p qualibz salma	decem	soll
ferri laborati in sechis p qualibz salma	sex	soll
fasciolorum p qualibz salma	quinque	soll
funium p qualibz salma	decem	soll
fecte p qualibz salma	tres	soll
Guarnellorum p qualibz salma	duodecim	soll
Malma infra p quolibz petia	sex	den
Gallarum p qualibz salma	duos	soll
Germanorum p quolibz	septem	den
Grugarum p qualibz	octo	den
Guati p qualibz salma	quinque	soll
Grani sechale leguminis p qualibz salma	quatuor	soll d
Guarnaccia ab hoie ul' muliere p qualibz	duodecim	den
Genzue p qualibz salma	quinque	soll
Gallinarum p qualibz	sex	den
Gambiorum ul' petia pro [?] anellando p qualibz	duodecim	den
parcilorum p qualibz salma	decem	soll
Malma infra p quolibz	sex	den

Juncorum marinorum p qualibz salma	quinqz	soll
Incisoriorum p qualibz salma	quatuor	soll
Ircorum p quolibz	sex	den
Lini pro qualibz salma	decem	soll
Lini nostrati p quolibz salma	tres	soll
Lignaminis laborati p quolibz salma	quatuor	soll
Lignaminis piactorum de corentorum et similium p qlibz salma	duos	soll
Lupinorum et castanearum p quolibz salma	duos	soll
Lane sucide p qualibz salma	quinqz	soll
Lane lavate p qualibz salma	octo	soll
Lignaminis pro vegetibz varilibz et hijs similibz p qlibz salma	duodecim	den
Libro juris vel medicine p quolibz	duodecim	den
Et p quolibz alio libro	sex	den
Lancearum ferratarum p salma qualibz	quinqz	soll
Linguarum Inuestitarum p qualibz	duos	den
Lucernarum p qualibz decena	duodecim	den
Melangulorum Cetronum et limonum p qlibz salma	quinqz	soll
Mercium p qualibz salma	viginti	sollos
Mozzature cartarum pecudinarum p qualibz salma	quatuor	soll
Mellis p qualibz salma	quinqz	soll
Et p quolibz vrceo mellis	duos	soll
Maxaritiarum et aliorum arnesium p qualibz salma	quinqz	soll
Mannarum p quolibz pari	duodecim	soll
Meretricum p qualibz	quinqz	soll
Mortile p quolibz salma	duos	soll
Mazapani p qualibz libr	duodecim	den
Miley p qualibz salma	tres	soll
Nucium p qualibz salma	duos	soll
Nucellarum pro qualibz salma	quatuor	soll
Oley pro qualibet salma	quinqz	sollos

61v

Ocrearum et stivaliorum pro qualibet pari	vi	den.
Ovorum pro qualibet salma	decem	soll.
Ossorum bufalorum et cuiuscumque generis pro salma	duos	soll.
Olerum pro qualibet salma	duos	soll.
Pannorum florentinorum pro qualibet salma	treginta	soll.
Pannorum francescorum pro qualibet salma	treginta	soll.
Pannorum aliarum partium pro qualibet salma	quenias	soll.
Panni nostrati pro qualibet salma	decem	soll.
Pignarum pro qualibet salma	duos	soll.
Pro qualibet carra sive lenata	duodicim	den.
quatuor pingnus infra non teneatur		
pannorum veterum pro qualibet salma	sex	soll.
Pelliciarie cotte pro salma	decem	soll.
Piscium pro qualibet salma	decem	soll.
Piscis pro qualibet salma	tresdecim	soll.
Pellium gulpinum conciatarum et crudarum et taxorum pro qualibet salma	viginti	soll.
Pellium agnorum sive agnorum variorum conciliorum non laboratarum et conciatarum		
pro qualibet salma	quinque	soll.
Et si non essent cot. pro salma	viginti	soll.
Plume recte pro qualibet salme	vii	soll.
plume vecte pro qualibet centonaria	v	soll.
Piperis macinati pro qualibet salma	xl	soll.
Pro qualibet salma pomorum	duos	soll.
Pancelorum pro qualibet salma et his similia	quatuor	soll.
Pleteriarum … pro qualibet salma	tres	soll.
Porcorum … pro qualibet	xii	den.
Porcorum nostratorum pro qualibet	vi	den.
Pannorum … pro qualibet salma	decem	soll.
Pani lini pro qualibet salma	duodicim	soll.
Pili bestiarum pro qualibet salma	duos	soll.
Pomeria var. pro qualibet	quatuor	den.
Pom… pro qualibet salma	ii	soll.
Pellastrorum turdorum palumborum et his similibus a quatuor supra		
pro qualibet et qualibet	ii	den.
porrorum pro qualibet salma	duos	soll.
Pennis … pro qualibet salma	duos	soll.

Poponorum melonorum cucurbitarum et hiis similibus pro qualibet salma	duos	soll
Pecodium pro quolibet centinario	decem	soll
Pannorum lane pro qualibet [illegible]	quatuor	soll
Pannorum ingressorum pro quolibet pecia	duodecim	soll
Pannorum [illegible] pro qualibet salma	xxii	soll
Panni bruni [illegible] pro qualibet salma	duodecim	soll
Qualcarum pro quolibet centinario	duos	soll
Quartarorum de stagno sive ottono pro centinario	duodecim	den
Quartorum de ligno pro qualibet salma	quatuor	soll
Quatrellorum pro vercerionibus pro quolibet centinario	duodecim	soll
Quatrellorum pro salma qualibet	novem	soll
Rotellarum pro qualibet salma	septem	soll
Rotella qualibet a salma infra	vi	den
Raparum pro qualibet salma	duos	solidos
Rubie pro qualibet salma	quatuor	soll
Risio pro qualibet salma	tres	soll
Rota pro rotando	quinque	soll
Roselli pro qualibet salma	tres	soll
Raminis novi et veteris pro qualibet salma	decem	soll
Rosarum pro qualibet libra	tres	den
Stangni seu metalli pro qualibet salma	v	soll
Zenepi pro qualibet salma	novem	soll
Sellarum pro qualibet salma	sex	soll
A sella infra pro qualibet	sex	den
Salis pro qualibet salma	quatuor	soll
Saponis pro qualibet salma	tres	soll
Salnitri pro quolibet centinario	quinque	soll
Sete nove filate pro qualibet libra	sex	den
Seminis lini pro qualibet salma	duos	soll
Sepi laborati pro qualibet salma	octo	soll
Sacorum pro qualibet salma	duodecim	soll
Sonagliorum pro quolibet centinario	novem	den
Speciarie pro quolibet centinario	duodecim	soll
Stupe [illegible] pro qualibet salma	quindecim	soll
Schurie de ferro pro qualibet salma	quatuor	soll
Sugnorum pro qualibet salma	tres	soll
Scotani pro qualibet salma	quatuor	[illegible]
Stamegnarum pro qualibet salma	decem	[illegible]
A salma infra pro qualibet [illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] laborata pro qualibet salma	[illegible]	[illegible]
Scolarum [illegible]	tres	[illegible]

62 v

[illegible] p salm[illegible] — soll

Bragni seu metalli p quolibz libr	duos	den
Stole p qualibz	sex	den
Spelte et ordei p qualibz salma	duas	soll
Stelar sarmignaro pro qualibz	duodecim	den
Sparteo p qualibz salma	decem	soll
Sparare p qualibz salma	decem	soll
Termentine p qualibz salma	decem	soll
Tabular de corentezo plactar appor p Francus p qlibz sal	duos	soll
Tomenti p qualibz salma	duodecim	den
Terre p fornace p qualibz salma	duodecim	den
Tendine p qualibz salma	decem	sollos
Tappetoro p quolibz	duodecim	den
Tabulationo p qualibz salma	quinque	soll
Tebular p qualibz salma	ij	soll
Terre gerze p qualibz libra	duos	den
Tragiminis p quolibz pari bouum	duos	soll
Turis p qualibz salma	tres	soll
Vasar ceptoro pictor p quolibz salma	quatuor	soll
ab inde infra p qualibz leuata	duodecim	den
a quatuor vasis infra non teneatur	duos	soll
Vuar passular p quolibz centonario	duodecim	den
Vene ferri p qualibz salma		
Velorum de sete vel de bambace p quolibz	duodecim	den
Vellor [illegible] pro quolibz centinario ito ad pondus [illegible]	quatuor	soll
Vini forensis p qualibz salma vel nostrati	decem	soll
Vernacis p qualibz libz	tres	den
Vasciolarum et cercelor p qualibz salma	duos	soll
Cucrarum sicar pro qualibz salma	xxij	soll
Cendati reforzati pro qualibz salma	duos	soll
Cendati terzuoli pro qualibz petia	xij	den
Gessaraminis p qualibz libz	xij	den

[illegible] ferri p qualibz [illegible] — soll

[illegible] p qualibz [illegible] — soll

De ponderib; et mensuris et vendentib; ad mensuram vl' ad pondus —— Cap° lxxxvj
De diebus pasqualib; dnicis et festiuis in quib; apotheche non teneantur aperte —— Cap° lxxxvij
De Mulierib; male fame —— Cap° lxxxviij
Quod nullus intrat vl' exiat t'ram nisi p portam —— Cap° lxxxviiij
De malltys vl' offensis p vicarium vl' offitiale, seu notarium et eius familiam —— Cap° lxxxx°
De pena non parentis vicario eiq; notio z famil' —— Cap° lxxxxj
Quod nullus possit vendere vl' alienare aliquaz possessionem alicui forensi nō sbiecto Jurisdictioni dce t're —— Cap° lxxxxij
De petentib; debitum iam solutum —— Cap° lxxxxiij
Quod nullus infectus intret dcam t'ram —— Cap° lxxxxiiij
de extraordenarys Criminib; et de similib; ad similia —— Cap° lxxxxv°
Quod portantes aliquod genus bladi ad dcam t'ram ab extra districtu ipius t're non soluant gabellam —— Cap° lxxxxvj

Tertius liber causa⁊ Ciuilium

De censura et ordine Jus dicendi in Ciuilibus Causis et p̄mo de Citatione —— Cap° lxxxxvij
De ordine et modo cognoscendi et fininandy questiones minoris sume —— Cap° lxxxxviij
De Causis Ciuilib; maioris sume —— Cap° lxxxxviiij
De modo et ordine pcedendi in contumacys —— Cap° C°
Quod vicarius ad petitionem Creditoris p'cipiat debitori q' stet in palatio —— Cap° Cj
De Sequestrationib; re⁊ furtiua⁊ suspecto⁊ debito⁊ —— Cap° C[illegible]
De Restitutione spoliato⁊ —— Cap[illegible]
Quod p'us conueniatur reus q' fideiuxor —— Ca[illegible]

De pingnoribus recipiendis et vendendis — Cap° CV°

Qualiter mulier nupta possit se obligare — Cap° CVj

De prescriptione decem annorum et de aliis prescriptionibus — Cap° CVij°

De fictitiis seu simulatis contractibus — Cap° CViij°

De executione testamentorum et aliarum ultimarum voluntatum — Cap° CViiij

De executione sententiarum et arbitriorum — Cap° CX°

De quibus [illegible] possit ad divisionem provocari — Cap° CXj

De iure dotium — Cap° CXij

De successione ab intestato — Cap° CXiij

De alendis parentibus a liberis — Cap° CXiiij°

De prodigis et mentecaptis — Cap° CXV°

De fideiussoribus pro forensibus non obligandis — Cap° CXVj

De testibus in causis civilibus recipiendis — Cap° CXVij

De scripturis privatis mercatorum vel aliorum — Cap° CXViij

Quod in causis civilibus vicarius cognoscat
et confirmat sine consilio sapientis — Cap° CXViiij

De locatione et conductione domorum et terrarum — Cap° CXX

De [illegible] — Cap° CXXj

De [illegible] aliis quae rebus sibi — Cap° CXXij

De restitutione in integrum — Cap° CXXiij

Quod [illegible] appellationes non recipiantur — Cap° CXXiiij

De contradictoribus arbitriorum — Cap° CXXV°

De tutoribus et curatoribus — Cap° CXXVj

De feriis — Cap° CXXVij°

[illegible] compensationis [illegible] — Cap° CXXViij

[illegible] ad executionem infrascriptam — Cap° CXXViiij

[illegible] libre — Cap° CXXX

Liber dapnorum datorum

De dapnis datis in vineis et aliis guardagnariis — Cap. — Lxxxi
Quod quilibet teneatur tenere canem ligatum — Cap. — Cxxxii
Quod vicarius teneatur mittere nuntium suum et
Familiam ad custodiendum vineas et alios fructus — Cap. [illegible]
De dapnis datis cum pullis in ortis et canapariis — Cap. [illegible]
De dapnis [illegible] [illegible] vineis [illegible] — Cap. [illegible]
De aqua reportanda [illegible] [illegible]
[illegible] vel fossatis [illegible] — Cap. [illegible]
Quod vicarius teneatur mittere familiam suam ad
petitionem [illegible] — Cap. Cxxxv
Quod vicarius teneatur terminare omnes questiones suas — Cap. Cxxx[illegible]
De dapnis datis infra terminum duo[rum] [illegible]
Quod [illegible] vicarius teneatur procurare [illegible]
omnes [illegible] [illegible] dapnum [illegible] — Cap. —
Quod expensis et executionibus [illegible] [illegible]
appellari non possit
Quod omnis vicarius teneatur habere familiam
deputatam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] — [illegible]
Quod [illegible] vicarius possit inquirere [illegible]
[illegible] aliquas [illegible] — Cap. [illegible]
Quod [illegible] [illegible] teneatur per famulo
et pastore dapnum [illegible] — Cap. [illegible]
Quod [illegible] quicumque [illegible] aliquem accusare teneatur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] inscriptis — Cap. [illegible]
Quod vicarius non possit nec debeat [illegible]
habere cum aliquo [illegible] — Cap. C[illegible]
Quod vicarius et notarius post [illegible] [illegible]
possit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Cap.

Quod nullus audeat picere aliquam bestiam mortuam prope muros dicte terre —— CXLVII
Quod quicumque fuerit accusatus et confessus detrahatur quarta pars condepnationis —— CXLVIII
Quod dominus vicarius possit cognoscere de dapnis
datis per accusationem vel denumptiationem —— CXLVIIII
Quod vicarius predictus non possit facere aliquam
executionem pro Communi nisi primo sit satisfactum parti —— CL
Quod vicarius predictus teneatur facere incidi
arbores infrascriptas ad petitionem petentis —— CLI
Quod vicarius teneatur facere reparari omnes vias et pontes —— CLII
Quod vicarius teneatur facere remundari fontes et
gulubria sive abeveratoria —— CLIII
Quod nullus audeat aucellare in vineis alienis —— CLIIII
Quod nullus audeat amovere aquam de cursu antiquo —— CLV
De ingorgatoribus canepam —— CLVI
Quod nullus accipiat tabulas vel tebulas de berteschis —— CLVII
De pena dapnum dantium in blado personaliter vel cum bestiis —— CLVIII
De pena transeuntes personaliter vel cum bestiis per aliquod genus bladi —— CLVIIII
Quod de malleis committendis pro forensi possit proponere in consilio —— CLX
Quod de malleis committendis per homines terre [illegible] non possit proponere in consilio —— CLXI
De lusoribus cum taxillis —— CLXII
De pena vociferantis partem guelfam vel gibellinam —— CLXIII
De pena retinentis aliquam quantitatem bestiarum pecudinum
crapatum seu porcorum in tenimento [illegible] —— CLXIIII
Quod sex impositi non possint expendere de here et pecunia Communis
ultra [illegible] florenos pro quolibet mense —— CLXV
De pena promittentis alicui dare et tradere aliquam filiam sororem
vel consanguineam et postea non observaret —— CLXVI
Quod uxor quando decesserit maritus non possit repetere dotem
nisi [illegible] et forensis que recipit —— CLXVII
Quod eligatur per [illegible] dicte terre cancellarius forensis —— CLXVIII
Quod nulla mulier possit ire cum aliquo mercatantia
in aliquibus civitatibus —— CLXVIIII
Quod [illegible] Sancti Nicholay et [illegible] Sancte [illegible] non possint recipere
pro [illegible]ratorio ultra decem sollos —— CLXX
Quod aliquis officialis non possit habere refirmam —— CLXXI
De pena mictentis ygnem in aliqua domo vel in aliquo loco —— CLXXII
Quod [illegible] teneatur [illegible] litigantis ad faciendum compromissum —— CLXXIII
De pena vendentibus forensi —— CLXXIIII
Quod notarii dicte terre et tabelliones teneantur facere custodiam —— CLXXV
Quod [illegible] teneatur tenere et [illegible] duos [illegible] —— CLXXVI
[illegible] facientis [illegible] festivitatibus Sancti [illegible] —— C[illegible]

65

Una collegialiter convocati et coadunati dominorum priorum terre Coll[illegible] ... [illegible] per [illegible] ... gravis consilii dicte terre et reformationis [illegible] in dicta [illegible] ... temporibus coadunationis fieri solent. Et [illegible] remissione [illegible] ... [illegible] ... prout [illegible] ... reformatione continentur ordinaverunt statuerunt et hac presenti lege perpetuo duratura [illegible] ... confirmatione a [illegible] ... [illegible] ... statuta [illegible] desaiberetur. Et [illegible] de dicta terra [illegible] ... ut contrafaciens [illegible] ... presumat [illegible] ... porcos sub pena unius ducati pro quolibet porco et qualibet vice qua inventus fuerit pro medietate com[unitat]i dicte terre et pro alia medietate officiali executionem facienti applicanda. Excepto quod cuilibet [illegible] dicte terre liceat a calendis mensis Augusti usque ad consumptionem [illegible] ... et si [illegible] porcus alicui dampnum dederit illo tempore durante [illegible] ... [illegible] statutorum loquentium de materia. Item quod nemini liceat [illegible] ... retinere aliquem numerum seu quantitatem pecudum seu capriarum [illegible] huiusmodi sub pena [illegible] ... pro quolibet dictorum animalium et qualibet vice qua inventum fuerit [illegible] solvenda et applicanda. Et quod dominus potestas seu eius officiales neque domini priores dicte terre qui pro tempore fuerint [illegible] possint ... aliquam concedere licentiam sub pena unius ducati pro quolibet [illegible] ... [illegible] licentia et concessio sit nullius et nullius valoris et momenti. [illegible] ... liceat semper et omni tempore [illegible] retinere agnos seu arietes [illegible] ... Et si talis agnus et aries dampnum dederit alicui [illegible] ... patronus [illegible] ... emendat dampnum patienti. [illegible] ... et sui officiales qui pro tempore fuerint possint [illegible] ... [illegible] ... fides [illegible] ... Et si potestas et sui officiales [illegible] negligentes fuerint [illegible] ... [illegible] tempore [illegible] ... et in perpetuum validitatem presentis reformationis [illegible] ... omnes alias reformationes super huiusmodi factas [illegible] ... habere presentem constitutionem et ordinationem [illegible] ...

L. car.lis Agrimen[sis] Perusie Umbrieque Legatus

Suprascripta reformatione et omnia eius capitula que sunt rite et recte facta sunt confirmamus et approbamus et ei legationis nostre robur et auctoritatem impartimur duraturam ad beneplacitum nostrum. In quorum fidem presentes fieri et per secretarium nostrum subscribi sigillique nostri iussimus et fecimus impressione communiri. Datum Perusie XXIIII Martii M. D. viiii.

[illegible] Boschettus

65v

A. tt. sti Praxedis
Card. Papien. Umbrie } legatus

Retroscripta reformationem et omnia in ea contenta quibus tenor et verba fuit
sunt auctoritate legationis nostre ad nostrum beneplacitum confirmamus et
servari mandamus in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Dat.
Narnie XIIII Decembris MD XIIII

Federicus agatonus

Illustris domine vestri devoti oratores videlicet priores et deputati et tota communitas terre Colle s[ancti] p[etri]. Cum superioribus elapsis diebus fuerit emanatum quoddam mandatum per vestram ill[ustrissimam] d[ominationem] omnibus habentibus scalas in strata a porta inferioris usque ad portam superioris debeant removisse et demolisse scalas existentes ante eorum domos, et quod de cetero scalas edificari non possent sub certa pena, et ipsi mandato obedientes obedierunt et successive aliud per v[estram] ill[ustrissimam] d[ominationem] emanatum fuit mandatum pariter sub certa pena ut omnibus habentibus scalas in viis publicis debuissent removisse et demolisse easdem scalas ut in dicto mandato seu bandimentis continetur quod pro breviori facti narratione habeant relatio.

Et attento quod dicta terra Colle s[ancti] p[etri] situata est et non potest propter eius artitudinem dilatari neque ampliari neque magnas domos ibidem edificari, ut per illius inspectionem visu perspici apparet. Itaque si dicte omnes removentur incomoditas magna domibus paretur et prius si cadere aliquid possent, tales et habitatores dicte terre gravi [illegible] recurrunt ad v[estram] ill[ustrissimam] d[ominationem] et propterea oratores ut dignetur illis qui scalas removissent et discalassent et actiri valeat et possit, si eis placeret, illis qui non removissent dictas scalas removere non teneantur dicto [illegible] mandato et bandimentis vacuum et hoc de gratia speciali a v[estra] ill[ustrissima] d[ominatione] habebitur dictis mandatis bandimentis et aliis in contrarium facientibus non obstantibus: Antonius narrante.

Concedimus quod habitatores scalas in strata tendente a porta inferiori ad superiorem possint [illegible] praemittere pluvias et pauciores gradus [illegible] tecto quod nullo modo quis ipsorum [illegible] valeat et occupet de dicta strata ultra duos palmos [illegible] et plus et minus secundum [illegible] domus latitudinem ad arbitrio [illegible] ultra tres pedes quod judicium committimus duobus probis viris per priores et deputatos dicte terre ad hoc eligendos et qui contra fecerint volumus per ipso facto ultra scalarum demolitionem cadat in penam [illegible] ducatorum: applicandam pro dimidia camere dicte terre et pro dimidia curie [illegible] tamen ubi [illegible] usque ad nunc rescripti presentis servari, et item volumus voluminis [illegible] dicte terre [illegible] infra tres dies ab hodie sub pena centum ducatorum a cancellario de facto [illegible] et applicanda ut supra si id facere neglexerit: Antonius [illegible]

Albitius gubernator et commissarius

Datum [illegible] residentie dicte terre februarii [illegible] xvij

Locus sigilli

die sexta supra dicti 1517

[illegible] dicti priores et deputati [illegible] commissarii [illegible] [illegible] publici [illegible] Colle s[ancti] p[etri] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicte terre [illegible] [illegible] [illegible] demolitas [illegible] a porta inferiori ad portam superiorem ultra duos pedes [illegible] removere [illegible] rescripti [illegible] sub pena [illegible] appositis [illegible] et dicti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per loca publica et [illegible] dicte terre [illegible] [illegible] [illegible] rescripto [illegible] in eo est.

[illegible] dicti priores et deputati [illegible] rescripto [illegible] eligerunt [illegible] [illegible]

[illegible] Antonius [illegible]

Noie dni amen. Anno dni millio cccco xio in dictione decima quarta tpre s[an]ctissimi In xpo pris
et dni nri dni Julij divina providentia pape secondi die vero sexta aprilis

Quia convocato et sufficienti numero cois et hoim terre Cott.me sp[eci]ali Consilio cohadunato
hoc inter alia i[n] eo obtentu ac sollempniter reformatu: vtz (Impetrata Ill.mi dni Gubris
confirmatione) In hoc statutor[um] volumine describeretur extitit videlicet: Q[uod] pascua Cois
Cott.me nunquam amplius i[n] futurum vendatur tam i[n] planis q[uam] in collibus: et hoc potissime ad
ad evitandu[m] contentiones et scandala que Inter hoies dicte terre huiusmodi occasione oriri
posset / Nec non et in eode[m] Consilio obtentu ac sollempniter reformatu extitit / q[uod] Infra Cap[itu]la
primo impetrata confirmatione ab Ill.mo dno Dno Michael Millio de Arimino Dig.mo Gubre
Romandiole Interamnis Cott.me [illegible]: ut in hoc statutor[um] volumine describerentur:

In primis q[uod] dnus potas et sui officiales pro tpre existentes habere debeant pro quacumque
executione ita cam[erar]i[um] civiliu[m] q[uam] dannor[um] dator[um] reportator[um] p[er] eor[um] in officio antecessores bolos duos
et non plus / quos duos bolos p[re]fati potas seu officiales teneant[ur] mittere in cippo sito et affixo
in palatio Cois dicte terre Juxta banca Juris:

Item qn accidunt facere dictas executiones ex terra Cott.me prefatus potas et sui officiales
non possit petere pro dicta executione nisi quatuor bolos pro qualibet executione: et tamen
p[re]fati potas seu officiales teneant[ur] illos mittere i[n] dicto cippo

Item si contigerit facere aliqua executione reale ut personale [illegible] quicumque forensem Intus dicte
terre non possit accipere nisi quatuor bolos: Extra vero non possit accipere octo bolos et non ultra
et mittant[ur] in cippo ut s[upra]:

Item q[uod] teneant[ur] dictus dnus potas sive ex officialis exigere omes extimationes sive emendas dannor[um]
dator[um] tpre sui officij facta: seu tpre sui precessoris de qb[us] tpre eius potatis executionem
facienda fuisset soluta pena: ad requisitione[m] cuiuscumque petentis absque aliqua executione:

Item si contigerit cora[m] potate seu quocumque ex officiali q[uod] p[er] debitorem negaretur debitu[m] suo credit[ori]
q[uod] tc potas et sui officiales non possit ulterius procedere: s[ed] ad Instantia[m] partis debeat s[ecundu]m forma[m]
statutor[um] cu[m] rogitu Cancellarij dicte terre examinare testes et i[n] alijs actis civiliter procedere
s[ecundu]m merita cause: et quandocumque aliter fieret dicta examinatio et cetera alia acta p[re]ter eu[m]
ordine[m] quomodocumque facta: nihil valeant et nullius valoris sive efficacie sint. Et si
potas seu ex officialis contra fecerit incidat in pena unius ducati pro qualibet vice de salario
ipsius dni potatis tpre sui sindicatus retinendi et Camere Cois Cott.me applicandi: Et predicta
locu[m] habeant i[n] oibus et quibuscumque cis ex quatraginta sollis supra: ab Inde vero infra potas et
sui officiales ex eor[um] officio summarie cognoscant et diffiniant:

Item qn casus evenerit q[uod] cora[m] potate p[er] debitorem negaretur debitu[m] suo creditori cuiuscumque q[uanti]tatis
q[uod] tc potas volens summarie procedere vel instantia actoris ut Rei i[n] differendo Jur[amen]tu[m] parti possit
cu[m] rogitu Cancellarij p[er] dicte Jur[amen]tu[m] aparie parti delatu[m] dicte cause diffinire: et ex [illegible] Judicaliter
dictis [illegible] et diffinitione: prefatus potas et Cam[erariu]s habere debeat duos bolos s[ed] unu[m] pro q[ua]libet
et Camerarius prefatus teneatur dictas [illegible] et diffinitiones scribere i[n] libro eor[um] civiliu[m] ad hoc [illegible]
represent[illegible] sub pena unius ducati Came Cois Cott.me applicandi:

Item q[uod] dnus potas habeat pro quacumque promissione i[n] causa civili facta qu[a]e vadat [illegible] diffinitiva duos bolos
cu[m] dio et non ultra i[n] alijs vero promissionibus qu[a]e non habeat vim diffinitivae [illegible]

Item q[uod] p[re]fatus dnus potas habeat pro quolibet decreto [illegible] bolos [illegible] et [illegible]
alio decreto tam i[n] tutelis et curis q[uam] i[n] quocumque alio instrumento p[er] eu[m] interposito [illegible]

Item si dnus potas ad requisitione[m] cuiuscumque [illegible] ad videndu[m] aliqua[m] differentia[m] inter [illegible] [illegible]

66 / 67v mercede carture unius ... terrarum habeat carlenos duos :/

Item quod dictus dominus potestas ad instantiam cuiuscumque petentis teneatur cogere vicinos ad incidendum arbores in confinibus existentes secundum formam statutorum de materia loquentium absque aliqua mercede et executione, et hoc sit quod in contrafacientibus cadat pena statutaria : Et similiter cogat ad petitionem cuiuscumque vicinos ad terminandum et terminos inter ipsos affigendum absque executione :/

Item quod prefati domini potestas et officiales pro tempore existentes durante dicto eorum officio non possit nec valeat se rogare de aliquo contractu compromissi, sententie sive quocumque alio instrumento sub pena unius ducati auri pro quolibet et qualibet vice tempore sindicatus cuicumque officiali contrafacienti auferendi : et camere communis vel superioris applicandi, et in dicto instrumento sic ut supra confecto non valeat nec teneat et nullum sortiatur effectum : et in eadem pena teneatur contrahentes vel aliquis contrafaciens de facto auferenda et ut supra applicanda :/

Item quod prefatus dominus potestas seu eius officiales non possit nec valeat se rogare de aliquo contractu [illegible] de non diffidando de palatio pro interesse et cautela curie super causis civilibus : neque de non offendendo aliquem de quibus obligationibus debeat se rogare cancellarius dicte terre. hec sunt dicimus de protestationibus de quibus et notarii dicte terre possit se rogare. Et si dictus predictis potestas seu eius officiales se rogaverit nihil valeat : et ille ad cuius instantiam officialis se rogaverit de aliqua protestatione solvat pro pena viginti soldos.

de co[piis] Item quod prefatus dominus potestas seu eius officiales habeat pro qualibet copia inquisitionum seu dampnorum datorum unum bolonenum et non plus : Et pro qualibet alia copia [illegible] seu aliarum rerum habeat duos bolonenos pro qualibet carta et facies intelligatur de viginti versibus :/

de pro[duc]tione Item quod prefati officiales pro exhibitione instrumentorum literarum supplicationum et aliarum scripturarum habeat unum bolonenum :/ et non ultra :/

Item quod prefatus dominus potestas sive eius officiales non possit petere ab aliquo pro cassatura cuiuscumque processus seu sententie pecuniarie tempore sui officii late nisi duos bolonenos cum dimidio : Sed si fuerit sententia corporis afflictiva habeat pro dicta cassatura unum carolenum : processus vero quos invenerit pendentes in libro sui precessoris teneatur illos prosequi et per sententiam sive bullam expedire, iuxta formam statuti positi sub rubrica in dicto statuto contenta, posita sub rubrica : [illegible] certum tempus criminalia terminentur.

Item si casus evenerit quod aliquis se reclamaret coram potestate vel eius officiali de quocumque herede pro aliquo debito quod debitum fuisset factum per dictos heredes ante eorum divisionem vel fuisset factum per eorum precessorem quod tunc dicti heredes non teneantur solvere pro dicta executione nisi solum et dumtaxat bolonenos duos inter omnes : non obstante quod dictum debitum fuisset factum ante ipsorum divisionem

Item quod prefatus dominus potestas et sui officiales ad petitionem cuiuscumque petentis teneantur cogere arbitros vel ... compromissi in quos facti de causa que vertitur sive versa foret coram eis, absque aliquo salario et mercede sub pena unius ducati : de cuius vero arbitrio in quocumque compromisso ... iudicis ... appositis : habeat pro eius mercede cohercionis bolonenum unum pro quolibet arbitro :/

Capitula Cancellarii

... quod cancellarius pro tempore existens teneatur observare capitula statuti positi sub rubrica de electione notarii communis sub pena in dicto statuto contenta

Item quod cancellarius pro tempore existens teneatur se rogare [illegible] et quorumcumque actis civilibus qui fierent coram potestate seu eius officiali, et pro qualibet petitione [illegible] habeat unum bolonenum pro quolibet et pro productione cuiuscumque libelli habeat duos bolonenos [illegible] alii actu habeat unum bolonenum et pro qualibet copia habeat bolonenos duos pro qualibet [illegible] facies sit viginti versuum :/

Item quod dictus cancellarius pro tribus citationibus de quibus se rogaret in principio cause non habeat nisi unum bolonenum in toto :/

Item quod dictus cancellarius de qualibet protestatione seu [illegible] de quibus se rogaret in iudicio coram potestate seu eius officiali habeat unum bolonenum pro quolibet :/

Item quod pro productione scripturarum seu instrumentorum in causis civilibus habeat duos bolonenos pro quolibet productione et pro quolibet examine cuiuscumque testis, et quod vero examinatus super articulis et interrogatoriis habeat duos bolonenos pro quolibet teste quorum unus sit prefati potestatis et alter ipsius cancellarii

Item quod dictus cancellarius pro cassatura cuiuscumque processus et sententie habeat bolonenos quatuor : Sed si fuerit sententia corporalis habeat duos carolenos

Item quod prefatus cancellarius pro scriptura cuiuscumque libri civilium ... sive malefitiorum cancellarie habeat unum bolonenum pro qualibet vice ... oportuerit producere librum in iudicio coram potestate habeat bolonenos duos pro qualibet vice :/

Item quod cancellarius ... sumptis habeat duos bolonenos :/

68r

Item quod forestus comunis pro occasione reincidentium domos ad instantiam partium habeat duos bolos pro qualibet parte terre vel parte ipsorum et pro qualibet domo vero unum pro qualibet parte :/
Item quod prefatus comunis teneatur ad instantiam cuiuscumque petentis extimare extimasset per extimatores bonis factas : et pro qualibet extima habeat duos quatrenos et non plus :/

Et ego Trangllus ser lice de Carbo publicus per imperiali auctoritate notarius et iudex ordinarius et nunc comunis et notarius reformationum terre Collis predictis omnibus et singulis dum sic agerentur et fierent interfui et propterea fui. Eaque rogatus scribere scripsi et publicavi et ad fidem omnium premissorum signum et nomen meum apposui consuetum :/

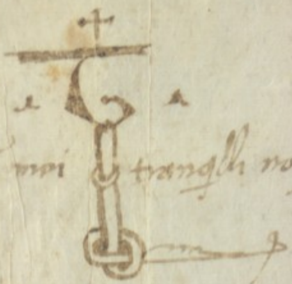

Signum mei Trangli notarii supradicti

Nos Andreas Spannaldus de Ariminum et .J. doc. Locumtenens in civitate Firmana pro ffl. pro parte ... domino Costantino eligendi ... Gubernatore a domino patre Simone de ... de Esio Locumtenenti ... supra Capitula seu reformationes Affirmamus et confirmamus ... scriptis Capitulis ... observari ... observanda ...

66 / 68v

In Dei Nomine Amen. Die 30 mensis Junii 1606 In Terra Collis [illegible] etc.

Xp̄i Nomine repetito. Quia Dicimus cam seu cas [illegible]

Q[uonia]m collegialiter convocati et congregati d[omi]ni priores terre [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible] dicte terre et reformationis [illegible]
[illegible] [illegible] terre [illegible] [illegible] [illegible]
predictis [illegible] manu mei [illegible] notarii et [illegible] dicte terre libro reformationum ad cartas 83 et [illegible] super [illegible] [illegible] a [illegible] consilio
[illegible] datis reformaverunt et [illegible] pro [illegible] reformationum [illegible]
[illegible] reformaverunt et [illegible] [illegible] [illegible] primo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et primo [illegible] [illegible] [illegible] datis [illegible] rubrica

De dampnis datis [illegible] [illegible] aliis guadagnamis

de vineis Reformaverunt [illegible] bestie grosse [illegible] bovina, asinina, equina, [illegible]
et caprina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usque ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solidos [illegible] pro [illegible]
bestia et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bestia et [illegible] [illegible] solidos [illegible] [illegible]
bestia [illegible] [illegible] [illegible] solidos [illegible] [illegible] [illegible] solidos

[illegible] et alii [illegible] Item si [illegible] bestie grosse [illegible] in aliis guadagnamis [illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible]
olivas, [illegible] et alios fructus [illegible] [illegible] [illegible] solvat [illegible]
[illegible] bestia et vice qualibet et pro [illegible] bestia [illegible] solvat solidos [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] familia seu laboratori [illegible]
[illegible] bestias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solidos et [illegible]

Item si [illegible] [illegible] collegendo [illegible] [illegible] et [illegible] solvat pro pena viginti solidos
[illegible] pro qualibet [illegible] et qualibet vice. Si [illegible] [illegible] persone [illegible] collegendo [illegible]
mala [illegible] [illegible] et alios fructus [illegible] [illegible] pro pena [illegible] solidos
Et si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible]
[illegible] [illegible] signoris. Item si qua bestia grossa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et pro pena [illegible] solidos pro qualibet bestia et vice qualibet et pro qualibet [illegible]
[illegible] [illegible] solidos

Item Reformaverunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicta terra seu habitator [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in loco [illegible] [illegible] ad faciendum [illegible] Et [illegible] super [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] judicio [illegible] pro [illegible] [illegible]
si [illegible] [illegible] ad faciendum [illegible] [illegible] Si [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

[illegible] Item Reformaverunt [illegible] si qua bestia grossa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pena [illegible] solidos pro qualibet bestia et pro qualibet vice et pro [illegible] bestia [illegible]
[illegible]

De d[amnis] d[atis] in pratis et [illegible] custodiendis

Canape in orto Canape Item Reformaverunt [illegible] bestia grossa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] solvat pro pena Triginta solidos pro qualibet bestia et qualibet vice [illegible] solvat [illegible]
bestia [illegible] [illegible] solidos [illegible] [illegible]
solidos.

olivas fructus vites [illegible] Item si qua bestia grossa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] solidos pro qualibet bestia et qualibet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De pena D. D. [illegible] ... vel cum bestiis et aliis [illegible]

Reformaverunt quod siquis de die manualiter [illegible] intrando sive [illegible] granum, ordeum, speltam seu [illegible] solvat pro pena quinque sollos. Et siquis [illegible] dedit [illegible] colligendo fabas, [illegible] et alia [illegible] solvat pro pena decem sollos. Siquis vero [illegible] colligendo allia, cepas, caulos, cucurbitas, poponos, [illegible] vel transmarinas, [illegible] et similia ubicumque existentia solvat pro pena viginti quinque sollos, [illegible] pena de nocte duplicetur ut supra. Et [illegible] pro uno [illegible] cuiusque [illegible] familia seu [illegible] dictos [illegible] et credatur [illegible] usque in viginti sollis pro pena [illegible] pro emendis [illegible] emenda [illegible] fiendis per [illegible] Com[munis] [illegible] in officio [illegible].

Item [illegible] bestie grosse [illegible] in supradictis bladis de die solvat pro pena decem sollos pro qualibet bestia [illegible] et pro qualibet bestia minuta sollos [illegible] ... solvat [illegible] sollos [illegible] ... si dicte bestie [illegible] bladis [illegible] ... solvat [illegible] pro pena [illegible] sollos et pro qualibet bestia minuta solvat [illegible] sollos [illegible] ... bestia minuta solvat [illegible] sollos.

Item reformaverunt sive primum cap[itulum] [illegible] siquis [illegible] olivas [illegible] solvat pro pena [illegible] sollos [illegible] sive fodiatur [illegible] solvat pro pena quadraginta sollos pro qualibet [illegible] et [illegible]. Siquis vero incisserit ramos olivarum solvat pro pena [illegible] viginti sollos. Et siquis [illegible] arbores [illegible] solvat pro pena [illegible] sollos et pro qualibet [illegible] arbore viginti sollos. Siquis vero incisserit ulmos [illegible] causa [illegible] solvat pro pena triginta sollos pro [illegible] ulmo. Et siquis incisserit [illegible] solvat [illegible] pro dictis [illegible] decem sollos. Et siquis [illegible] quascumque arbores [illegible] incidendo et [illegible] solvat pro pena [illegible] sollos. [illegible] seu patronus possessionis et arborum [illegible] seu [illegible] familia [illegible] arbores [illegible] sacramento [illegible] dicta pena [illegible] et [illegible] pro emenda [illegible] emenda [illegible] de dicto [illegible] Com[munis] pro tempore in officio existentes.

Insuper prefati reformatores voluerunt quod omnes supradicte pene de nocte duplicentur. Et [illegible] sono campane [illegible] que pulsatur de sero [illegible] usque ad sonum dicte campane que [illegible] pulsatur [illegible] pena [illegible] de nocte [illegible] ad [illegible] voluerit [illegible].

Voluerunt quod dicti reformatores quod reformationes [illegible] Castellum dicte terre [illegible] de [illegible] Cancellarius dicte [illegible] et in libro reformationum [illegible] perpetuo sit duratur [illegible] reformationem [illegible] incipiat primo [illegible] et durent usque [illegible].

Item [illegible] reformatores pro utilitate et [illegible] dicti Com[munis] [illegible] reformaverunt [illegible] solvat pro pena [illegible]

XO FINE 70r

(3) Depena facientium aliquid laboritium in festo sancte marie magdalene et in vigilia assumptionis beate marie virginis de mense augusti.

Mag.ci domini priores et populi [illegible] auctoritate consilii generalis super hoc [illegible] [illegible] et auctoritate per dictum consilium eis concessa et attributa volentes [illegible] et hanc [illegible] perpetuo duraturam. Reformaverunt in honorem beate marie virginis et marie magdalene: quod nullus de dicta terra cuiuscumque status et conditionis existat faciat nec facere faciat in festo sancte marie magdalene: et in vigilia assumptionis beate marie virginis post vesperas [illegible] pena viginti solidorum [illegible] de facto auferendorum, et super predictis potestas et sui officiales possit procedere tam intus quam extra dictam terram: et per [illegible] bannum per preconem dicte terre [illegible]: [illegible]. Et priores pro tempore in officio [illegible] teneantur vinculo iuramenti et sub pena viginti solidorum pro quolibet facere et ordinare quod in vigilia assumptionis prefate fiat luminaria per totam terram [illegible] honore beate marie virginis cum [illegible] et [illegible] imago beate marie cum [illegible].

[illegible] Andreas [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Julius [illegible]
[illegible]

[illegible] de Andrea [illegible]

Epus

XPI 8 [illegible]

v. februarij 1439

Exhibiti pro parte Ligeronimi [illegible]
[illegible] filiis consortibus [illegible] et Castelnovi
[illegible] Colle Scipionis

[illegible] aprilis 154[illegible]

Exhibiti et producti fuit [illegible] nostri [illegible]
[illegible] suo [illegible] manu [illegible]
Rosmarij [illegible]

[illegible] Rosmari[illegible]
Omnia

[illegible] valum [illegible]

[illegible] xvi [illegible] 143 [illegible]

[illegible]

[illegible] Cum [illegible]

[illegible]

Die xxiij [illegible] 143

[illegible] parte Gregorij [illegible]

[illegible] 1348

Exhibiti [illegible]
[illegible]
in [illegible]

RESTAURO DEL LIBRO
di LELLI MARIO